

SEÐLABANKI ÍSLANDS

ÁRSSKÝRSLA 1979
REYKJAVÍK 1980

Setning, prentun, bókkband:
ÍSAFOLDARPRENTSMÍÐJA HF.
Filmuvinna:
PRENTMYNDASTOFAN HF.

EFNISYFIRLIT

Skýrsla bankastjórnar	5
Yfirlit yfir þróun efnahagsmála	5
Framleiðsla, tekjur og verðlag	10
Greiðslujöfnuður og gjaldeyrismál	15
Fjármál ríkissjóðs	25
Peningamál	31
Fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir	42
Gengismál	47
Erlend mál og samningar	49
Umsjá sjóða og ýmis starfsemi fyrir ríkissjóð	52
Ýmislegt um starfsemi bankans, löggjöf og fleira	58
Stjórn bankans og starfslið	62
Skýringar með ársreikningum	64
Yfirlitstöflur yfir lánamarkaðinn	67
Reikningar 1979	68
Efnahagur 31. desember 1979	68
Rekstrarreikningur árið 1979	70
Efnahagsreikningur Ríkisábyrgðasjóðs 31. des. 1979	72
Tölur (sjá yfirlit á næstu síðu)	74

TÖFLUYFIRLIT

1. tafla. Þjóðarframleiðsla og verðmætaráðstöfun	74
2. tafla. Vísitölur verðlags	75
3. tafla. Fjármunamyndun	76
4. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd 1975-1979	77
5. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd. Ársfjórðungsyfirlit 1978-1979	78
6. tafla. Staða þjóðarbúsins út á við	78
7. tafla. Gjaldeyrisstaða bankanna	79
8. tafla. Skipting innflutnings eftir notkun	79
9. tafla. Útflutningur. Skipting á helztu vöruflokkum	80
10. tafla. Út- og innflutningsverð og viðskiptakjör	80
11. tafla. Vísitala meðalgengis erlendra gjaldmiðla	80
12. tafla. Verðmæti inn- og útflutnings eftir löndum	81
13. tafla. Yfirlit yfir fjármál ríkissjóðs	82
14. tafla. Skipting ríkistekna eftir tekjustofnum	82
15. tafla. Skipting ríkisútgjalda eftir málaflokkum	83
16. tafla. Skipting ríkisútgjalda eftir tegundum	83
17. tafla. Sedlar og mynt	83
18. tafla. Skipting sedla og myntar eftir stærð í árslok	84
19. tafla. Ávísanaskipti	84
20. tafla. Bindiskyldu og endurkaupahlutföll	84
21. tafla. Úr peningamálum	85
22. tafla. Úr reikningum Sedlabankans	86
23. tafla. Innlán og útlán innlánsstofnana	87
24. tafla. Innlán og útlán innlánsstofnana	88
25. tafla. Lánaflokkun innlánsstofnana	89
26. tafla. Samandregið greiðsluyfirlit fjárfestingarlánasjóða	89
27. tafla. Lánaflokkun fjárfestingarlánasjóða	90
28. tafla. Útlán einstakra fjárfestingarlánasjóða	90
29. tafla. Samandregið greiðsluyfirlit einstakra fjárfestingarlánasjóða 1979 ..	91
30. tafla. Greiðsluyfirlit lífeyrissjóða	91
31. tafla. Efnahagsreikningur Sedlabankans 1973-1979	92
32. tafla. Úr reikningum lánastofnana	94
33. tafla. Gengi erlendra gjaldmiðla skv. skráningu Sedlabankans	95
34. tafla. Vextir á helztu flokkum inn- og útlána í bankakerfinu	96

SKÝRSLA BANKASTJÓRNAR

YFIRLIT YFIR ÞRÓUN EFNAHAGSMÁLA

Vaxandi verðbólga

Efnahagsþróun ársins 1979 einkenndist af mikilli og vaxandi verðbólgu. Á alþjóðlegum vettvangi er hún meðfram sprottin af þenslu, sem hófst þegar upp úr afturkipunum 1974–1975, en stjórnvöld hafa síðustu árin reynt að vinna á móti. Hin mikla hækkun eða u.þ.b. tvöföldun olíuverðs í heiminum átti mikinn þátt í að spilla árangri þessarar viðleitni, og er framvindan að þessu leyti endurtekning frá síðasta hagsveiflutoppi 1973–74 og vekur upp sömu vandamál greiðsluhalla og fjármagnsmiðlunar. Á innlendum vettvangi er verðbólgan fyrst og fremst borin uppi af meira eða minna sjálfkrafa víxlverkunum kaupgjalds og verðlags, en studd samfelldu þensluástandi og mögnuð af olíuverðhækkun, sem hér átti sér stað fyrr og varð langtum meiri en almennt í heiminum sökum viðmiðunar við dagverð á Rotterdammarkaði. Framleiðsluþróun var viðunandi héraðs sem og almennt í umheiminum, enda þótt atvinnuástand væri víða ófullnægjandi, en viðskiptakjörum hallaði mjög í óhag öllum öðrum en olíuútflutningsríkjum. Horfur fram á við um framleiðslu, viðskiptakjör og greiðsluþörfu í iðnríkjum almennt sem og héraðs eru þó sýnu lakari, einkum á yfirstandandi ári, en að óbreyttum úrræðum í stjórn efnahagsmála ætti þó að greiðast úr vandanum á allra næstu árum. Með lögum um stjórn efnahagsmála var bryddað upp á nýmælum í hagstjórn, einkum á sviði lánskjara og peningamála. Beiting þeirra og almenns aðhalds í fjármálum og peningamálum skilaði eftir atvikum þolanlegum árangri þjóðhagslegs jafnaðar, sé tillit tekið til viðvarandi verðbólguástands og olíuáfallsins.

Efnahagsþróunin í umheiminum

Nokkuð hægði á hagvexti á heildina lítið, í iðnþróuðum ríkjum til samans úr 4% 1978 í 3,4% 1979. Í Bandaríkjunum, sem gengið höfðu á undan í uppsveiflunni og hafið aðhaldsaðgerðir fyrr, dró miklu meira eða um nærfellt helming úr hagvexti, úr 4,4% í 2,3%. Utan þeirra varð breytingin hins vegar mjög misjöfn og til beggja átta, þannig að hagvöxtur jókst í Japan, V-Þýzkalandi og Ítalíu, en minnkaði lítið eitt

Verðlag og atvinna

í Frakklandi og Kanada og mikið í Bretlandi, úr 3,4% í 1,1%, en þar var beitt hörðum aðhaldsaðgerðum. Hópur 14 smærri iðnríkja, sem Ísland telst til, jók hagvöxt sinn úr 2,3% í 3% og vest-ræn iðnríki Evrópu í heild úr 3% í 3,4%. Mismunandi tíma-setning hagsveiflunnar eftir löndum verður þannig til þess að jafna hana verulega á heildina lítið og draga úr hættu á alvarlegum afturkipp á heimsmælikvarða. Aðhald að peningalegri eftirspurn, sem stefnt hefur verið gegn verðbólgu, en verkar einnig á athafnastig, hefur reynzt seinvirkara en vænt var. Horfur eru taldar á, að áhrif þessara aðgerða fari nú að koma fram með fullum þunga og draga enn frekar og almennar úr hagvexti á þessu ári, niður í 1-1½% meðal iðnríkjanna eða OECD-svæðisins í heild.

Gagnstætt viðleitni og vonum hefur verðbólga færzt í aukana nánast hvarvetna og eru taldar horfur á, að svo verði enn fram eftir þessu ári. Vísitölur neyzluverðlags sjö helztu iðnaðarlanda sýndu tæpa 7% árshækkun undir lok 1978, en hún var 13% kringum áramótin 1979-1980 og jafnframt mjög misjöfn eftir löndum eða frá 6% til 21%. Ríflega tvöföldun olíuverðs er veigamesti þáttur þessarar aukningar, en auk þess kemur til hækkun verðs annarra frumvara og hækkun sölu- eða virðisaukaskatta. Verðhækkanir þessar voru að verulegu leyti utan að komnar fyrir iðnríkin, og þær féllu tiltölulega þungt á neyzluútgjöld. Verðlagshækkanir af rót framleiðslustarfseminnar sjálfar jukust mun minna, þannig að verðlags-hækkun þjóðarframleiðslu iðnaðarríkja jókst aðeins úr 7,1% 1978 í 7,6% 1979. Enda þótt þessi framvinda muni draga slóða enn meiri hækkunar á þessu ári, vekja hófleg viðbrögð í kaup-gjaldsákvörðunum vonir um, að verðbólga fari rénanandi úr því. Flest lönd hafa í vaxandi mæli kappkostað að færa vaxtakjör til samræmis við verðbólgu, jafnvel svo, að raunvextir hafa hækkað.

Viðskipti og greiðslujöfnuður

Atvinnumagn meðal iðnríkja jókst svipað og mannafla, og atvinnuleysi rénaði lítið eitt, en hélzt þó hátt á fyrri tíma mælikvarða eða rúm 5% af mannafla. Bandaríkin voru nærri meðatali með um 5,7%. Sérstaklega mikið atvinnuleysi var í Kanada, Ítalíu, Belgíu, Ástralíu og Danmörku, en aðeins um 2% í Noregi, Svíþjóð, Austurríki og Japan.

Heimsviðskiptin efldust á árinu, og varð magnaukning þeirra um 6½% á móti 5½% árið áður. Verðsveiflan varð þó miklu stórfelldari, og hækkaði verðlag í SDR-einingum um 14½% á móti 2½% árið áður, en samsvarandi hækkun í dollurum reiknaðist 18½% á móti 10%. Olíuverðhækkunin vó þó aðeins að hluta inn á meðaltal ársins. Svipaðar hækkanir urðu á hvoru um sig innflutningsverðlagi og útflutningsverðlagi iðnríkja

Aðstaðan út á við

og olíusnauðra þróunarlanda, og rýrnuðu viðskiptakjör beggja um 3%, en aftur á móti bötnuðu viðskiptakjör olíuútflutningsríkja um 29%. Af þessu leiddi, að 29,6 milljarða dollara viðskiptaafgangur iðnríkja 1978 snaraðist í 10 milljarða halla 1979, en 36,2 milljarða dollara viðskiptahalli olíusnauðra þróunarlanda magnaðist í 54,9 milljarða. Viðskiptaafgangur olíuríkjanna, sem hafði dvínað í 5 milljarða dollara, steig hins vegar í 68,4 milljarða. Spáð er, að hann muni hækka í 115 milljarða á þessu ári, og muni mótsvarandi halli skiptast á iðnríki, 47 milljarðar, og þróunarlönd, 68 milljarðar dollara. Þessi miklu umskipti í greiðslujöfnuði landa hafa djúptæk áhrif á lánsfjármarkaði og lántökuaðstöðu, og er þróunarlöndunum hættast við alvarlegri röskun. Vaxtahækkunir og tilfærslur sjóða milli gjaldmiðla höfðu þegar gert alþjóðlegan lánamarkað óhaganlegri lánþegum, en þessi umskipti á greiðslujöfnuði auka þar enn á aðlögunarvanda og óvissu. Verðlag fiskafurða og annarra skyldra matvæla átti lítinn hlut að lækkunarveiflu frumvara á heimsmarkaði síðari hluta 1977 og fyrri hluta 1978, né heldur tiltölulega mikilli hækkun þeirra síðar, heldur hefur það haldizt tiltölulega stöðugt síðustu þrjú árin. Viðskiptakjör Íslendinga rýrnuðu að vísu nokkuð með falli dollars, sem vegur mun þyngra á hlið útflutnings en innflutnings. Milli áranna 1978 og 1979 má telja, að áhrif þessa hafi numið um 2% rýrnun viðskiptakjara, en áhrif olíuverðhækkunar um 8%, svo að til samans ollu þessir þættir allir rýrnun viðskiptakjaranna um 10%. Yfir árið 1979 hélzt gengi dollars hins vegar nokkurn veginn óbreytt og styrktist fram á þetta ár. Til breyttra ytri aðstæðna má og telja aukið svigrúm innlendra aðila til nýtingar fiskstofnanna, en það var eitt veigamesta skilyrðið fyrir framleiðsluþróun ársins. Loks er aðstaðan á lánamörkuðum mikilvæg, en hækkun vaxta átti verulegan þátt í að hækka greiðslubyrði erlendra lána úr 13,3% í 14,2% af útflutningstekjum, og stefnir hún enn hærra með fullum þunga hækkaðra vaxta á þessu ári.

Mögnun verðbólgunnar

Versnun viðskiptakjara og stigmögnun verðbólgu í umheiminum kom á mjög óheppilegum tíma fyrir efnahagsframvinduna hérlandis. Í krafti hinna öflugu víxlverkana kaupgjalds og verðlags, sem kjarasamningarnir árið 1977 leystu úr læðingi, hafði árshækkun verðlags u.þ.b. tvöfaldazt frá ágústmánuði 1977 til jafnlengdar 1978. Frá hausti 1978 var enn einu sinni reynt að hefja hægfara lækkun verðbólgunnar í áföngum með skerðingu verðbóta á laun og mikilli hækkun niðurgreiðslna. Skerðing verðbóta af tilefni rýrnandi viðskiptakjara dró nokkuð úr víxlverkun frá hækkun innflutningsverðs, en á

Verðtrygging fjármagns

móti vó, að nokkur grunnkaupshækkun varð ekki hamin. Úrslitum réð, að öll hækkun, sem náði fram að ganga, varð stofn að nýjum víxlhækkunum, og var niðurstaðan mögnun verðbólgunnar upp í 60% yfir árið. Að mestu var hér um að ræða einberan eltingarleik milli kaupgjalds og verðlags án teljandi breytingar raunkjara milli árána, þó þannig, að nokkur kjararárnun til samræmis við raunskilyrði þjóðar-búsins gerðist á síðustu mánuðum ársins. Það tímabil er orðið æði langt, sem marklítið kapphlaup af þessu tagi hefur átt sér stað til stórfelldrar röskunar á fjárhagskerfi þjóðarinnar.

Þar sem verðbólgan er knúin áfram með svo sjálfvirkum hætti og sveiging hennar til skaplegra horfs hefur ekki tekizt, hefur þótt nærtækast að upphelja áhrif hennar með kerfisbundnum leiðréttingum, annars vegar á utanríkisviðskiptin með sveigjanlegri gengisskráningu og hins vegar á fjármagnsmarkað og sparnað með verðtryggingu fjármagns. Sveigjanleg gengisaðlögun hefur verið við lýði frá árinu 1973 í hátt við almenna stefnu þeirra mála í heiminum, en frá því ári með gagngerrri einstefnu gengissigs eða -fellingar. Verðtrygging fjármagns hefur hins vegar verið að komast á smám saman til viðspyrnu gegn áhrifum verðbólgunnar á fjármagnsmarkaðinn. Með lögum um stjórn efnahagsmála o.fl. í apríl 1979 var tekin úrslitaákvörðun um fullmótun þess kerfis og framkvæmd í áföngum til ársloka 1980. Samkvæmt því var aðlögun lánskjara bankakerfisins í árslok 1979 ekki komin nema hálf leið að markinu, og stigmögnun verðbólgunnar olli því, að í skilningi raunvaxta var tæpast haldið í horfinu. Á sviði fjárfestingarlána var verðtrygging þegar lengra komin, og með ákvörðun lánskjara fyrir 1979 var gerð mjög almenn samræming til fullrar verðtryggingar með lágum raunvöxtum, en samræming vaxtanna þó ekki að fullu til lykta leidd. Þrátt fyrir takmarkaða framkvæmd á vettvangi bankakerfisins nægðu varðveizlu- og hvatningaráhrif verðtryggingar til þess að treysta stöðu peningalegs sparnaðar að tiltölu við verðbólgu og þjóðarútgjöld.

Viðleitni til aðhalds

Reynt var sem fyrr að beita aðhaldi að opinberum fjármálum, lánaþenslu og vexti peningamagns, að þessu sinni studdu sérstökum ákvæðum laganna um stjórn efnahagsmála. Sökum aukinnar verðbólgu og olíuáfalla var engan veginn unnt að halda fast við upphafleg töluleg markmið. Eigi að síður náðist talsverður árangur með tilliti til breyttra aðstæðna. Ríkissjóður náði að skila lítills háttar greiðsluafgangi, og heildarinnlán bankakerfis jukust lítið eitt meira en útlán. Þótt litlu næmi, var hér um mjög brýnt mótvægi að ræða við áhrifaþáttum röskunar og hallamyndunar. Þessi óhagstæðu áhrif hafa

Framleiðsla og ráðstöfun

Þó færzt í aukana, eftir að mögnun verðbólgunnar hefur orðið ljós og haft tíma til að verka, svo að framvinda fjármála og peningamála hefur aftur snúizt til verri vegar frá því um síðustu áramót. Ennfremur fór þáttur fjárfestingarlána talsvert úr böndunum og leiddi til þess, að erlendar lántökur fóru um 15 milljörðum króna fram úr lánsfjáráætlun. Án beitingar láns-kjarastefnu og aðhalds hefði sú aukning getað magnað mun meiri þenslu en raun varð á, en þessi umframlántaka varð innan marka bata gjaldeyrisstöðunnar á árinu.

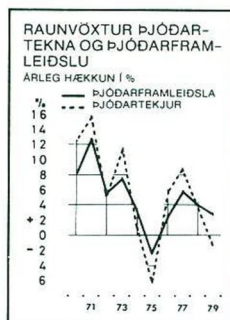
Framleiðslustarfsemin sýndi markverðan þrótt við hin erfiðu rekstrarskilyrði, en árferði varð landbúnaði þungt í skauti og olíuhækkunin varð samgöngum mikill hnekkir, einkum flugrekstri. Hinn mikli hlutur sjávarútvegsins í framleiðsluaukningunni er sprottinn af vaxandi nýtingu þess svigrúms, sem útfærsla fiskveiðimarkanna hefur fært að höndum og álitamál er, hversu brátt skuli nýta á kostnað aðgerða til að styrkja fiskstofnana. Að öllu samantöldu varð viðunandi framleiðsluárangur, um 3½% aukning metin á verðvog ársins á undan. Ávinningurinn hvarf þó allur í hit olíuverðhækkunarinnar og meira til, svo að þjóðartekjur lækkuðu í raun um nálægt 1% á sama kvarða metið. Ekki náðist samsvarandi niðurfærsla innlendrar verðmætaráðstöfunar, sem jókst um rúmt 1%. Út úr togstreitu verðlags og tekna kom væg aukning einkaneyzlu, um 2%, og svipuð aukning varð á samneyzlu, en fjármunamyndun dróst saman um nærri sama hlutfall.

Jöfnuður út á við

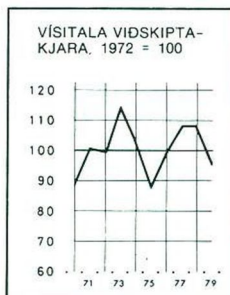
Þessi afstaða þjóðartekna og þjóðarútgjalda hvorra til annarra leiddi til viðskiptahalla, er svaraði til 0,9% af þjóðarframleiðslu, en í samanburði við afgang ársins á undan námu umskiptin til rýrnunar 2,3% af þjóðarframleiðslu. Að gerðum leiðréttingum fyrir birgðabreytingum og innflutningi á sérstökum fjárfestingarvörum varð versnunin þó aðeins 0,8% á þennan kvarða. Samanburðargildi slíkra leiðréttinga hnekkir þó ekki því, að viðskiptahalla og fjárfestingu verður að fjármagna með kostnaði og óhagræði. Með líkum hætti og þjóðhagsjöfnuðurinn í heild sinni var greiðslujöfnuðurinn samsettur af jákvæðum og neikvæðum þáttum. Þrátt fyrir ágjöf olíuhækkunar náðist hagstæður vöruskiptajöfnuður, en verulegur halli varð á þjónustujöfnuði, einkum vegna minni tekna af flugrekstrinum, og hratt hann viðskiptajöfnuðinum í heild yfir í 0,9% halla miðað við þjóðarframleiðslu. Allur þessi halli var jafnaður með erlendum lántökum og gjaldeyrisstaðan að auki bætt um 17 milljarða króna, en jafnframt hækkuðu erlendar skuldir upp í 35% af þjóðarframleiðslu.

FRAMLEIÐSLA, TEKJUR OG VERÐLAG

Verg þjóðarframleiðsla

Viðskiptakjörin

Í ljósi utanaðkomandi áfalla og mikillar og vaxandi verðbólgu verður að telja, að þróun framleiðslu og þó einkum viðskiptajafnaðar hafi verið sæmilega viðunandi á árinu 1979. Raunvöxtur vergrar þjóðarframleiðslu var að vísu allmiklu lægri en að meðaltali á áratugnum eða 2,3%*, samanborið við 4,4% 1978 og 6% 1977. Þrátt fyrir gífurlegar hækkanir á olíuverði varð viðskiptahallinn ekki alvarlegur eða innan við 1% af vergri þjóðarframleiðslu, og átti hallinn eingöngu rætur að rekja til slæmrar útkomu á þjónustujöfnuði eins og vikið er að í næsta kafla. Vegna rýrnunar viðskiptakjara minnkaði raungildi þjóðartekna um nálega 1,7%* eða um meira en 2% á mann, samanborið við aukningu um 4,4% 1978 og 9% 1977.

Viðskiptakjararýrnunin, sem nam rúmum 10% frá ársmeðaltali 1978 til meðaltals 1979, átti rætur að rekja til hinna gífurlegu olíuverðhækkana, sem m.a. höfðu það í för með sér, að hlutur olíuvara í heildarinnflutningi til landsins jókst úr tæpum 12% 1978 í yfir 19% 1979. Frá 1970 hefur ársmeðaltal viðskiptakjara aðeins einu sinni verið lægra, en það var á erfiðleikaárinu 1975. Innflutningsverð í heild mun hafa orðið 20–21% hærra á árinu 1979 en 1978 reiknað í erlendri mynt, en útflutningsverð hækkaði aðeins um tæp 8%. Auk verðbreytinga á inn- og útflutningsvörum hafa hræringar á alþjóðgjaldeyrismörkuðum áhrif á viðskiptakjör þjóðarinnar. Sem dæmi má nefna, að lækkandi gengi Bandaríkjadollars gagnvart ýmsum helztu gjaldmiðlum heims síðustu misserin hefur haft rýrandi áhrif á viðskiptakjörin, þar sem verulegur hluti útflutningsteknanna fellur til í dollurum, en meiri hluti innflutningsins kemur frá Evrópulöndum með sterka gjaldmiðla í seinni tíð.

Fremur hagstæð framleiðsluþróun á árinu 1979 átti ekki sízt rætur sínar í mikilli framleiðslu í sjávarútvegi og fiskvinnslu, en

* Raunvöxtur þjóðhagsstærða er reiknaður út frá tölum á verðlagi ársins 1969. Á verðlagi ársins 1978 jókst verg þjóðarframleiðsla á árinu 1979 um 3,4% og vergar þjóðartekjur minnkuðu um 0,7%.

Framleiðsla og afkoma atvinnuveganna

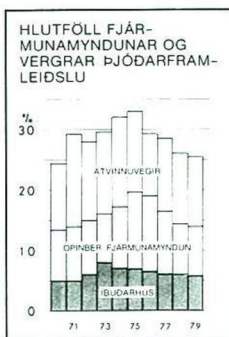
sjávarvöruframleiðslan er talin hafa aukizt um 12–15%. Sömu-
leiðis er talið, að iðnaðarframleiðslan hafi vaxið um 4–5%, en
landbúnaðarframleiðslan mun hafa dregizt saman um 5–6%,
einkum vegna erfiðs árferðis, en minna má á, að á árinu
1978 varð framleiðsla landbúnaðarafurða meiri en nokkru
sinni fyrr og þó sérstaklega miklu meiri en nemur árlegri
innanlandsneyzlu þessara vara. Framleiðsluaukningin í sjávar-
útvegi stafaði eingöngu af auknum botnfiskafla, sem jókst
um tæp 100 þúsund tonn frá árinu 1978 eða um 21% og nam
alls 568 þúsund tonnum. Þorskaflinn einn sér jókst um 29
þúsund tonn eða 9% og nam alls 347 þúsund tonnum.
Auk þess er talið, að þorskafla útlendinga á Íslandsmiðum hafi
numið um 10–11 þúsund tonnum. Loðnuafllinn varð um 964
þúsund tonn og jókst aðeins um 1% eða svo frá árinu áður.
Heildarfiskafla landsmanna nam rúmum 1630 þúsund tonnum,
og hefur hann aldrei orðið jafnmikill.

Á liðnum áratug hefur aflsamsetningin breytzt allmikið. Sem
dæmi má nefna, að frá 1970 til 1979 rúmlega fimmfaldaðist
loðnuafllinn, en afli botnfisktegunda jókst aðeins um rúm 20%.
Hins vegar er verðmæti afurðanna svo ólíkt, að þrátt fyrir þessa
breytingu aflsamsetningarinnar, sem sést bezt af lækkun hlutar
botnfiskafla í heildaraflamagninu úr 64% 1970 niður í 35%
1979, hefur hlutur botnfisktegunda í útflutningsverðmæti
sjávarafurða aðeins lækkað úr 72% niður í 69,5% á sama
tímabili.

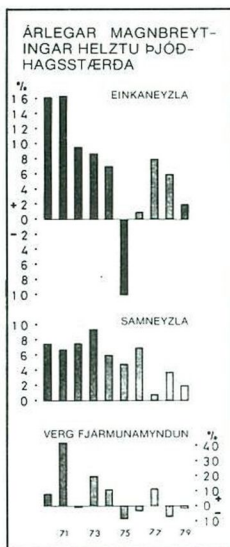
Afkoma fiskveiðanna var allgóð á árinu, en fremur rýr hjá
fiskvinnslunni, enda voru kostnaðarhækkanir hennar mun
meiri en hækkun afurðaverðs. Afkoma heimamarkaðsgreina
iðnaðarins mun að líkindum hafa verið allgóð og betri en
útflutningsgreinanna, sem áttu við svipuð vandamál að glíma
og fiskvinnslan, þ.e. miklar kostnaðarhækkanir umfram
hækkanir söluverðs. Nokkur tekjulækkun varð í landbúnaði
frá metárinu 1978 og talsverðir erfiðleikar sköpuðust á svæðum,
sem urðu sérstaklega illa úti í ótíðinni. Verzlunargreinarnar
þjuggu við rétt sæmilega afkomu, bæði vegna smávægilegrar
lagfæringar álagningar á árinu og ekki síður vegna verulegrar
veltuaukningar.

Framleiðsla til útflutnings jókst um 12–14% á árinu í heild
og kom þessi mikli vöxtur að nokkru fram í birgðaaukningu,
sem sést m.a. af því, að vöruútflutningurinn jókst að magni til
mun minna eða um 7–8%. Reyndar má einnig hafa í huga, að
á árinu 1978 minnkuðu útflutningsbirgðir talsvert.

Í hlutfalli við verga þjóðarframleiðslu var útflutningur vöru
og þjónustu meiri á árinu 1979 en á nokkru ári frá 1970 að telja
og talsvert miklu meiri en nokkur undanfarin ár. Á sama mæli-

Ráðstöfun þjóðarframleiðslunnar

Innlend verðmætaráðstöfun

Innlendur sparnaður

kvarða var innflutningur vöru og þjónustu heldur minni en 1975, en talsvert meiri en nokkurt árána 1976 til 1978.

Á árinu 1979 jókst einkaneyzla um 2% í kjölfar 6% aukningar 1978 og 8% aukningar 1977. Þessi væga aukning einkaneyzlunnar átti meðal annars þátt í því, að viðskiptahallinn varð ekki meiri en raun ber vitni. Samneyzla jókst einnig um 2%, og hefur hlutur hennar í heildarverðmætaráðstöfun innanlands aukizt ofurlítið á undanförunum árum. Fjármunamyndun dróst saman um 1,6% samanborið við 7,1% samdrátt á árinu áður. Sem hlutfall af þjóðarframleiðslu var fjármunamyndunin 25,3% og hefur ekki verið minni á þennan mælikvarða síðan 1970. Samdráttur varð bæði í atvinnuvegafjárfestingu, 2,7%, og íbúðabyggingum, 1,8%, en lítillæg aukning varð í opinberri fjárfestingu eða 0,6%. Samdráttur heildarfjármunamyndunarinnar síðustu tvö árin á að mestu leyti orsakir í minni opinberri fjárfestingu en árin næst á undan og þá einkum í minni orkuframkvæmdum. Þetta breytist þó um leið og framkvæmdanna við Hrauneyjarfoss tekur að gæta, en á árunum 1978 og 1979 voru engar meiriháttar orkuframkvæmdir í gangi.

Sem fyrr segir var hlutfall fjármunamyndunar og vergrar þjóðarframleiðslu 25,3% á árinu 1979. Að meðaltali var hlutfall þetta 28,5% á árunum frá 1970 til 1979. Hæst varð það 33% 1975 og 32% 1974 og lægst 25,3% 1979 og 24,3% 1970. Árin, sem fjárfestingarhlutfallið var í hámarki, átti sér hvort tveggja stað mikil fjárfesting í sjávarútvegi og miklar orkuframkvæmdir.

Til samans mynda einkaneyzla, samneyzla og fjármunamyndun innlenda verðmætaráðstöfun, og jókst hún á árinu 1979 um 1,1% samanborið við 2% aukningu árið á undan. Vegna óstöðugleika í fjárfestingu og mikilla og örra breytinga einkaneyzlu hefur innlend verðmætaráðstöfun tilhneigingu til þess að sveiflast mikið frá ári til árs. Sem dæmi má nefna, að á árabílinu frá 1970 til 1979 jókst hún mest á einu ári um 26,1%, þ.e. 1971, og dróst mest saman á árinu 1975 eða um tæp 8%, og eru þá breytingar birgða meðtaldar.

Skilyrði ytra jafnvægis er, að innlendur sparnaður sé a.m.k. jafn fjárfestingunni. Árin 1970 til 1979 varð aðeins tvisvar afgangur í viðskiptunum við útlönd, og sem hlutfall af vergri þjóðarframleiðslu nam innlendur sparnaður að meðaltali 25,4% á ári hverju samanborið við ofangreint 28,5% fjárfestingarhlutfall. Á þessu árabíli hefur innlendur sparnaður orðið mestur 27,8%, á árinu 1977, og minnstur 22,8%, á árinu 1974. Markmið um jöfnuð í viðskiptum við útlönd felur í sér, að

heildarfjárfestingin verður að haldast innan marka innlends sparnaðar, sem á árinu 1979 nam 24,8% vergrar þjóðarframleiðslu og 26,6% að meðaltali árin 1976 til 1979.

Kauptaxtar og tekjur

Á árinu 1979 giltu launasamningar frá 1977 að mestu fyrir flesta hópa launþega. Leitað var eftir samþykki starfsmanna ríkis og bæja um niðurfellingu 3% grunnkaupshækkunar, sem koma átti til framkvæmda skv. kjarasamningi hinn 1. apríl, en samkomulag stjórnar BSRB og fjármálaráðherra þar um var fellt í almennri atkvæðagreiðslu. Opinberir starfsmenn fengu því umsamda grunnkaupshækkun, og aðrir launþegar fylgdu fljótlega í kjölfarið. Ætla má, að kauptaxtar launþega hafi að meðaltali hækkað um 44% á árinu og þá að langmestu leyti vegna verðbóta. Vísitöluákvæðum samninganna frá 1977 var nokkuð breytt við setningu laganna um stjórn efnahagsmála o.fl., en í þeim var m.a. kveðið á um að rýrnun viðskiptakjara skyldi eftir ákveðnum reglum draga frá hækkun verðbótavísitölu. Vegna þessa ákvæðis hækkuðu kauptaxtar minna en framfærslukostnaður, þannig að kaupmáttur þeirra rýrnaði nokkuð, þegar á árið leið. Atvinnutekjur í heild munu hafa hækkað nokkru meira en kauptaxtar, m.a. vegna sérsamninga ýmissa launþegahópa. Tekjur sjómanna hækkuðu meira en kauptaxtar launþega, sömuleiðis ýmsar tekjutilfærslur. Brúttótekjur einstaklinga hafa því sennilega hækkað um 46–47%, en vegna þyngri beinna skatta hafa ráðstöfunartekjur hækkað ívið minna eða svipað og framfærslukostnaður frá 1978 til 1979. Að meðaltali hefur kaupmáttur ráðstöfunartekna því verið svipaður árin 1978 og 1979.

Atvinna

Atvinnuástand var gott á árinu eins og mörg undanfarin ár, og nam atvinnuleysi á árinu aðeins 0,4% af heildarmannafnanum samanborið við 0,3% 1978 og 1977. Samkvæmt skýrslum Kjararannsóknaneftndar var vinnutími verkafólks og iðnaðarmanna ívið styttri en á árinu 1978, fjöldi vinnustunda rétt tæplega 50 í viku hverri að meðaltali.

Verðþróun

Svo sem alkunna er jókst verðbólga mikið á árinu. Meðaltals-hækkun framfærslukostnaðar frá 1978 til 1979 nam 45,5%, en 60,6% frá ársbyrjun til ársloka. Á 12 mánaða tímabilinu til 1. febrúar hækkaði hann um 38%, til 1. maí um 39,1%, til 1. ágúst um 41,9% og til 1. nóvember um 54,9% og þar með meira en nokkru sinni um áratugaskeið. Í verðbólguholskeflunni 1974 til 1975 varð 12 mánaða hækkun framfærslukostnaðar milli útreikningsdaga mest frá 1. ágúst 1974 til jafnlangdar 1975, 54,5%. Línuritið hér til hliðar sýnir 12 mánaða

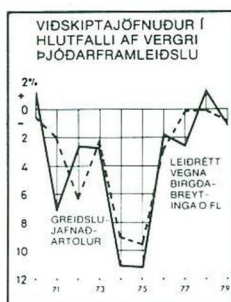
hækkunir framfærslukostnaðar yfir nokkurra ára tímabil. Meðaltalshækkun vísitölu byggingarkostnaðar frá 1978 til 1979 varð 46,5%, en frá ársbyrjun til ársloka hækkaði hún heldur meir eða um nálægt 54%. Þriggja mánaða hækkun framfærslukostnaðar til 1. ágúst svaraði til 66% hækkunar á ári og til 1. nóvember til 80% hækkunar á ári.

Auk þess að bera vitni áhrifum olíuverðhækkanna á innlent verðlag sýnir verðbólguþróunin á árinu 1979, að aðgerðirnar, sem gripið var til síðla árs 1978, voru hvergi nærri fullnægjandi og náðu ekki lengra en að halda niðri með beinum aðgerðum hækkun framfærslukostnaðar milli tveggja eða þriggja útreikningsdaga. Úr verðlagshækkunum verður ekki dregið með þessum hætti nema um skamma hríð, enda varð raunin sú, að verðbólgan jókst hratt á ný, þegar áhrifum skammtímaaðgerðanna sleppti, og þá alls ekki eingöngu fyrir áhrif erlendis frá.

GREIÐSLUJÖFNUÐUR OG GJALDEYRISMÁL

Heildarmynd greiðslujafnaðar ársins 1979 var með óvenjuflóknum hætti ofin saman af jákvæðum og neikvæðum þáttum. Niðurstaða hinna ýmsu jafnaða er því mjög á mismunandi veg. Enda þótt verðbólgan hafi skert samkeppnisaðstöðu atvinnuveganna verulega, varð þróun útflutningsframleiðslu nægilega hagstæð til þess að bæta upp hið mikla áfall af olíuverðhækkuninni og ná jafnvel hagstæðari vöruskiptajöfnuði en árið áður, hefði ekki komið til aukning útflutningsvörubirgða og innflutnings til stórframkvæmda og skipa og flugvéla. Samgöngu- greinarnar urðu hins vegar fyrir mun meiri búsisfjum af olíuverðhækkuninni samfara öðrum óhagstæðum samkeppnisskilyrðum. Leiddi það til þess, að þjónustujöfnuðurinn varð nú í fyrsta sinn óhagstæður um verulega fjárhæð eða 16,5 milljarða króna. Viðskiptajöfnuður í heild varð því óhagstæður um 7,2 milljarða króna eða um 0,9% af þjóðarframleiðslu. Miklar framkvæmdir á vegum hins opinbera og innflutningur til þeirra, ásamt skipum og flugvélum, gaf tilefni til mikillar lántöku erlendis, sem fór langt fram úr því að jafna viðskipta- hallann. Niðurstaðan varð því hagstæður heildargreiðslu- jöfnuður eða bati gjaldeyrisstöðunnar um 17,1 milljarð króna. Varð jöfnuðurinn hagstæður fjórða árið í röð, enda hefur verið stefnt að bata gjaldeyrisstöðunnar frá lægð hennar árið 1975 samhliða lántökum til þess að sjá fyrir fjárfestingar- þörfum. Með þessu þyngdist hins vegar skuldastaða þjóðar- búsis merkjanlega, í 35% af þjóðarframleiðslu, og greiðslu- byrði miðað við útflutningstekjur tók að aukast á ný. Nettógjalddeyriseign bankanna nam 44,4 milljörðum króna í árslok 1979 reiknað á þágildandi gengi, en gjaldeyrisforðinn brúttó nam 64,8 milljörðum króna og svaraði til u.þ.b. 3 mánaða almenns innflutnings, svipað og verið hafði frá miðju ári 1978. Þar sem viðskiptajöfnuður varð óhagstæður um 7,2 milljarða sem fyrr segir, má rekja allan bata gjaldeyrisstöð- unnar til aukinnar skuldasöfnunar, einkum langtímalána. Heildarstaða þjóðarbúsins, þ.e. nettóskuldir, langar og stuttar,

Þróun viðskipta- jafnaðar

ásamt gjaldeyrisstöðu, versnaði um 33 milljarða króna miðað við gengi í árslok og nam þá 312 milljarða króna nettóskuld. Á árinu 1979 varð viðskiptajöfnuður, þ.e. jöfnuður vöru- og þjónustuviðskipta, óhagstæður um 7,2 milljarða króna eða sem svarar 0,9% af þjóðarframleiðslu, en árið áður hagstæður um 10,5 milljarða króna reiknað á meðalviðskiptagengi ársins 1979, 1,4% af þjóðarframleiðslu. Samkvæmt beinum greiðslu-jafnaðartölum varð því viðskiptajöfnuður ársins 1979 17,7 milljörðum króna óhagstæðari en árið áður, og svara umskiptin til 2,3% af þjóðarframleiðslu. Af þeirri upphæð eru 2,3 milljarðar vegna lakari vöruskiptajafnaðar og 15,4 milljarðar vegna óhagstæðrar þróunar þjónustujafnaðar, einkum að því er varðar samgöngur. Við raunhæfan samanburð á viðskiptajöfnuði árána 1978 og 1979 er nauðsynlegt að taka tillit til mismunandi birgðapróunar útflutningsvara og sveiflu í innflutningi sérstakra fjárfestingarvara. Útflutningsvörubirgðir minnkuðu um 5,2 milljarða króna 1978, en jukust um 1,4 milljarða króna 1979. Birgðabreytingar hvors árs eru metnar á meðalútflutningsverði viðkomandi árs, en í báðum tilvikum reiknaðar á meðalviðskiptagengi ársins 1979. Sé viðskiptajöfnuður árána 1978 og 1979 leiðréttur fyrir breytingu útflutningsvörubirgða og reiknaður á meðalgengi 1979 í báðum tilvikum eins og fyrr segir, reynist viðskiptajöfnuður óhagstæður um 5,8 milljarða króna 1979, en hagstæður um 5,3 milljarða króna 1978. Sveiflur í innflutningi sérstakra fjárfestingarvara eru oft verulegar, og varð t.d. innflutningur þeirra 4,7 milljörðum króna meiri 1979 en árið áður, að mestu vegna meiri skipainnflutnings. Ef sveiflur í innflutningi sérstakra fjárfestingarvara eru jafnaðar milli ára miðað við meðaltal síðustu þriggja ára og leiðrétting gerð á viðskiptajöfnuði samkvæmt því, ásamt leiðréttingu vegna breytingar útflutningsvörubirgða, reynist viðskiptajöfnuður því sem næst sléttur eða -0,1 milljarður króna 1978, en óhagstæður um 6,5 milljarða króna 1979. Með þannig leiðréttum viðskiptajöfnuði fæst mun raunhæfari samanburður árána 1978 og 1979 en samkvæmt beinu greiðslu-jafnaðaruppgjöri. Miðað við þjóðarframleiðslu varð viðskiptajöfnuður 1979 óhagstæður um 0,9% af vergri þjóðarframleiðslu samkvæmt beinu uppgjöri, en 0,8% samkvæmt framangreindum leiðréttum viðskiptajöfnuði. Samsvarandi tölur fyrir árið 1978 eru þær, að samkvæmt beinu uppgjöri var jöfnuðurinn hagstæður um 1,4% af vergri þjóðarframleiðslu, en nálægt núlli samkvæmt leiðréttum viðskiptajöfnuði.

Gjaldeyrisverðmæti útflutningsframleiðslu jókst í heild um nálægt 25% frá árinu áður. Framleiðsluverðmæti sjávarafurða jókst um 22%, en aukning framleiðslumagns er áætluð 14%.

Verðmæti útflutningsframleiðslu

Aukning útflutningsverðmætis

Verðmætisaukning álframleiðslu varð 16,5% á föstu gengi, en að magni dróst framleiðslan saman um 3%. Á árinu hófst framleiðsla í járnblendiverksmiðjunni á Grundartanga, og framleiddi hún 16.878 tonn af 75% kísiljárn. Framleiðsluverðmæti annarra iðnaðarværa til útflutnings jókst um 33%. Heildarverðmæti útflutnings nam 278,5 milljörðum króna á árinu 1979. Er það 18% aukning frá fyrra ári reiknað á meðalgengi ársins 1979, heldur minni en nemur aukningu á framleiðsluverðmæti, enda jukust útflutningsvörubirgðir nokkuð á árinu. Verðmætisaukning útfluttra sjávarafurða varð rúmlega 15%, verðmæti álútflutnings jókst um 18% og verðmætisaukning annarra vöruflokka en sjávarafurða, áls og kísiljárns nam 23%. Meðfylgjandi tafla sýnir skiptingu útflutnings á helztu vöruflokka sl. fimm ár, og hafa tölur fyrri ára verið umreiknaðar til meðalgengis ársins 1979 samkvæmt vísitölu meðalgengis. Verðmæti sjávarafurða 1979 nam tæplega 75% af heildarverðmæti útflutnings á móti rúmlega 76% árið áður. Verðmæti álútflutnings nam 13,5% af verðmæti heildarútflutnings, sem er sama hlutfall og árið áður, en verðmæti annarra iðnaðarværa jókst úr 6,3% í 8,2% af heildarútflutningi.

Útflutningur helztu vöruflokka

(F.o.b.-verð í m.kr. á meðalgengi ársins 1979)

	1975	1976	1977	1978	1979
Sjávarafurðir	91.429	115.248	143.187	180.293	208.010
Landbúnaðarafurðir	3.363	4.043	4.569	5.458	7.127
Iðnaðarvörur	19.726	36.682	42.564	46.641	60.159
Þar af: ál	12.358	26.700	28.461	31.668	37.455
Þar af: kísiljárn	-	-	-	-	3.312
Aðrar vörur	1.636	2.751	3.853	3.637	3.156
Útflutningur, alls	116.154	158.724	194.173	236.029	278.452

Skipting útflutnings á lönd

Útflutningsvörubirgðir

Útflutningur til Bandaríkjanna lækkaði úr 29,3% í 28,0% af heildarútflutningi. Hlutdeild landa Efnahagsbandalagsins (EBE) jókst úr 32,1% í 38,6%. Útflutningur til landa Fríverzlunarsamtakanna (EFTA) jókst úr 12,9% í 13,7% af heildarútflutningi. Hlutur Sovétríkjanna í heildarútflutningi varð óbreyttur, 3,9%, en hlutur Austur-Evrópulanda í heild jókst úr 7,7% í 8,1%.

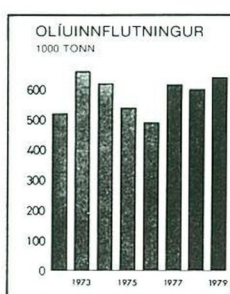
Eftirfarandi tafla sýnir verðmæti útflutningsvörubirgða í árslok sl. fimm ár miðað við verðlag í lok hvers árs, en umreiknað miðað við skráð gengi á bandarískum dollar í árslok 1979. Birgðir sjávarafurða voru miðað við gjaldeyrisverðmæti nálægt 44% meiri í árslok 1979 en 1978 og birgðir í heild um 31% meiri. Á aukningin rætur að rekja bæði til magnaukningar birgða og hærra verðlags erlendis í árslok 1979 en 1978.

Útflutningsvörubirgðir

(Í m.kr. á gengi í árslok 1979)

	1975	1976	1977	1978	1979
Sjávarafurðir	13.483	19.478	35.614	26.466	38.044
Landbúnaðarafurðir	2.238	2.256	2.567	3.900	3.544
Kísilgúr	176	139	48	77	116
Ál	7.495	5.609	4.472	3.877	2.338
Kísiljárn	-	-	-	-	1.085
Alls	23.392	27.482	42.701	34.320	45.127

Þróun innflutnings

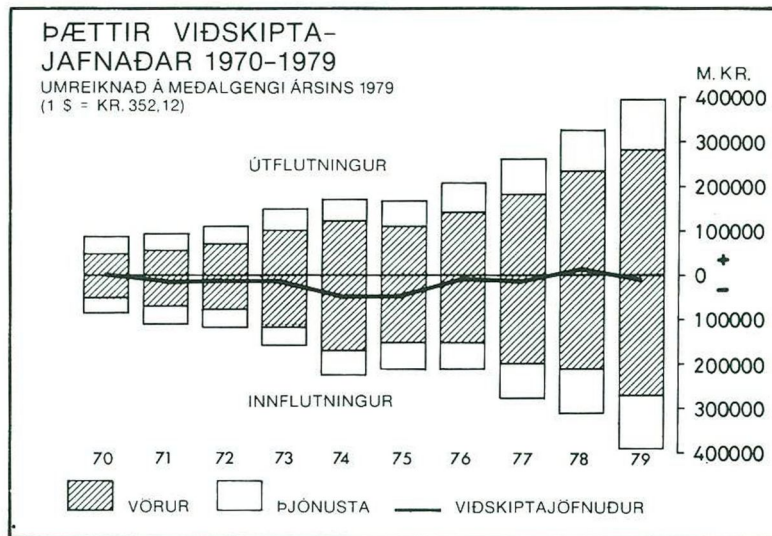
Meðfylgjandi tafla sýnir mánaðarlegan almennan innflutning 1978 og 1979, skipt á olíuinnflutning og annan almennan innflutning á mánaðarlegu meðalgengi 1979, þ.e. tölur fyrir hvern mánuð 1978 hafa verið umreiknaðar til sambærilegs gengis viðkomandi mánaðar 1979 samkvæmt vísitölu meðalgengis þess mánaðar. Utan almenns innflutnings telst innflutningur á skipum, flugvélum, fjárfestingarvörum til stórframkvæmda ásamt hráefni og rekstrarvörum til álbræðslu og járnblendiverksmiðju.

Almennur innflutningur

(C.i.f.-verð í m.kr. á mánaðarlegu meðalgengi 1979)

	1978			1979			Hlutfallsleg breyting %		
	Olía	Annar	Alls	Olía	Annar	Alls	Olía	Annar	Alls
Jan.	1304	12431	13735	3125	12320	15445	139,6	-0,9	12,4
Feb.	2458	12173	14631	1240	12058	13298	-49,6	-0,9	-9,1
Marz	2537	12063	14600	3530	14653	18183	39,1	21,5	24,5
Apríl	1123	14745	15868	1883	13374	15257	67,7	-9,3	-3,9
Mái	2207	17493	19700	2928	16790	19718	32,7	-4,0	0,1
Júní	2229	16734	18963	5832	11531	17363	161,6	-31,1	-8,4
Júlí	1390	16831	18221	2619	17663	20282	88,4	4,9	11,3
Ágúst	2148	17699	19847	5732	21218	26950	166,9	19,9	35,8
Sept.	2723	15403	18126	8331	19900	28231	205,9	29,2	55,7
Okt.	2629	17413	20042	4686	20375	25061	78,2	17,0	25,0
Nóv.	4212	18182	22394	8440	22033	30473	100,4	21,2	36,1
Des.	3426	16151	19577	7858	18147	26005	129,4	12,4	32,8
I	6299	36667	42966	7895	39031	46926	25,3	6,4	9,2
II	5559	48972	54531	10643	41695	52338	91,5	-14,9	-4,0
III	6261	49933	56194	16682	58781	75463	166,4	17,7	34,9
IV	10267	51746	62013	20984	60555	81539	104,4	17,0	31,5
Alls	28386	187318	215704	56204	200062	256266	98,0	6,8	18,8

Verðmæti almenns innflutnings jókst um 18,8% á árinu 1979 reiknað á meðalgengi ársins. Verðmæti olíuinnflutnings jókst um 98% og var það að mestu leyti vegna hinnar miklu hækkunar, sem var á heimsmarkaðsverði olíu á árinu. Magnaukning olíuinnflutnings í tonnum nam rúmlega 6% frá fyrra ári og var um að ræða nokkra birgðaaukningu í landinu. Verðmæti annars almenns innflutnings en olíu jókst um 6,8% á árinu.

Á fyrra helmingi ársins varð samdráttur um 5,7%, en á síðara helmingi ársins varð aukning um 17,4%, sem skiptist nokkuð jafnt á tvo síðustu ársfjórðungana. Innflutningur sérstakra fjárfestingarvara jókst í heild um 32,8% á árinu. Innflutningur skipa og flugvéla jókst um 4,2 milljarða króna eða 48,6%, en innflutningur annarra sérstakra fjárfestingarvara jókst um 9,8%, mest vegna framkvæmda við álbræðslu og einnig varð nokkur aukning á innflutningi vegna virkjunarframkvæmda á vegum Landsvirkjunar. Innflutningur vegna byggingar járnblendiverksmiðju lækkaði hins vegar úr 4,6 milljörðum króna 1978 í 2,7 milljarða 1979. Framangreindar tölur eru allar miðaðar við meðalgengi 1979. Skipting innflutnings eftir notkun varð þessi: Neyzluvörur 32,8%, rekstrarvörur 39,3% og fjárfestingarvörur 27,9%.

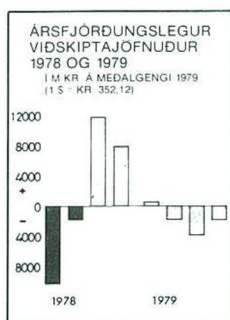
Skipting innflutnings á lönd

Helztu breytingar á skiptingu innflutnings á lönd miðað við árið áður voru þær, að innflutningur frá Austur-Evrópulöndum jókst úr 10,2% í 12,7% af heildarinnflutningi, og þar af jókst hlutur Sovétríkjanna úr 8,4% í 11,2%, eingöngu vegna áhrifa af hækkuðu olíuverði. Hlutdeild landa Fríverzlunarsamtakanna (EFTA) jókst úr 22,1% í 22,7%, en hlutdeild landa Efnahagsbandalagsins (EBE) lækkaði úr 47,1% í 46,5% af heildarinnflutningi. Hlutur Bandaríkjanna lækkaði úr 7,1% í 6,5% af heildarinnflutningi.

Vöruskiptajöfnuður

Samkvæmt bráðabirgðatölum greiðslujafnaðar varð vöruskiptajöfnuður hagstæður um 9,3 milljarða króna 1979 á móti 11,6 milljörðum króna 1978 umreiknað á meðalgengi ársins 1979. Samkvæmt því varð vöruskiptajöfnuðurinn 2,3 mill-

Þjónustujöfnuður

jörðum króna óhagstæðari 1979 en árið áður. Sé hins vegar tekið tillit til mismunandi birgðapróunar útflutningsvara og innflutningur sérstakra fjárfestingarvara jafnaður milli ára, reynist vöruskiptajöfnuður 9 milljörðum króna hagstæðari 1979 en árið áður eins og nánar er frá greint hér að framan. Í tölum greiðslujafnaðar eru bæði inn- og útflutnings-
tölur reiknaðar á f.o.b.-verði.

Til þjónustujafnaðar teljast tekjur og gjöld af ferðalögum, tryggingum, vaxtagreiðslum, samgöngum, viðskiptum við varnarliðið o.fl. Samkvæmt bráðabirgðayfirliti er áætlað, að þjónustutekjur hafi numið 107,2 milljörðum króna, og er það um 9% aukning frá fyrra ári.

Þjónustugjöld námu 123,7 milljörðum króna, sem er rúmlega 24% aukning frá árinu 1978, þegar miðað er við meðalgengi 1979. Þjónustujöfnuður varð því óhagstæður um 16,5 milljarða króna 1979, en árið áður reyndist þjónustujöfnuður óhagstæður um 1,1 milljarð króna á samsvarandi gengi. Með gjöldum 1979 eru talin þjónustugjöld vegna álbræðslu, 5,4 milljarðar króna, en voru 4,6 milljarðar 1978 reiknað á meðalgengi 1979. Hinn mikli halli á þjónustujöfnuði á árinu 1979 á að mestu rætur að rekja til óhagstæðrar þróunar í afkomu flugsamgangna, ásamt verulegri aukningu vaxtagjalda og ferða- og dvalarkostnaðar. Reiknað á föstu gengi varð tekju-
aukning flugfélaga aðeins 2%, meðan útgjöld jukust um rúmlega 42%. Er hækkun eldsneytis þar mestur orsakavaldur, og fargjöld hafa enn lítið hækkað til mótvægis. Af einstökum liðum þjónustujafnaðar vegur samgönguliðurinn þyngst eða nálægt 48% gjaldamegin og 55% teknamegin. Innan samgönguliðarins eru tekjur og gjöld vegna flugs stærsti þátturinn, og námu tekjur flugfélaga um 70% tekna af samgöngum og um 38% af þjónustutekjum í heild. Útgjöld flugfélaga námu um 60% af útgjöldum vegna samgangna og um 28% af þjónustuútgjöldum í heild. Á ferða- og dvalarkostnaðarliðunum er aðeins talinn með sá hluti tekna af erlendum ferðamönnum, sem skilað er til banka, þar með taldar tekjur fríhafnar á Keflavíkurflugvelli. Hins vegar eru fargjöld, sem erlendir ferðamenn greiða fyrir ferðir með íslenskum farartækjum milli landa, talin í samgöngulið og eru mikilvægur hluti hans. Með gjöldum vegna ferðalaga er talinn námskostnaður, sem nam 3,7 milljörðum króna 1979, og sjúkrakostnaður að upphæð 0,4 milljarðar króna. Á árinu var rýmkað um úthlutun gjaldeyris til almennra ferðalaga, og er nú veitt jafnhá upphæð til annarrar ferðar innan almanaksárs og til fyrstu ferðar. Upphæð íslenskra peninga, sem ferðamönnum er heimilt að flytja inn og út úr landinu, var hækkuð úr

Fjármagns- hreyfingar

20 þús. kr. í 30 þús. kr. Vaxtagjöld námu 29,2 milljörðum króna á árinu 1979 og höfðu aukizt um 6,2 milljarða króna frá fyrra ári, en á árinu 1978 höfðu þau aukizt um 3,5 milljarða króna reiknað á meðalgengi 1979. Tekjur af varnarliðsviðskiptum lækkuðu um tæpa 3 milljarða króna miðað við árið áður, sem er tæplega 15% lækkun reiknað á meðalgengi 1979.

Framlög án endurgjalds, en til þeirra teljast eignayfirfærslur, rekstrarframlög til alþjóðastofnana og gjafafé, urðu óhagstæð um einn milljarð króna á árinu 1979.

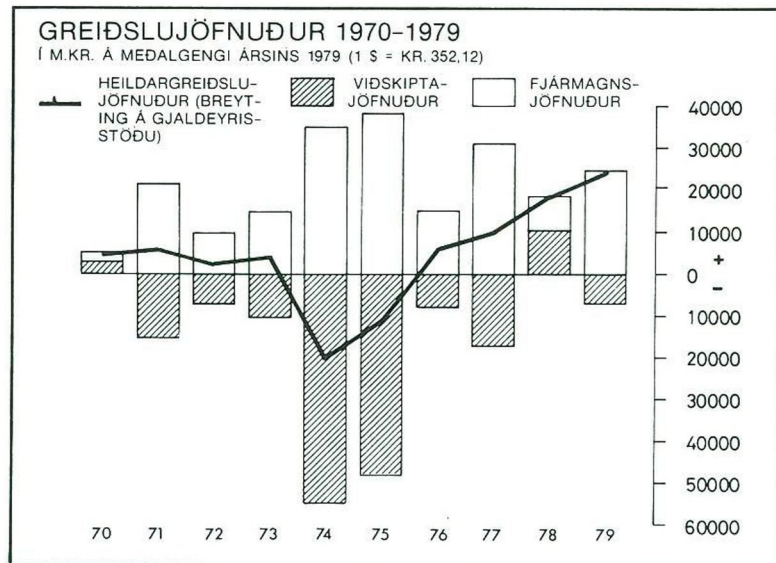
Helztu liðir fjármagnsjafnaðar eru innkomin lán til lengri tíma en eins árs, endurgreiðslur slíkra lána, stutt vörukaupalán, ógreiddur útflutningur og ýmsar aðrar fjármagnshreyfingar. Eftirfarandi yfirlit sýnir bráðabirgðatölur yfir hreyfingar langra erlendra lána á árinu 1979 skipt á opinbera aðila, lánastofnanir og einkaaðila, eftir því hverjir af þessum aðilum hafa tekið lánin hjá hinum erlendu aðilum.

Hreyfingar langra erlendra lána 1979

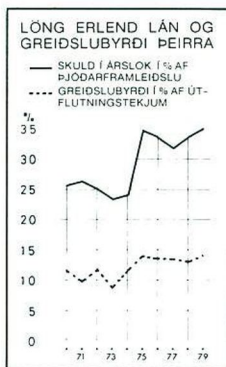
(Í m.kr. á meðalgengi ársins 1979)

	<i>Innkomið</i>	<i>Afborganir</i>	<i>Nettóaukning</i>
Opinberir aðilar	32.500	-12.650	19.850
Lánastofnanir	10.880	-8.910	1.970
Einkaaðilar	13.590	-6.750	6.840
Samtals	56.970	-28.310	28.660

Samkvæmt yfirlitinu hafa skuldir í formi erlendra lána til eins árs og lengri tíma hækkað um 28,7 milljarða króna. Þar af voru 2,1 milljarður króna lántaka, sem notuð var til þess að greiða upp í kaup á flugvélum, sem komu ekki til landsins fyrr en á árinu 1980 og koma því ekki í innflutningstölur fyrr en á því ári. Ennfremur var um að ræða 1,1 milljarð króna vegna breytinga á skammtímarekstrarlánnum í lán til langs tíma. Aukning langtímalána á árinu 1979 vegna samtíma framkvæmda varð því 25,5 milljarðar króna, og er það um 12 milljörðum króna meira en reiknað var með í upphaflegri lánsfjáráætlun 1979. Má rekja þessa miklu hækkun til meiri fjármagnsþarfar vegna hækkunaráhrifa gengis- og verðlagsbreytinga, aukinna framkvæmda opinberra aðila, einkum í orkumálum, og meiri skipainnflutnings en áætlað var. Samkvæmt bráðabirgðatölum var heildarupphæð langra erlendra lána 335 milljarðar króna í árslok 1979 reiknað á gengi í árslokinn, en fært til meðalgengis ársins eru það um 35% af vergri þjóðarframleiðslu, sem er heldur hærra hlutfall en undanfarin þrjú

ár. Greiðslubyrði af löngum erlendum lánum, það er afborganir og vextir, nam samkvæmt bráðabirgðatölum 14,2% af útflutningstekjum, en sl. fimm ár hefur þetta hlutfall verið 13-14 af hundraði.

Línurit hér til hliðar sýnir árslokastöðu erlendra lána til eins árs og lengri tíma, færða til meðalgengis hvers árs, í hlutfalli af vergri þjóðarframleiðslu ásamt greiðslubyrði slíkra lána í hlutfalli af útflutningstekjum sl. tíu ár. Stutt vörukaupalán innflytjenda jukust um 7,5 milljarða króna reiknað á meðalgengi ársins, ýmis skammtímaendurlán bankanna vegna innflutnings og fleira jukust um 6,7 milljarða króna og ógreiddur útflutningur jókst um 8,8 milljarða króna reiknað á sama hátt. Nettóinnstreymi á þessum fjórum mikilvægu liðum greiðslujafnaðarins, langtímalánum, stuttum vörukaupalánum innflytjenda, endurlánuðum skammtímalánum bankanna og ógreiddum útflutningi, nam því 34 milljörðum króna á árinu 1979. Í árslok 1979 var nettóskuld við útlönd á þessum fjórum liðum 356 milljarðar króna, en sé nettógjalddeyriseign bankanna dregin frá þeirri skuld, er nettóskuld þjóðarbúsins við útlönd 312 milljarðar króna reiknað á gengi í árslokin. Á 6. töflu í viðauka um stöðu þjóðarbúsins út á við eru sýndar stöðutölur fyrir þessa liði síðustu 12 ár.

Á öðrum liðum fjármagnsjafnaðarins, sem eru erlent einkafjármagn til atvinnurekstrar og ýmsar stuttar reikningshreyfingar var nettóúttreymi um 10 milljarðar króna. Í heild nam nettóinnstreymi á fjármagnsjöfnuði því 24 milljörðum króna.

Utan við fjármagnsjöfnuðinn eru greiðsluhreyfingar banka-kerfisins, sem valda breytingu gjaldeyrisstöðunnar, samanber liðinn heildargreiðslujöfnuður á meðfylgjandi töflu, sem sýnir bráðabirgðayfirlit helztu þátta greiðslujafnaðarins 1979, þar sem einnig eru tilgreindar tölur fyrir árið 1978. Til þess að auðvelda samanburð hafa tölur ársins 1978 verið umreiknaðar til meðalviðskiptagengis 1979.

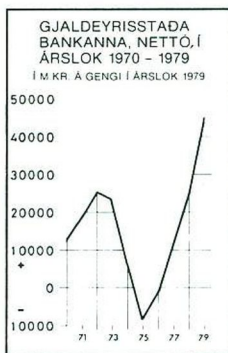
Greiðslujöfnuður við útlönd
(Í milljörðum króna á meðalgengi 1979)

	1978	1979
Innfluttar vörur f.o.b.	-224,4	-269,2
Útfluttar vörur f.o.b.	236,0	278,5
Vöruskiptajöfnuður	11,6	9,3
Þjónustujöfnuður	-1,1	-16,5
Viðskiptajöfnuður	10,5	-7,2
Framlög án endurgjalds	-0,3	-1,0
Fjármagnsjöfnuður	9,2	24,1
Úthlutun SDR	-	1,2
Heildargreiðslujöfnuður	19,4	17,1

Á 4. töflu í viðauka er nánara yfirlit yfir greiðslujöfnuð við útlönd 1975–1979, og á 5. töflu er ársfjórðungslegt yfirlit 1978 og 1979.

Meðfylgjandi yfirlit sýnir gjaldeyrisstöðu bankanna sl. þrjú ár. Tölur í þessu yfirliti eru umreiknaðar úr erlendri mynt í íslenskar krónur á skráðu gengi í árslok 1979 og eru því á sambærilegu gengi innbyrðis, en ekki við tölur hér að framan, sem miðaðar eru við meðalviðskiptagengi 1979. Meiri hækkun gjaldeyrisstöðunnar en svarar heildargreiðslujöfnuði á meðalviðskiptagengi stafar af mismunandi tímasetningu viðskipta á hvora hlið innan ársins ásamt mismunandi samsetningu gjaldmiðla og áhrifum þess á meðalgengi ársins.

Gjaldeyrisstaðan

Gjaldeyrisstaða bankanna
(Í m.kr. á gengi í árslok 1979)

	1977	1978	1979
Seðlabankinn			
Gjaldeyrisforði	42.705	54.860	64.754
Gjaldeyrissskuldir	33.763	32.996	24.371
Nettóstaða Seðlabankans	8.942	21.864	40.383
Viðskiptabankar, nettó	3.435	3.777	3.971
Gjaldeyrisstaða bankanna, nettó	12.377	25.641	44.354

Í ársbyrjun 1979 nam skuld Seðlabankans við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn 52,9 milljónum SDR-eininga að meðtöldu gjaldeyrisstöduframlagi (gullframlagi), sem nam 5,75 milljónum SDR-eininga. Á árinu var gjaldeyrisstöduframlagið greitt að

fullu og auk þess 12,4 millj. SDR-eininga af öðrum skuldum, þannig að skuldin við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn nam 34,7 milljónum SDR-eininga í árslok 1979.

Upphæð langra erlendra lána, sem tekin voru á árinu 1979 og komu inn í gjaldeyriskaup bankanna og höfðu þannig bein áhrif á bata gjaldeyrisstöðunnar, nam 20,1 milljarði króna á gengi í árslok. Innstæður á gjaldeyrisreikningum innlendra aðila námu í árslok 3.216 m.kr. á móti 1.078 m.kr. í árslok 1978.

Á árinu voru staðfest lög nr. 63 31. maí 1979, um skipan gjald-eyris- og viðskiptamála, og síðan gefin út reglugerð samkvæmt þeim lögum, sem taka skyldu gildi á árinu 1980. Gera lögín og reglugerðin ráð fyrir nokkurri rýmkun og einföldun í gjald-eyrisviðskiptum bankanna, skýrslugerð og eftirliti þar að lútandi.

FJÁRMÁL RÍKISSJÓÐS

Útkoman 1979

Samkvæmt greiðslufirliti ríkisbókhalds varð greiðsluafgangur hjá ríkissjóði á árinu 1979, í fyrsta sinn frá 1972. Afgangurinn var að vísu ekki mikill eða aðeins um 1,1 milljarður króna, en er þó mikilsverð breyting frá stöðugum hallarekstri árin 1973 til 1978. Eins og nánar verður vikið að segir greiðsluniðurstaða ársins í heild ekki nema hálfra söguna, því að hvort tveggja er, að mjög sterkrar árstíðasveiflu gætir í fjármálum ríkissjóðs, sem felur í sér mikinn halla fram eftir ári, og gert var ráð fyrir óvenjumiklum greiðsluafgangi í fjárlögum ársins eða sem nam 3,6% áætlaðra tekna á árinu. Á sama mælikvarða varð afgangurinn hins vegar aðeins um 0,5% skv. fyrstu tölum ríkisbókhalds, en ríkisreikningur hefur ekki verið lagður fram, þegar þetta er ritað. Á línuritinu til hliðar er sýnt hlutfall greiðsluafgangs eða halla ríkissjóðs og vergrar þjóðarframleiðslu frá 1970 til 1979 og sést af því, að afgangurinn 1979 er harla rýr í samanburði við halla síðustu ára.

Stefnan í fjármálum ríkissjóðs var mörkuð í fjárlögum og í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar. Samkvæmt þeim átti ríkisbúskapurinn að leggja drjúgan skerf til baráttunnar gegn verðbólgu, með því að ríkissjóður skilaði umtalsverðum greiðsluafgangi og grynnti þar með verulega á skuldum sínum við Seðlabankann. Taflan hér á eftir sýnir greiðslufirlit ríkissjóðs á greiðslugrunni fyrir árin 1975 til 1979 og auk þess fjárlagatölur ársins 1979. Svo sem ráða má af línu 5, varð greiðsluafkoman 1979 allmiklu lakari en gert var ráð fyrir í fjárlögum. Neðri hluti töflunnar sýnir hlutföll helztu stærða greiðslufirlitsins og vergrar þjóðarframleiðslu. Hlutfall tekna ríkissjóðs af þjóðarframleiðslu var á árinu 1979 28,4% eða hærra en nokkru sinni, frá því að núgildandi ríkisreikningslög komu fyrst til framkvæmda, 1968. Hlutfall gjalda af þjóðarframleiðslu var á árinu 1979 28,7%, nokkru lægra en 1975, svipað og 1974 og hærra en önnur ár frá 1968. Minna má á, að í lögnum um stjórn efnahagsmála o.fl. frá

10. apríl 1979 var kveðið svo á, að heildartekjur og gjöld ríkissjóðs á árinu 1979 skyldu haldast innan við 30% af vergri þjóðarframleiðslu.

Yfirlit um fjármál ríkissjóðs á greiðslugrunni

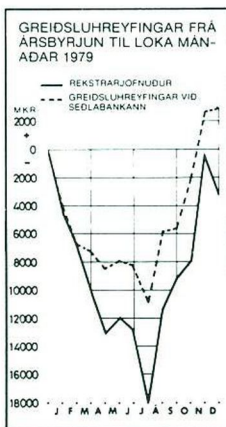
Í milljörðum króna						Fjár- lög
	1975	1976	1977	1978	1979	1979
1 Tekjur	49,3	68,3	95,6	154,3	238,7	209,0
2 Gjöld	57,6	69,8	101,1	161,1	241,6	202,3
3 Rekstrarafgangur (1-2)	-8,2	-1,5	-5,5	-6,8	-3,0	6,7
4 Viðskiptareikningar og lán utan Seðlabankans	2,7	1,0	3,7	3,0	4,1	0,9
5 Greiðsluafgangur (3+4)	-5,5	-0,5	-1,8	-3,8	1,1	7,6
51 Gagnvart Seðlabanka	-5,5	-0,9	-2,1	-4,6	2,2	5,1
52 Bankainnstæður og sjóður	-	0,4	0,3	0,8	-1,1	2,5

Hlutföll af vergri þjóðarframleiðslu hvers árs (%)

1 Tekjur	25,6	25,7	25,1	26,7	28,4	.
2 Gjöld	29,9	26,3	26,5	27,9	28,7	.
3 Rekstrarafgangur	-4,3	-0,6	-1,4	-1,2	-0,4	.
5 Greiðsluafgangur	-2,9	-0,2	-0,5	-0,7	0,1	.

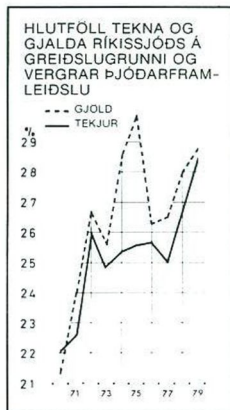
Hlutur beinna skatta í tekjuöflun ríkissjóðs stækkaði talsvert á árinu 1978 og virðist hafa bætt nokkru við á árinu 1979. Að því er óbeinu skattana áhrærir, hefur hlutur söluskatts og tolltekna minnkað, en vægi vörugjaldsins aukizt og tekjur af ÁTVR staðið nokkuð í stað. Útgjaldamegin varð mest aukning á niðurgreiðslum, en einnig nokkur vegna orkumála. Að tiltölu við þjóðarframleiðslu minnkaði hlutur annarra málaflokka eða stóð í stað.

Árstíðasveifla

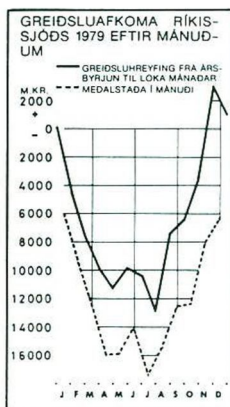
Eins og oft hefur verið gerð grein fyrir, t.d. í ársskýrslu Seðlabankans fyrir 1978, gætir mjög sterkar árstíðasveiflu í fjármálum ríkissjóðs, og á hún rætur að rekja til ólíkrar dreifingar tekna og gjalda innan ársins. Af þessum sökum er jafnan um stórfelldan hallarekstur hjá ríkissjóði að ræða fyrstu mánuði hvers árs, og fjármögnun hans lendir að mestum hluta á Seðlabankanum. Sömuleiðis er stór sveifla innan hvers mánaðar. Viðskiptaskuld ríkissjóðs í Seðlabankanum vex hratt á fyrstu dögum hvers mánaðar og lækkar síðan síðustu dagana, þannig að lægsta skuld í hverjum mánuði er yfirleitt á síðasta degi hans. Línurit hér til hliðar sýnir rekstrarjöfnuð ríkissjóðs frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar 1979 og hlut Seðlabankans í fjármögnun hallans eftir að ríkisvixlæign innlánsstofnana hefur verið dregin frá. Það sýnir hvort tveggja í senn innan-árssveiflu ríkisfjármálanna og mikilvægi fyrirgreiðslu Seðlabankans.

Af framansögðu leiðir, að heilsárstölur um afkomu ríkissjóðs gefa ekki nema takmarkaða mynd af þætti ríkisbúskaparins í framvindu efnahagsmála á viðkomandi ári. Sem dæmi má nefna, að eins og þegar hefur komið fram voru greiðsluhreyfingar ríkissjóðs við Seðlabankann hagstæðar um 2,2 milljarða króna á árinu 1979 skv. tölum ríkisbókhalds. Greiðsluhreyfingar frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar voru hins vegar að meðaltali óhagstæðar um 6,4 milljarða króna, og á viðskiptareikningum ríkissjóðs í Seðlabankanum var að meðaltali skuld að fjárhæð 12,2 milljarðar króna. Afeinstökum mánuðum varð meðaldagsskuldin hæst í júlí, 17,5 milljarðar, og lægst í desember, 6,4 milljarðar.

Sem kunnugt er hefur á undanförunum árum verið leitast við að dreifa byrðinni af árstíðabundinni fjármögnun ríkissjóðshallans út fyrir Seðlabankann með sölu ríkisvixla til innlánsstofnana. Á árinu 1979 áttu innlánsstofnanir að meðaltali andvirði um 1,3 milljarða króna í formi ríkisvixla, þannig að þær hafa fjármagnað 10–11% af daglegri fyrirgreiðslu Seðlabankans. Hámarki náði ríkisvixlaeign innlánsstofnana í apríl og maí, 2,5 milljörðum króna, og mánuðina apríl til ágúst nam hún að meðaltali um 2,1 milljarði króna. Þessi fjármögnunarleið hefur vart nýtt sem skyldi, og verður án efa hugað að því í náinni framtíð að auka þátt innlánsstofnana í skammtímafyrirgreiðslu við ríkissjóð. Í þessu sambandi er vert að minnst þess, að breytingar á lausafjárstöðu bankanna eru nátengdar sveiflunni í fjármálum ríkissjóðs eins og nánar er vikið að í kaflanum um peningamál hér á eftir.

Þróun innan ársins

Þróun ríkisfjármálanna innan ársins 1979 var, eins og ljóst má vera, mjög í hátt við reynslu undanfarinna ára. Tafla 13 í töfluviðauka ársskýrslunnar sýnir m.a. mánaðarlegt greiðslufirlit ríkissjóðs 1979. Samkvæmt því var mikill hallarekstur fram eftir ári, en dæmið snerist síðan við upp úr miðju sumri, er ríkissjóður tók að draga til sín meira fé en frá honum streymdi. Mánaðarlegar greiðsluhreyfingar eru enn fremur sýndar á línuriti hér til hliðar. Auk greiðsluhreyfingar frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar sýnir það meðalstöðuna á viðskiptareikningum ríkissjóðs í Seðlabankanum í mánuði hverjum.

Snemma sumars var orðið ljóst, að markmiðum fjárlaga um greiðsluafgang yrði ekki náð að óbreyttum aðstæðum. Af þeim sökum var beitt auknu aðhaldi og athuganir gerðar á möguleikum til aukinnar tekjuöflunar. Snemma í september voru síðan sett bráðabirgðalög, sem kváðu á um 2% hækkun sölu-skatts, og sett var reglugerð um hækkun vörugjalds, sem fól í

Skuldirnar við Seðlabankann

sér hækkun neðra álagningarþreps úr 18% í 24%. Síðustu mánuðir ársins urðu nokkru hagstæðari en venja er til, en mikill halli fram eftir árinu gerði það að verkum, að ekki náðist nema lítill greiðsluafgangur á árinu í heild þrátt fyrir ofangreindar aðgerðir í september.

Á fjárlögum ársins var ennfremur gert ráð fyrir, að rekstrarafgangur yrði 6,7 milljarðar króna, en í raun varð halli að fjárhæð 3 milljarðar króna. Greiðsluafgangurinn á því að öllu leyti rætur að rekja til lántaka utan Seðlabankans.

Ástæður þess, að ekki náðist sá árangur í fjármálum ríkissjóðs, sem vænzt var, má m.a. rekja til vanmetinna útgjaldaliða í fjárlögum, til mun örari hækkana launa og verðlags en ráð var fyrir gert, m.a. til 3% grunnkaupshækkunar, og til þess að niðurgreiðslur voru ekki lækkaðar svo sem þó var fyrirhugað. Þá má ennfremur nefna, að 1 milljarðs króna niðurskurður gjalda, sem kveðið var á um í lögum um stjórn efnahagsmála o.fl., kom ekki til framkvæmda nema að takmörkuðu leyti, svo sem títt er um ámóta áform á seinni árum.

Á undanförunum árum hefur ríkissjóður hlaðið upp skuldum við Seðlabankann. Upphaf þessarar skuldasöfnunar má rekja aftur til árana 1974 og 1975, en bæði þau ár varð gífurlegur rekstrarhalli hjá ríkissjóði, sem að miklum meirihluta var fjármagnaður af Seðlabankanum. Í árslok 1975 námu heildarskuldir ríkissjóðs, A-hluta, við Seðlabankann tæpum 9,3 milljörðum króna. Seðlabankinn aflaði síðan lána hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum til þess að fjármagna viðskiptahalla árunum 1974 og 1975 og raunar ársins 1976 einnig, því að þrátt fyrir mikil umskipti til hins betra á því ári náðist ekki jöfnuður og nokkur halli varð í viðskiptunum við Seðlabankann. Þar sem lán þessi voru bundin gengi alþjóðlegu reikningseiningarinnar, SDR, hækkaði höfuðstóll þeirra jafnan í hátt við hækkandi gengi erlendra gjaldmiðla gagnvart íslenskri krónu. Sem dæmi má nefna, að hækkun höfuðstóls vegna gengisbreytinga nam 1,5 milljarði króna 1977 og 7,4 milljörðum 1978.

Sem fyrr segir var ríkissjóður sömuleiðis rekinn með halla á árunum 1977 og 1978, og í stað þess að greiða af skuldum sínum í Seðlabankanum jók hann þær ár frá ári. Árlegum afborgunum var jafnan breytt í skuldabréfalán til fáeinna ára. Með þessu móti velti ríkissjóður skuldunum á undan sér og bætti nokkru við á hverju ári. Á árinu 1979 var hinum gengis tengdu lánnum breytt í krónulán, sem tekur verðbótapáttar meðferð í samræmi við vaxtareglur þær, sem gengu í gildi hinn 1. júní. Í árslok voru því allar skuldir A-hlutans tilgreindar

í krónum og námu alls 28,6 milljörðum króna og höfðu hækkað um 2,6 milljarða króna frá árslokum 1978. Hækkunin stafaði eingöngu af endurmati, þ.e. geymslu verðbótapáttar og ofurlitilli gengisuppfærslu á fyrstu mánuðum ársins, en eins og fyrr er sagt voru greiðsluhreyfingar ríkissjóðs við Seðlabankann hagstæður um 2,2 milljarða króna.

Heildarskuldin í árslok skiptist þannig, að 13,2 milljarðar voru eftirstöðvar skulda frá árunum 1974 til 1976, eftirstöðvar láns vegna hallarekstrar 1977 námu 1,6 milljarði og láns vegna hallarekstrar 1978 11,3 milljörðum króna. Tvö skammtímalán vegna rekstrarfjárþarfar á árinu 1979 námu 8,5 milljörðum króna. Samtals námu skuldabréf þessi 34,6 milljörðum króna, en á móti stóð 6 milljarða króna nettóinnstæða á viðskiptareikningum, þannig að nettóskuld A-hlutans við Seðlabankann nam 28,6 milljörðum króna, eins og fyrr er sagt. Endurgreiðsluskilmálar lánanna um áramót voru þannig, að megnið af þeim skyldi greiðast upp fyrir árslok 1982 og afgangurinn að fullu fyrir árslok 1984.

Þrátt fyrir að verulegur hluti skuldanna hafi verið gengisbundinn fram á árið 1979 og þrátt fyrir stöðugan hallarekstur þar til 1979 og þar með sífellda hækkun skuldanna í krónum, hefur höfuðstóll þeirra lækkað í samanburði við ýmsar aðrar stærðir, svo sem tekjur ríkissjóðs og verga þjóðarframleiðslu. Reiknaðar til meðalverðlags ársins í samræmi við breytingar framfærsluvísitölu námu skuldir ríkissjóðs í árslok 1979 sem svarar 2,7% vergrar þjóðarframleiðslu samanborið við 4,3% 1975. Ef skuldir A-hlutans í Seðlabankanum í lok hvers árs eru reiknaðar til verðlags í árslok 1979 skv. hækkun framfærslukostnaðar, kemur svipað í ljós, og á tímabilinu frá 1974 að telja hafa þær verið í hámarki í árslok 1978, en á því ári lækkaði gengi krónunnar mikið, þannig að uppfærsla erlendu skuldanna var óvenjumikil. Í árslok 1979 voru skuldirnar hins vegar hlutfallslega lægri en nokkru sinni frá árslokum 1974.

Á meðan vextir af innlendum lánum ríkissjóðs eru lægri en nemur hækkun verðlags, er ljóst, að verðbólgan hleypur undir bagga með ríkissjóði og léttir greiðslubyrðina af lánum hans í Seðlabankanum.

Af Seðlabankans hálfu hefur jafnan verið lögð rík áherzla á að ríkissjóður endurgreiði skuldirnar við Seðlabankann skv. ákvæðum skuldabréfanna. Bæði er, að starfsfé Seðlabankans hefur stórlega rýrnað á undanförunum árum og möguleikar hans á að byggja upp og viðhalda viðunandi gjaldeyrisvarasjóði hafa skerzt, ekki sízt vegna hinnar miklu fyrirgreiðslu við ríkissjóð, og svo hitt, að verðbólga verður ekki minnkuð og jöfnuði ekki haldið í viðskiptunum við útlönd, nema dregið verði úr þensluáhrifum ríkissjóðs.

**Lánsfjáráætlun
ríkisins**

Meðfylgjandi tafla sýnir yfirlit um lánsfjáráætlun A- og B-hluta ríkissjóðs og framkvæmd hennar. Eins og sjá má hafa orðið umtalsverð frávik frá upphaflegri áætlun og heildarlánsfjárförf ríkissjóðs hækkað úr 15,7 í 22,5 milljarða króna. Að verulegu leyti stafa hækkanirnar af aukningu orkuframkvæmda í kjölfar olíuverðhækkananna á árinu, af mjög erfiðri rekstrarstöðu RARIK og af aukinni fjárförf Lána-sjóðs íslenskra námsmanna. Aukinni fjárförf var mætt með lántökum bæði innanlands og erlendis.

*Lánsfjárförf ríkisins 1979 og fjármögnun hennar
(í m.kr.)*

	Upphafleg lánsfjár- ætlun	Breytingar og viðb.	Niður- staða
1 Rádstöfun alls	15.730	6.770	22.500
11 A-hluti	4.750	960	5.710
1101 Vegagerð	3.130	600	3.730
1102 Landshafnir	150	-	150
1103 Grundartangahöfn	230	-	230
1104 Flugöryggistæki	200	-200	-
1105 Laxastigi í Laxá	60	-	60
1106 Þjóðarbókhlaða	200	-200	-
1107 Járblendifélag - hlutafé	600	-	600
1108 Landsvirkjun - eigið fé	180	-	180
1109 RARIK v. skuldagreiðslna	600	600
1110 Rannsóknir v. Fljótaldsvirkjunar	160	160
12 B-hluti	10.980	5.810	16.790
1201 RARIK - almennar framkvæmdir	1.957	530	2.487
1202 RARIK - til að létta skuldabyrði	600	-600	-
1203 RARIK v. Vestmannaeyjastrengs	290	-	290
1204 Bessastaðarárvirkjun	600	-160	440
1205 Sveitarafvæðing	200	-	200
1206 Byggðalínur	2.207	1.278	3.485
1207 Kröfluvirkjun	270	507	777
1208 Flugvél Flugmálastjórnar	160	-	160
1209 Jarðvarmaveitur v. Kísiliðju	250	325	575
1210 Orkusjóður v. Orkubús Vestfjarða	360	745	1.105
1211 Orkusjóður v. styrkingar dreifikerfa	225	372	597
1212 Póstur og sími	2.145	-180	1.965
12121 Vegna jarðstöðvar o.fl.	1.260	-237	1.023
12122 Vörukaupalán	400	57	457
12123 Vegna skuldagreiðslna	485	-	485
1213 Lána-sjóður íslenskra námsmanna	700	1.328	2.028
1214 Jarðboranir ríkisins, steypudæla	200	-200	-
1215 Lyfjaverzlun ríkisins	180	-	180
1216 Borgartún 6	460	-	460
1217 Endurlán v. Grundartangahafnar	176	25	201
1218 RARIK v. skuldagreiðslna	736	736
1219 RARIK v. greiðsluhalla	630	630
1220 RARIK v. fjarvarmaveitu á Höfn	70	70
1221 Ríkisútvarp	300	300
1222 Grænifóðurverksmiðjur	104	104
2 Fjármögnun alls	15.730	6.770	22.500
21 Innlend lán	5.175	2.884	8.059
211 Spariskírteini	4.200	2.300	6.500
212 Innheimt af endurlánuðu spariskírteinafé o.fl.	975	-420	555
213 Önnur innlend lán	-	1.004	1.004
22 Erlend lán	10.555	3.886	14.441

PENINGAMÁL

Á árinu 1979 í heild réðu gjaldeyrisviðskipti og endurkaup afurðalána mestu um útstreymi fjár úr Seðlabankanum. Á fyrri hluta ársins var auk þess mikill greiðsluhalli ríkissjóðs fjármagnaður með lánunum úr Seðlabankanum. Eftir verulega rýrnun í janúar batnaði lausafjárstaða innlánsstofnana afar-mikið á þessum mánuðum þrátt fyrir mjög mikla aukningu útlána, sem samtímis átti sér stað. Á síðari hluta ársins, er innlánsbinding hafði verið aukin og greiðsluafkoma ríkissjóðs varð hagstæð, rýrnaði lausafjárstaðan verulega, enda jukust útlánin með vaxandi hraða út árið.

Áður en gerð er nánari grein fyrir þróun einstakra þátta peningamálanna, verður að skýra frá þeim aðgerðum á sviði peningamála, er til framkvæmda komu á árinu og höfðu veigamikil áhrif á þróunina. Í síðari hluta kaflans verður svo þróun einstakra þátta yfir árið lýst nánar.

Í ársbyrjun 1979 var gerð sú breyting á lánskjörum endurkeyþtra afurðalána vegna útflutnings, að vextir þeirra voru lækkaðir úr 18% í 8,5%, en lánin jafnframt bundin gengi Bandaríkjadollars. Þá var einnig tekinn upp nýr flokkur vaxtaaukainnlána með 3 mánaða uppsagnarfresti, og voru vextir þeirra ákveðnir 25%. Að ósk ríkisstjórnarinnar var frekari vaxtabreytingum frestað, en í viðræðum um málið hafði Seðlabankinn lagt áherzlu á nauðsyn þess að hækka vexti frekar, einkum á vaxtaaukainnlánum, svo að tryggður yrði meiri innlendir sparnaður og betra jafnvægi á fjármagnsmarkaði og komið í veg fyrir verulegan eignatilflutning frá sparifjáreigendum til skuldara vegna neikvæðra raunvaxta. Þá hafði Seðlabanki undirbúið tillögur um að dreifa endurgreiðslum lána, sem bera háa nafnvexti, jafnar á lánstímann en tíðkæzt hefur. Þessar tillögur biðu heildarstefnumótunar ríkisstjórnarinnar í efnahagsmálum, en komu við sögu síðar á árinu.

Snemma í aprílmánuði voru samþykkt lög um stjórn efnahagsmála o.fl., sem marka þáttaskil í stefnu stjórnvalda í vaxtamálum. Í lögnum segir, að vaxtaákvarðanir skuli við það miðaðar, að fyrir árslok 1980 verði í áföngum komið á verð-

Vaxtabreyting
10. janúar

**Lög um stjórn
efnahagsmála o.fl.
10. apríl**

**Vaxtabreyting
1. júní**

Lánskjaravísitala	
1/6 1979:	100
1/7	103
1/8	107
1/9	113
1/10	118
1/11	122
1/12	130
1/1 1980:	135
1/2	139
1/3	143
1/4	147
1/5	153

tryggingu inn- og útlána. Reglur um verðtryggingu skulu við það miðaðar að tryggja allt sparifé, sem bundið er til 3 mánaða eða lengur, gegn verðryrnun. Vextir hinna nýju 3 mánaða reikninga mynda því viðmiðunargrundvöll vaxtakerfisins. Samkvæmt lögnum getur verðtryggingin verið með tvennum hætti. Í fyrsta lagi er heimilt að miða við sérstaka vísitölu, sem Seðlabanki skal reikna. Í öðru lagi er heimilt að ákveða verðtryggingu í því formi, að sérstakur verðbótaþáttur vaxta, sem tengdur er verðlagsbreytingum með formlegum hætti, leggist við höfuðstól láns og greiðist eins og hann. Var þetta lögfest að áðurnefndum tillögum Seðlabankans, en með því að fara með verðbótaþátt vaxta eins og höfuðstól í stað venjulegrar vaxtameðferðar léttist greiðslubyrði lána á fyrri hluta lánstíma og greiðsluferillinn verður í raun eftirlíking af greiðsluferli vísitölubundins láns.

Þar sem löggin fela í sér formlega tengingu lánskjara við verðlagsbreytingar, þótti eðlilegt að taka fyrsta skrefið hinn 1. júní að afloknum útreikningi vísitölu framfærslukostnaðar fyrir maímánuð. Jafnframt var ákveðið að ná markmiði laganna í ársfjórðungslegum áföngum, sem þá yrðu sjö talsins. Þegar hinn 1. júní var veitt heimild til að vísitölubinda lán, sem bankar eða aðrir aðilar veita til 4 ára eða lengri tíma. Í þessu skyni birtir Seðlabankinn mánaðarlega lánskjaravísitölu, sem sett var 100 hinn 1. júní 1979. Er hún samsett að 2/3 hlutum af vísitölu framfærslukostnaðar og 1/3 hluta af vísitölu byggingarkostnaðar, eins og þær eru á hverjum tíma, en þá fjóra mánuði, sem hvorug er reiknuð, er byggt á áætlun. Vextir þessara lána voru ákveðnir 2% í upphafi, og hefur þeim ekki verið breytt síðan. Afborganir og vextir eru reiknaðir af verðbættum höfuðstól í samræmi við lánskjaravísitöluna. Eru þessi lán því verðtryggð að fullu, enda nær lánstími þeirra fram yfir aðlögunartíma að fullri verðtryggingu annarra fjárskuldbindinga.

Fyrsti áfangi að verðtryggingu annarra tegunda inn- og útlána fól í sér hækkun heildarvaxta um 2–3 prósentustig og ákveðnari aðgreiningu en áður í grunnvexti og verðbótaþátt. Verðbótaþáttur vaxtanna tengist verðlagsbreytingum með formlegum hætti þannig, að verðbólguástigið er metið ársfjórðungslega og verðbótaþáttur vaxta 3 mánaða innlána, viðmiðunarvextirnir, látnir nálgast þetta verðbólguástigið í ársfjórðungslegum áföngum. Verðbólguástigið er metið út frá þekktum og áætluðum breytingum vísitalna framfærslukostnaðar og byggingarkostnaðar. Tekið er meðaltal verðhækkana síðasta hálfa árið og áætlaðra hækkana næsta hálfa árið, en nýliðinn ársfjórðungur og næstkomandi vega tvöfalt á við næstu árs-

Úr reikningum Seðlabankans

	Hreyfingar					
	Staða 31/12	1978	1979	1. árs- þriðj. 1979	2. árs- þriðj. 1979	3. árs- þriðj. 1979
<i>Í milljörðum króna</i>						
1 Gjaldeyrisstaða (þar af endurmat v/gengis)	40,0	12,8	23,0	8,2	7,3	7,5
		(-1,4)	(6,5)	(1,1)	(3,9)	(1,5)
2 Innlendir liðir, nettó	46,3	8,1	4,7	-1,1	-3,8	9,6
21 Kröfur á ríkissjóð, nettó ¹⁾	28,0	13,0	0,1	11,6	-7,0	-4,5
211 A-hluti (þ.a. endurmat v/gengis og verðbótap.)	28,3	11,5	2,3	8,9	-0,5	-6,1
		(7,5)	(4,5)	(0,2)	(2,3)	(2,0)
212 B-hluti	-0,3	1,5	-2,2	2,7	-6,5	1,6
22 Kröfur á fjárfestingarlánasj.	1,6	-0,4	-0,3	-	-0,3	-
23 Endurkaup	58,7	13,2	19,0	0,4	2,9	15,7
231 Landbúnaður	23,7	6,1	7,7	-5,8	1,2	12,3
232 Sjávarútvegur	28,2	4,6	9,8	5,0	2,4	2,4
233 Iðnaður	6,3	1,5	2,2	1,3	0,1	0,8
234 Önnur	0,5	1,0	-0,7	-0,1	-0,8	0,2
24 Aðrar kröfur á innlánsst.	9,4	-0,5	4,1	-0,2	8,2	-3,9
25 Kröfur á aðra aðila	0,1	-	-0,1	-	-0,1	-
26 Sjóðir í opinberri vörzlu (-) ²⁾	-23,9	-12,5	-4,3	-3,4	3,4	-4,3
27 Innstæður fjárfestingarlánasj.	-7,3	0,2	-4,2	-3,8	-0,2	-0,2
28 Annað, nettó	-20,3	-4,9	-9,6	-5,7	-10,7	6,8
3 Grunnfé	86,3	20,9	27,7	7,1	3,5	17,1
31 Innstæður innlánsstofnana	70,6	17,4	24,1	6,9	2,0	15,2
32 Seðlar og mynt í umferð	15,7	3,5	3,6	0,2	1,5	1,9
		<i>Hreyfingar í % á ári³⁾</i>				
Grunnfé	55,4	47,2	64,9	39,9	37,2	
Endurkaup	50,0	47,8	10,1	56,4	87,3	
Seðlar og mynt	40,1	29,2	33,8	45,1	10,0	

1) Endurlánuð löng erlend lán eru ekki talin með. 2) Innstæða og innstæðuaukning eru merktar með mínusmerki.
3) Ársigildi hreyfinga á hverjum ársþriðjungi eru reiknuð af árstíðaleiðréttum tölum.

fjórðunga á undan og eftir. Fyrir vaxtabreytinguna 1. júní var verðbólguástigið metið 41,8%. Bilið frá heildarvöxtum 3 mánaða reikninga í þetta verðbólguástigi var þá minnkað um 1/7 hluta, þar sem áfangarnir skyldu verða sjö að tölu. Hækkuðu vextir 3 mánaða reikninganna þá úr 25% í 27,5% og aðrir innlánsvextir um 2,5 prósentustig nema vextir almennra spari-innlána, sem hækkuðu um 3 prósentustig. Útlánsvextir hækkuðu um 2-2,5 prósentustig. Vaxtagjalddagar útlána eru iðulega fleiri en einn á ári, þannig að fyrir áhrif vaxtavaxta varð svipuð hækkan á ávöxtun útlána og innlána að þessu sinni. Síðar á árinu var mismunur út- og innlánsvaxta minnkaður nokkuð.

Hinn 1. september var verðbótapáttur vaxta hækkaður um 5,5 prósentustig á veltiinnlánnum, 5 prósentustig á öðrum innlánnum og 3-4,5 prósentustig á útlánnum, en þá var verðbólguástigið metið 52,3%. Hinn 1. desember, er fyrir dyrum stóðu alþingiskosningar og mikil óvissa ríkti um framhald stefnunnar í efnahagsmálum og um verðlagshorfur, reyndist ekki unnt að

Vaxtabreyting 1. september og 1. desember

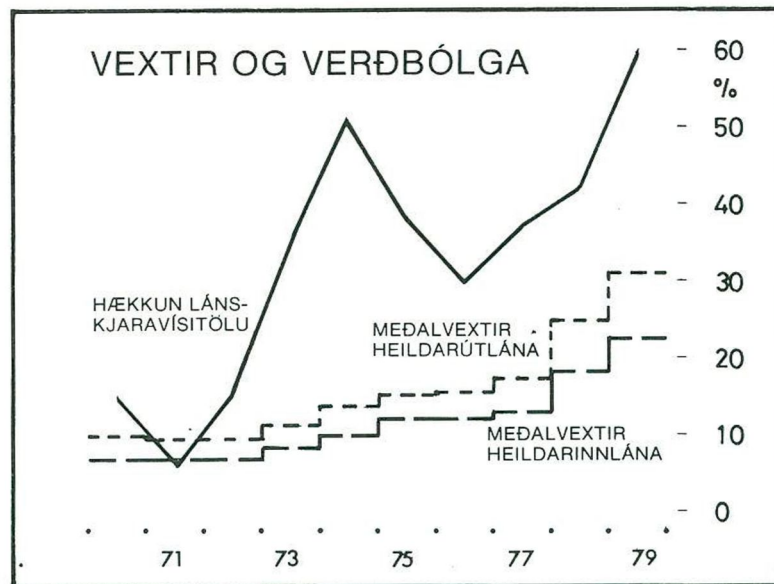
1. marz 1980

meta verðbólguþing út frá venjulegum áætlunum, heldur lágu fyrir tvö dæmi um verðlagsþróun, annars vegar um sjálfkrafa framhald verðbólgu og hins vegar miðað við áhrif viðnáms gegn verðbólgu. Miðað við hið síðara var verðbólguþing metið 57%, og samkvæmt því átti verðbótaþáttur innlánsvaxta að hækka um 6 prósentustig. Þrátt fyrir þetta var verðbótaþáttur innlánsvaxta aðeins hækkaður um 4 prósentustig og útlánsvaxta um 2,5 prósentustig líkt og orðið hefði við óbreytt verðbólguþing frá 1. september. Byggðist þetta annars vegar á því, að nýorðnar verðlagshækkanir stöfuðu að sumu leyti af sérstökum ytri tilefnum, og hins vegar á því, að veruleg minnkun verðbólgunnar hlyti að verða forgangsmarkmið þeirrar ríkisstjórnar, er við tæki að loknum kosningum, með hliðsjón af stefnuýfirlýsingum stjórn-málaflokka.

Í næsta áfanga, 1. marz 1980, hefðu óbreyttar reglur um útreikninga verðbólguþings leitt til 3-5% hækkunar verðbótaþátta, eftir því hvernig verðlagsþróun næstu mánaða var metin. Engin breyting kom þó til framkvæmda, þar sem nýmynduð ríkisstjórn hafði í málefnaþing sínum tekið fram, að hún mundi beita sér fyrir því, að verðbótaþáttur vaxta yrði ekki hækkaður hinn 1. marz, enda gerir hún ráð fyrir lækkandi verðbólgu, það sem eftir er þessa árs. Miðað við þær forsendur mun verðbótaþáttur geta farið lækkandi með minnkandi verðbólgu á síðari helmingi ársins.

Um þessar mundir er lánskjarakerfið í heild sinni í nokkru millibilsástandi, sem einkennist af óeðlilegum mun milli einstakra útlána- eða innlánategunda. Vísitölubinding er orðin algild regla á spariskirteinum ríkissjóðs, flestum lánum fjárfestingarlánasjóða, nýjum lánnum margra lífeyrissjóða og langtímalánum innlánsstofnana eins og áður sagði. Full verðtrygging með þessum hætti er einnig heimil í viðskiptum einkaaðila og færast að líkindum í vöxt eftir breytingar skattalaga, er gildi tóku snemma árs 1980, en samkvæmt þeim teljast vaxtatekjur og verðbætur fjárskuldbindinga einstaklinga ekki til skattskyldra tekna. Verðtrygging inn- og útlána innlánsstofnana, annarra en vísitölubundinna lána, er hins vegar aðeins komin á að hluta, og er munurinn afar mikill milli þeirra flokka, sem lengst eru komnir, þ.e. vaxta- aukaflokkanna, og annarra eins og sjá má í 34. töflu í töfluviðauka. Er afar mikilvægt að stefna að því, að samræmi komist á, þannig að ekki verði um tvöfalt vaxtakerfi að ræða. Lán til undirstöðuáttvinnuvega, sem aðallega eru veitt af ríkisbönkunum, eru að mestu leyti í formi víxla eða hlaupa- reikningslána. Vegna rekstrarafkomu bankanna er hins vegar

nauðsynlegt að ávaxta töliverðan hluta ráðstöfunarfjár í vaxtaaukaútlánunum. Auk hættunnar á misnotkun felur vaxta-kerfið því í sér sjálfhældu fyrir vissar innlánsstofnanir og dregur úr möguleikum þeirra til aðhalds í útlánamálum.

Lánsfjáráætlun

Auk vaxtabreytinganna var gripið til ýmissa annarra aðgerða í peningamálum, sem nú skal vikið að. Í fjárfestingar- og lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar, sem lögð var fram á Alþingi í febrúarmánuði, var stefnt að því að halda aftur af vissum þáttum peningaframboðsins, einkum lánastarfsemi Seðlabankans og innlánsstofnana. Skyldu ríkisfjármálin leggja drjúgan skerf að þessu marki með um 7,4 milljarða króna endurgreiðslu skulda við Seðlabankann, en auk þess var lögð áherzla á, að draga þyrfti úr afurðalánunum bankans og/eða auka bindiskyldu innlánsstofnana. Auk þess fól áætlunin í sér, að almenn útlán innlánsstofnana ykjust ekki meira en um 33% yfir árið.

Endurkaupa- hlutföll

Lækkun endurkaupahlutfalla um þrjú prósentustig kom til framkvæmda strax í ársbyrjun, og lánaði Seðlabanki þá út á framleiðslu útflutningsafurða sem svarar 53,5% af verðmæti þeirra. Fyrirgreiðsla bankakerfisins í heild var þó óbreytt, 75% af afurðaverðmætinu. Lægra hlutfall eða 50% gilti um lán Seðlabankans út á afurðir, framleiddar fyrir innanlandsmarkað. Í ársbyrjun 1980 voru hlutföll Seðlabankans enn lækkuð um 1,5 prósentustig, og hafa þau þá verið lækkuð á þrem árum um 6,5 prósentustig, en hlutdeild viðskiptabanka aukin að sama skapi. Aftur á móti hefur verið dregið

Sjóðir í opinberri vörzlu

	Hreyfingar					
	Staða 31/12 1979	1978	1979	1. árs- þriðj. 1979	2. árs- þriðj. 1979	3. árs- þriðj. 1979
<i>Í milljörðum króna</i>						
Innstæður í Seðlabanka	23,9	12,5	4,3	3,4	-3,4	4,3
Verðjöfnunarsj. fiskiðnaðarins (þ.a. gengisuppfærsla)	11,7	3,6	4,1	0,2	0,4	3,6
		(2,4)	(2,2)	(0,3)	(1,4)	(0,5)
Aflatryggingarsjóður	4,8	1,3	2,4	0,9	0,3	1,2
Gengismunarsjóður	2,1	5,6	-3,7	0,3	-0,6	-3,4
Orlofsfé	3,5	1,3	0,7	1,8	-3,4	2,3
Tryggingarsjóður fiskiskipa	1,8	0,7	0,8	0,3	-	0,5

Lán til Framkvæmdasjóðs

úr reglubundnum lánnum viðskiptabankanna til Framkvæmdasjóðs. Síðan 1964 hafa bankar keypt skuldabréf af Framkvæmdasjóði sem svarar 10% af innlánaaukningu hvers árs, en slík reglubundin verðbréfa kaup hófust á árinu 1963 og námu þá 15% af aukningu innlána. Á árinu 1978 var hlutfallið lækkað í 5% og enn í 4% í ársbyrjun 1979.

Bindiskylda

Í áðurnefndum lögum um stjórn efnahagsmála var hámark bindiskyldunnar af heildarinnlánum hækkað í 28%. Í apríl var heimildin nýtt að nokkru og innstæðubinding hækkuð í 27% með gildistöku 1. maí, en hlutfallið hafði verið í lögleyfðu hámarki, 25%, frá ársbyrjun 1976. Hinn 1. júní var hlutfallið hækkað í 28% og þessi viðbót innheimt sérstaklega. Í júní og júlí lagðist því 1% af heildarinnlánum inn á bundna reikninga í Seðlabankanum. Binding af innstæðuaukningu hefur verið óbreytt, 30%.

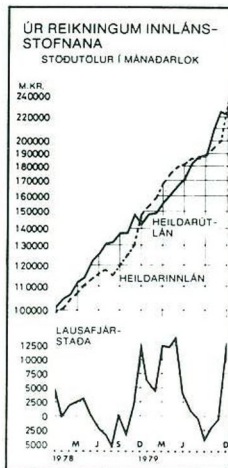
Útlána-samkomulag

Strax og lánsfjáráætlun lá fyrir, hélt Seðlabankinn fundi með fulltrúum viðskiptabanka og sparisjóða, þar sem stefna í útlánamálum var rædd. Var í apríl samþykkt að miða aukningu almennra útlána, þ.e. útlána að frádregnum lánnum, endurkeyptum af Seðlabanka, við 32,7% eins og gert hafði verið ráð fyrir í lánsfjáráætlun. Í þjóðhags- og verðlagsforsendum lánsfjáráætlunar var gert ráð fyrir 33-34% verðlagshækkunum milli ársmeðaltala, en lækkandi í 30% frá upphafi til loka ársins. Á haustmánuðum, er útlánastefnan var tekin til endurskoðunar, þótti ljóst, að verðbólgan yrði meiri eða allt að 55% yfir árið, sem þó reyndist síðan um 6 prósentustigum of lágt. Var þá samið um, að aukning almennra útlána takmarkaðist við 42% yfir árið í heild. Þýddi þetta, að verulegur samdráttur yrði nauðsynlegur á síðustu mánuðunum, þar sem aukning almennra útlána til októberloka hafði náð 55%.

Gjaldeyrisstaða

Skal nú vikið að þróun mikilvægustu stærða peningakerfisins á árinu. Af ofangreindu má sjá, að auk þess að stuðla að peningalegum sparnaði hafa aðgerðir á þessu sviði beint að

Úr reikningum innlánsstofnana

Í milljörðum króna	Hreyfingar					
	Staða 31/12 1979	1978	1979	1. árs- þriðj. 1979	2. árs- þriðj. 1979	3. árs- þriðj. 1979
1 Lausafjárstaða	13,2	7,8	0,2	-0,7	-12,8	13,7
11 Gagnvart Seðlabanka	8,6	6,1	-1,0	-3,1	-12,3	14,4
12 Gagnvart útlöndum	4,3	1,7	0,9	-0,1	0,2	0,8
13 Ríkisvixlar	0,3	-	0,3	2,5	-0,7	-1,5
2 Bundnar innstæður	53,3	10,4	20,4	8,7	6,8	4,9
3 Aðrar innstæður í Seðlabanka	3,0	0,9	2,1	0,5	0,8	0,8
4 Útlán ¹⁾	222,5	41,1	80,6	23,5	22,4	34,7
41 Útlánaþak viðskiptabanka	-	17,6	34,4	16,9	13,1	4,4
42 Útlán viðskiptab. umfram þak	-	4,0	17,2	4,2	5,0	8,0
43 Önnur útlán ²⁾	-	19,5	29,0	2,4	4,3	22,3
5 Eignir=skuldir	292,0	60,2	103,3	32,0	17,2	54,1
6 Heildarinnlán	236,2	49,1	87,8	26,2	11,1	50,5
61 Veltiinnlán	48,7	8,8	18,0	10,0	0,8	7,2
62 Almenn spariinnlán	105,6	21,6	36,2	8,8	6,0	21,4
63 Spariinnlán á uppsagnar- reikningum	81,9	18,7	33,6	7,4	4,3	21,9
7 Endurkaup og verðbréf Seðlab.	62,4	12,7	20,5	-0,6	4,3	16,8
8 Eigið fé og annað, nettó	-6,6	-1,6	-5,0	6,4	1,8	-13,2

Hreyfingar í % á ári³⁾

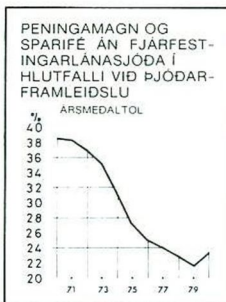
Útlán	40,7	56,8	36,6	62,6	73,5
Útlánaþak	29,0	42,0	32,7	32,7	42,0
Þaklán viðskiptabanka	35,6	62,6	80,9	47,3	62,2
Heildarinnlán	49,5	59,2	57,8	44,7	76,0
Veltiinnlán	40,1	58,8	65,7	28,9	86,9
Almenn spariinnlán	45,3	52,2	50,5	49,5	61,2
Spariinnlán á uppsagnarreikn.	63,2	69,5	73,2	52,4	84,4

1) Endurlánað erlent lánsfé er ekki talið með. 2) Endurseld afurða- og framleiðslulán, lán sparisjóða, innlánsdeilda kaupfélaga og Póstgíröstofu. 3) Ársígildi hreyfinga á hverjum ársþriðjungi eru reiknuð af árstíðaleiðréttum tölum.

Því að hamla gegn ótímabærri peningamyndun af völdum útlána. Slíkt aðhald var ekki sízt nauðsynlegt, þar sem fyrir-sjáanleg var veruleg aukning peninga í umferð vegna hagstæðra viðskipta við útlönd og erlendra lána. Bati gjaldeyrisstöðunnar, sem sýnir hreint peningaframboð af þessum toga, nam 17 milljörðum króna á árinu í heild, þegar frá er talið bókhaldslegt endurmat vegna gengisbreytinga. Var batinn minnstur 3,6 milljarðar króna á öðrum þriðjungi ársins, en 6–7 milljarðar króna á hvorum hinna.

Þrátt fyrir áform um aðhald til að veða á móti þessari peningamyndun sýndu útlánatölur öran vöxt allt árið. Árviss greiðsluhalli ríkissjóðs á fyrstu mánuðunum var afarmikill að þessu sinni, þar sem skuldir A-hluta ríkisins við Seðlabankann jukust um 8,7 milljarða króna til aprílloka auk 0,2 milljarða króna gengisuppfærslu. Séu stofnanir í B-hluta taldar með, nam skuldaaukningin 11,3 milljörðum króna vegna greiðsluafkomu og 0,3 milljörðum króna vegna gengisupp-

Ríkissjóður

færslu. Á síðari hluta ársins snerist dæmið við eins og meðfylgjandi töflur sýna. Í kaflanum um ríkisfjármál er gerð grein fyrir skuld ríkisins við Seðlabankann og endurmati hennar. Auk áðurgreindrar árstíðasveiflu skiptir hér mestu máli, að greiðsluafkoma ríkisins var hagstæð á árinu í heild, í fyrsta sinn síðan 1972. Sé litið á A- og B-hluta ríkisins í heild, nam hagstæð greiðsluafkoma gagnvart Seðlabanka 4,7 milljörðum króna, en hækkun skuldanna vegna endurmatats nam 4,8 milljörðum króna, þar af 4,3 milljarðar króna vegna áfallins verðbótapáttar vaxta og 0,5 milljarðar króna vegna gengisuppfærslu.

Á síðustu árum hefur framvinda ríkisfjármála gengið þvert á áformaða lækkun skulda við Seðlabankann og jafnvel gert að engu vonir manna um stöðugt verðlag og hallalaus viðskipti við útlönd. Þótt ekki tækist að standa að fullu við þær endurgreiðslur, sem fram komu í fjárlögum og lánsfjáráætlun fyrir árið 1979, verður að telja, að verulegur árangur hafi náðst á síðari hluta ársins, ekki sízt ef þetta er vísbending um stefnubreytingu í þessum efnunum. Einnig er mikilvægt, að samhliða lækkun skuldanna verði stefnt að útjöfnun þeirrar sveiflu, sem jafnan kemur fram innan ársins á viðskiptum ríkisins við Seðlabankann. Með yfirdrætti á fyrri hluta árs, án hæfilegs mótvægis af öðru tagi, eflir ríkissjóður útlánagetu innlánsstofnana um sinn. Hættir innlánsstofnunum þá til að festa of mikinn hluta síns ráðstöfunarfjár í almennum útlánum í stað þess að byggja upp lausafjárstöðu, sem mætt getur samdrætti peningaframboðs síðar á árinu. Var þetta mjög áberandi á árinu 1979 og olli verulegum yfirdrætti banka og sparisjóða í Seðlabankanum á haustmánuðum, þegar þróun ríkisfjármála hafði snúizt við. Árstíðasveiflan veldur m.ö.o. því, að yfirdráttarlán við Seðlabankann í heild sinni lækka ekki, heldur flytjast frá ríki til innlánsstofnana, á meðan nauðsynleg aðlögun á sér stað.

Eins og fram hefur komið var útlánaaukning innlánsstofnana mikil allt árið. Í heild jukust útlánin um tæp. 57%, sem er meira en nokkru sinni fyrr eftir skráðum heimildum að dæma. Skýrist þetta bæði af óvenjumiklum verðlagshækkunum og mikilli útlánagetu. Auk áðurnefndrar þróunar útlánagetu á fyrri hluta árs jukust endurkaup Seðlabankans mjög á síðari hlutanum vegna landbúnaðarafurða, enda er sá hluti afurðalána afarnæmur fyrir innlendum kostnaðarhækkunum. Endurkeypt afurðalán vegna landbúnaðar lækkuðu að venju frá ársbyrjun til ágústloka, að þessu sinni úr 16 milljörðum króna í 11,4 milljarða króna, en á síðasta þriðjungi ársins nam aukningin 12,3 milljörðum króna og yfir árið í heild 7,7 milljörðum

Útlán innlánsstofnana

Endurkaup

króna eða 48,5%. Endurkaup vegna sjávarafurða jukust svo sem venja er til mest á fyrsta ársþriðjungi, nú um 5 milljarða króna, en um 9,8 milljarða króna eða 53,1% á árinu í heild, og er þá meðtalin uppfærsla lánanna vegna gengisbindingar, samtals um 4,5 milljarðar króna. Svipuð hlutfallsaukning varð á endurkaupum vegna iðnaðar á árinu eða 53,4%. Í heild nam aukning endurkeyptrá lána um 19 milljörðum króna eða 47,8%. Má ætla, að þessi tala hefði orðið um 3 milljörðum króna hærri, ef endurkaupahlutföll hefðu ekki verið lækkuð í upphafi ársins.

Þaklán

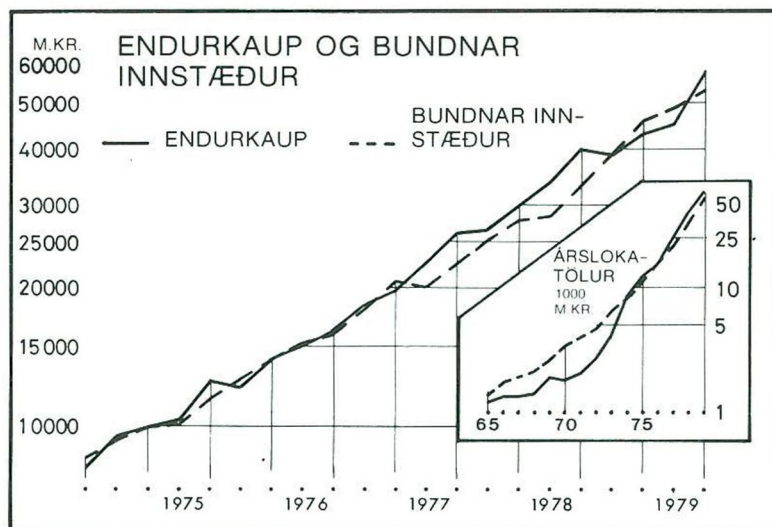
Að endurseldum lánum frátöldum nam útlánaaukning innlánsstofnana um 65%, en hjá viðskiptabönkum um 63%. Hefur vöxtur almennra útlána því fylgt verðlagsbreytingum og farið verulega fram úr 42% markinu, sem sett hafði verið. Að nokkru leyti verður þessi mikla aukning rakin til aukinnar hlutdeildar viðskiptabanka í afurðalánum og til sérstakra vandamála olíufélaganna vegna hækkunar olíuverðs, sem til bráðabirgða voru leyst með verulegri fyrirgreiðslu bankanna. Þá má einnig nefna, að áðurgreindar reglur um geymslu verðbótaþáttar lána leiða til sjálfvirkra hækkana útlánanna, þótt ekki sé líklegt, að þeirra hafi gætt í miklum mæli á árinu. Þrátt fyrir þessar skýringar er ljóst, að látið hefur verið undan mikilli lánsfjáreftirspurn, og ber lausafjárstaðan greinilega merki of mikilla útlána. Hlutfall hennar og útlána var 9,2% í upphafi ársins, en lækkaði í 5,9% í lok ársins.

Innlán

Heildarinnlán innlánsstofnana jukust á árinu í heild um 59%. Ársmeðaltal þeirra sem hlutfall af þjóðarútgjöldum hækkaði úr 20,3% árið 1978 í 21,2% árið 1979, en sem kunnugt er hefur ráðstöfunarfé innlánsstofnana, mælt á þennan hátt, dregið mjög saman á undanfórnum árum. Eftir að vaxtaaukareikningarnir voru teknir upp árið 1976 hafa spariinnlán, sem háð eru uppsagnarfresti, þó aukizt stöðugt. Ársmeðaltal þeirra svaraði til tæpra 5% af þjóðarútgjöldum á árinu 1975, en nálægt 7% á árinu 1979. Það er hins vegar nýjung, að almenn spariinnlán og innlánin í heild skuli aukast í hlutfalli við þjóðhagstölur eins og gerzt hefur á nýliðnu ári, því að undanskildu árinu 1976 hefur stöðug lækkun átt sér stað síðan 1970.

Raunvextir

Enginn vafi er á, að vaxtabreytingarnar og verðtryggingarfyrirheit efnahagslaganna eiga ríkan þátt í innlánaaukningunni. Hagstæður vöruskiptajöfnuður við útlönd bendir einmitt til þess, að sparnaðarvilji hafi aukizt í kjölfar þessa. Hinu er ekki að leyna, að meiri árangurs væri að vænta af vaxtastefnunni, ef verðbólga hefði ekki magnast stig af stigi, þannig að verðtryggingarmarkmið efnahagslaganna fjarlægðist í raun, þegar líða tók á árið. Meðalvextir heildarinnlána á árinu

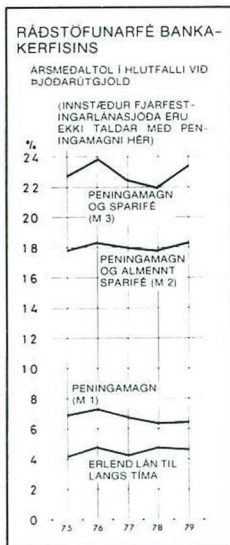
Bundnar innstæður

öllu námu um 22,4%, en 17,8% á árinu 1978. Vegna verðbólgunnar lækkuðu raunvextir innlána hins vegar að meðaltali úr -15% í -24%. Raunvextir á 3 mánaða reikningunum voru um -20% að meðaltali á árinu öllu, en -14% eftir breytinguna 1. desember. Eignatilflutningur vegna neikvæðra raunvaxta við innlánsstofnanir er þó minni en þessar tölur bera með sér, þar sem innlánseigendur njóta jafnframt einhverrar lánaþyngri greiðslu. Engu að síður fela þær í sér skýringu á því, hve peningalegur sparnaður er lítill hér á landi og hve mjög þarf að leita til útlanda, einkum eftir langtímalánsfé.

Vegna hækkaðra bindiskylduhlutfalla jukust bundnar innstæður í Seðlabankanum heldur meira en innlánin, sem þær reiknast af, eða um rúm 62%. Í reikningunum leynist þó enn meiri aukning, þar sem vaxtafærsla innlána í árslok kemur ekki til bindingar fyrr en í næsta mánuði á eftir. Á tólf mánuðum til janúarloka 1980 jukust bundnar innstæður þannig um 71%. Í árslok voru bundnar innstæður um 5,4 milljörðum króna lægri en endurkeypt lán, þótt ekki sé talin með endurkaupum sérstök fyrirgreiðsla Seðlabankans við olúfélög, 2,2 milljarðar króna. Stefnt hefur verið að því að snúa þessu við, þannig að bindiskyldan nýtist til almennrar hagstjórnar. Á árinu 1979 bar þessi viðleitni nokkurn árangur, svo að endurkaupin urðu heldur lægri en bundnar innstæður mestan hluta ársins, en eins og áður er lýst, jukust þau mjög á síðustu mánuðunum og urðu þá hærri á ný eins og verið hefur síðan 1974.

Peningamagn

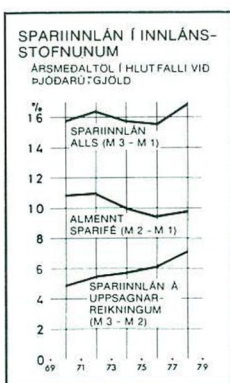
Í efnahagslögunum var sett þak á aukningu peningamagns í umferð, sem er nýlunda í stjórn peningamála hér. Skyldi að því stefnt, að aukning þess færi ekki fram úr 25% á árinu

Úr reikningum bankakerfisins

	Hreyfingar					
	Staða 31/12 1979	1978	1979	1. árs- þriðj. 1979	2. árs- þriðj. 1979	3. árs- þriðj. 1979
<i>Í milljóðum króna</i>						
1 Gjaldeyrisstaða (þar af endurmat v/gengis)	44,3	14,4	23,9	8,1	7,5	8,3
2 Innlendir liðir, nettó	207,6	38,2	67,5	18,3	5,1	44,1
21 Lán Seðlabanka	29,7	12,6	-0,3	11,6	-7,4	-4,5
22 Lán innlánsstofnana	222,8	41,1	80,9	26,0	21,7	33,2
23 Ýmsir sjóðir (-)1)	-31,2	-12,3	-8,6	-7,2	3,1	-4,5
24 Annað, nettó	-13,7	-3,2	-4,5	-12,1	-12,3	19,9
3 Peningamagn og sparifé (M3)	251,9	52,6	91,4	26,4	12,6	52,4
31 Sparifé á uppsagnarreikn. sparifé (M2)	81,9	18,7	33,6	7,4	4,3	21,9
32 Peningamagn og almennt sparifé (M2)	170,0	33,9	57,8	19,0	8,3	30,5
321 Almennit sparifé	105,6	21,6	36,2	8,8	6,0	21,4
322 Peningamagn (M1)	64,4	12,3	21,6	10,2	2,3	9,1
<i>Hreyfingar í % á ári²⁾</i>						
Innlendir liðir, nettó		37,5	48,2	51,7	16,5	91,7
Peningamagn og sparifé (M3)		48,7	56,9	57,7	39,0	75,5
Peningam. og alm. sparifé (M2)		43,3	51,5	51,7	34,4	69,9
Peningamagn (M1)		40,3	50,4	59,4	30,3	63,2

1) Auk sjóða í opinberri vörzlu eru hér innstæður fjárfestingarlánasjóða í Seðlabanka. Innstæður og aukning innstæðna eru merktar með mínusmerki. 2) Ársigildi hreyfinga á hverjum ársþriðjungi eru reiknuð af árstíðaleiðréttum tölum.

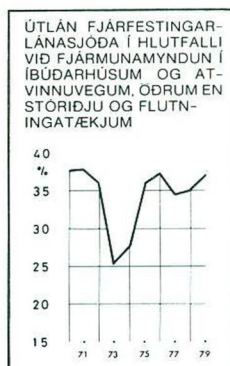

1979, en jafnframt leyft að víkja frá þessu marki, m.a. ef forsendur um verðþróun reyndust rangar. Þegar löggin voru sett, var reiknað með 30% verðlagshækkunum á árinu. Þegar útlánamarkmið innlánsstofnana var endurskoðað í ljósi breyttra verðlagsforsenda, var hámark peningamagnsaukningar sett í 40%. Í lögnum var miðað við þrönga merkingu peningamagns (M1), sem er samtala seðla, myntar og veltiinnlána í innlánsstofnunum og innstæða fjárfestingarlánasjóða¹⁾ í Seðlabankanum. Aukning þessarar stærðar nam 56,3% yfir árið í heild, en 50% að innstæðum fjárfestingarlánasjóða frátöldum. Aukning peningamagns varð því innan við almennar verðlagshækkningar, eins og stefnt hafði verið að með lögnum, en vafasamt er að meta árangur peningamálastefnunar eftir þessari stærð einni. Eins og skýrt hefur verið beindust margháttaðar aðgerðir að því að hamla gegn óhóflegu framboði peninga, en svigrúm til aðhalds á þessu sviði virðist ýmsum takmörkunum háð, svo mjög sem ýmsir þættir eru rígbundnir verðlagsbreytingum eins og landbúnaðarendurkaupin eru ljóst dæmi um. Er því varla hægt að búast við því, að viðunandi árangur náist, fyrr en unnt er að beita sveigjanlegri stjórnækjum en hingað til, hvort sem um er að ræða vexti, bindiskyldu eða reglur um lánveitingar Seðlabankans.

1) Sú breyting hefur verið gerð á skilgreiningu peningamagns og grunnfjár, að innstæður fjárfestingarlánasjóða teljast ekki með fremur en innstæður ríkissjóðs og ríkisstofnana. Í töfluvíðauka hafa viðeigandi leiðréttingar verið gerðar á eldri tölum.

FJÁRFESTINGARLÁNASJÓÐIR OG LÍFEYRISSJÓÐIR

Útlán

Heildareignir fjárfestingarlánasjóða, sem skýrslur ná yfir, eru taldar hafa numið 193 milljörðum króna í lok ársins 1979, og er það 44% aukning frá árslokum 1978, er heildareignir voru 134 milljarðar. Um 45,9 milljarðar af þeim 59, sem eignirnar teljast hafa aukizt á árinu 1979, eru vegna nýrra útlána sjóðanna, en þetta er sú stærð í fjárfestingarlánasjóðakerfinu, sem oftast er litið til, þegar umsvif sjóðanna eru metin. Línuritið hér til hliðar sýnir, hve mikil ný lán fjárfestingarlánasjóða voru undanfarin 10 ár í hlutfalli við þá fjárfestingu, sem þeir lána til skv. þjóðhagsreikningum. Átta ár af þessum 10 liggur hlutfallið á bilinu 35–38%, en árin 1973 og 1974, á tímum mikillar fjárfestingar í sjávarútvegi án verulegrar milligöngu sjóðanna, féll hlutfallið niður í 25% og 27%. Nokkrar leiðréttingar þarf að gera á útlánnum fjárfestingarlánasjóða vegna útlána utan hins reglubundna sviðs þeirra, eigi þau að teljast samanburðarhæf frá einu ári til annars. Eftir slíka leiðréttingu teljast útlán sjóðanna 1979 50% hærri en útlán 1978. Til samanburðar má nefna, að hækkun byggingarvísitölu milli ársmeðaltala var um 46,5%. Séu útlán ársins 1979 borin saman við markmið lánsfjáráætlunar, kemur í ljós, að umfram voru lánaðir tæpir 7 milljarðar eða um 18% af lánsfjáráætlunartölunni. Hins vegar varð 9,4% meiri hækkun á ársmeðaltali verðlagsvísitalna í raun en ráð var fyrir gert í lánsfjáráætlun. Má af þessu ráða, að nokkuð hafi framkvæmdin farið úr böndunum, að því er varðar aðhald í útlánnum sjóðanna á sl. ári. Starfsemi þeirra hefur því aukið á peningaþenslu og stuðlað þannig beinlínis að auknum erlendum lántökum og óbeint að verðbólgu. Annað árið í röð hafa lán til íbúðaeigenda hækkað meir en lán til atvinnuvega. Þannig urðu íbúðalán 62% hærri en 1978, en það ár urðu þau 58% hærri en 1977. Atvinnuvegir fengu um 50% meira lánsfé en 1978 og það ár 35% meiri lán en 1977. Samsvarandi tölur um aukin lán sjóðanna til nokkurra helztu atvinnuvega eru þessar í sömu röð, 1979 og 1978: Landbúnaður 42,3% og 4,1%; sjávarútvegur 31,9% og 56,6%; iðnaður 98,3%

Fjármögnun útlána fjárfestingarlánasjóða

Hlutföll í %	Lánsfjár- áætlun					
	1975	1976	1977	1978	1979	1979
Eigið framlag, nettó	3	1	6	3	3	-1
Innstæðu- og sjóðsbreytingar	-3	-6	-3	-1	-10	-2
Annað	6	7	9	4	13	1
Skatttekjur og framlög	37	40	42	44	39	45
Lántökur	60	59	52	53	58	56
Erlend lán	28	20	14	6	10	11
Innlend lán	32	39	38	47	48	45
Frá bankakerfinu	6	8	8	9	3	2
Frá lífeyrissjóðum	11	14	15	21	28	25
Frá Atvinnuleysistryggingasj.	1	5	3	3	4	5
Innkominn skyldusparnaður	11	12	12	14	13	13
Annað	3	0	-	0	-	-
Ný útlán	100	100	100	100	100	100

og 14,9%; verzlun og þjónusta 71,9% og 106,7%. Þannig hefur verið lögð aukin áherzla á iðnaðarlán árið 1979.

Fjármögnun

Ekki reyndist unnt að afgreiða lánsfjáráætlun 1979 án þess að gera ráð fyrir erlendum lánum til fjárfestingarlánasjóða, en 1978 var það hægt. Sjá má þó af samanburði um hlutfallslega skiptingu fjármögnunar útlána, að erlend lán urðu lítilvægari en ráð var fyrir gert, 10% í stað 11%. Tölurnar bera með sér, að fjáröflun var með hefðbundnum hætti, ef undanskilin er mikil aukning eigin fjármögnunar, 13% 1979 í stað 4% 1978, og á móti henni mikil innstæðu- og sjóðssöfnun. Mikilvægi skatttekna og framlaga rýrnaði nokkuð árið 1979 miðað við stöðuga aukningu næstu fjögur ár þar á undan. Er það í samræmi við þá stefnu, að sjóðirnir verði í meiri mæli sjálfum sér nógir og að framlög séu fremur ætluð til hreinnar uppbyggingar eigin fjár. Enn sem fyrr eru lántökur mikilvægasta fjáröflun sjóðanna, og náðu þær svipuðu stigi og á árunum 1975 og 1976 eða nær 60% af heildinni samanborið við 52-53% árin 1977 og 1978.

Lánskjör

Er árleg endurskoðun lánskjara hjá fjárfestingarlánasjóðum fór fram 1979, var í höfuðdráttum horfið að því að verðtryggja útlán sjóðanna. Þar með var viðurkennt það sjónarmið, að vernda bæri eigið fé, skatttekjur og framlög til sjóðanna gegn rýrnun af völdum verðbólgu. Með endurskoðun árin þar á undan hafði tekizt að koma í veg fyrir beint tap sjóðanna af endurlánum. Flestir sjóðir völdu það form fullrar verðtryggingar, sem talið er henta einna best um lán til lengri tíma, þ.e. vísitölutryggingu. Utan sérstakra endurlána af erlendum uppruna notast nú tveir fjárfestingarlánasjóðir við gengistryggingu: Iðnþróunarsjóður, sem bindur útlán gengi Bandaríkjadollars, og Fiskveiðasjóður, sem lánar að hluta með viðmiðun við sérstök dráttarréttindi (SDR). Báðir sjóðirnir

Fjárstreymi fjárfestingarlánasjóða

	1978		1979	
	M.kr.	Hækkun i %	M.kr.	Hækkun i %
<i>Uppruni fjármagns:</i>				
Eigið framlag, nettó	1.233	-32,7	5.891	377,8
Skatttekjur og ríkisframlög	12.959	50,9	17.136	32,2
Lántökur ¹⁾	15.650	44,9	25.589	63,5
Frá bankakerfinu ¹⁾	2.775	63,3	1.228	-55,7
Frá lífeyrissjóðum	6.289	103,5	12.372	96,7
Frá Atvinnuleysisstryggingasjóði	785	33,9	1.784	127,3
Innkominn skyldusparnaður	4.135	69,4	5.937	43,6
Önnur innlend lán	2	.	-	.
Erlend lán	1.664 ²⁾	.	4.268 ²⁾	156,5
Uppruni = ráðstöfun	29.842	40,8	48.616	62,9
<i>Ráðstöfun fjármagns:</i>				
Ný útlán	29.574 ²⁾	42,9	44.379 ²⁾	50,1
Til ríkissjóðs og ríkisstofnana	600	.	101	-83,2
Hagræðingarlán Fiskveiðisjóðs	852	.	1.474	73,0
Reglubundin lán sjóða	28.122	34,4	42.804	52,2
Breytingar á innstæðum og sjóði	268	.	4.237	.

1) Bráðabirgðalántökur, nettó, innifaldar. 2) Í nýjum útlánun og erlendum lántökum eru hér undanskilin lán vegna erlendra endurlána (1978: 1.369 m.kr. til ríkissjóðs v/orkuframkvæmda og 200 m.kr. til Vestmannaeyjakaupstaðar. 1979: 1.481 m.kr. til Orkusjóðs).

taka 9% ársvexti af þessum gengisbundnu lánun. Tveir sjóðir lána óverðtryggt: Byggingarsjóður verkamanna, en vextir hans eru lögbundnir 2 1/8% á ári, og Bygðasjóður, sem notar nú 22% vexti á almennum útlánun. Í undantekningartilvikum miða sjóðir við hæstu lögleyfðu fasteignalánavexti, en þeir stefna að því að verða hliðstæðir fullri verðtryggingu að óbreyttum ákvæðum laga nr. 13/1979. Þótt áður nefnd samræming til fullrar verðtryggingar sé á komin, eru lánskjör sjóðanna allbreytileg í öðrum atriðum. Sjóðirnir lána til mislangs tíma, þar sem oflega er tekið mið af endingartíma fjárfestingar, sem lánað er til. Vaxtakjör eru einnig mismunandi. Af yfirlitinu á næstu síðu má sjá, hvaða vaxtakjör gilda á verðtryggðum lánun innan fjárfestingarlánasjóða, og til frekari glöggvunar á því, hvaða áhrif mismunandi vextir hafa, er fyrir hvern flokk sýnd árgreiðsla af láni, sem greiðast skal á 15 árum með jöfnum árgreiðslum (annuitet).

Milliganga Framkvæmdasjóðs um útvegum lánsfjár til annarra fjárfestingarlánasjóða er meginhluti starfsemi hans. Nokkur aukning varð á þeim lánun árið 1979 frá árinu áður. Þannig svöruðu ný lán sjóðsins til um 30% af heildarútlánun fjárfestingarlánasjóða samanborið við 25% 1978, 31% 1977 og 36% 1976. Erlendar lántökur sjóðakerfisins fóru allar fram með milligöngu Framkvæmdasjóðs. Var þar um að ræða þrjú lán, tvö frá Viðreisnarsjóði Evrópu, 5 milljónir vestur-þýzkra marka, í júlí og 16 milljónir í sama gjaldmiðli í september.

Framkvæmda- sjóður

*Vaxtakjör og árgreiðslur vísitölubundinna
lána frá fjárfestingarlánasjóðum 31.12.79*

	<i>Vextir í % á ári</i>	<i>Annuitets- greiðsla af 1 m.kr. láni til 15 ára. Fast verð- lag upphafsárs</i>	
Jarðakaupalán Stofnlánadeildar landbúnaðarins (Stld. I.)	1	72	pús.kr.
Lán Veðdeildar Iðnaðarbankans	2	78	"
Húsnæðismálastjórnarlán	2 ¼	79	"
Bústofnslán Stld. I. og vélalán Iðnlánasjóðs	2 ½	81	"
Almenn lán Stld. I.	3	84	"
Lán Verzlunarlánasjóðs	3 ½	87	"
Vísitölutryggður hluti lána Ferðamálasjóðs	4	90	"
Vísitölutryggður hluti lána Framkvæmdasjóðs, lán Lánasjóðs sveitarfélaga og vinnuvéla- o.fl. lán Stld. I.	5	96	"
Vísitölutryggður hluti lána Fiskveiðasjóðs, lán Stofn- lánadeildar samvinnufélaga, byggingarlán Iðnlána- sjóðs og vinnslustöðvalán Stld. I.	5 ½	100	"

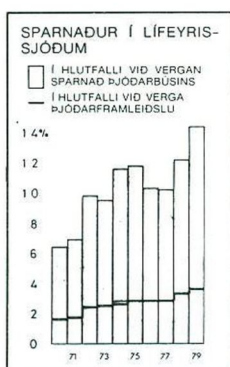
Það þriðja var lán að fjárhæð 2 milljarðar japanskra yena, sem ríkissjóður endurlánaði Framkvæmdasjóði í júlí. Vegna rúmrar lausafjárstöðu um áramót átti Framkvæmdasjóður þá enn ónotaða af þessum lántökum fjárhæð, sem svarar til 4.664 pús. Bandaríkjadollara eða um 1,8 milljarða króna á þá-gildandi gengi, auk áfallinna vaxta. Samningsbundin lán Framkvæmdasjóðs frá viðskiptabönkunum voru lækkuð á árinu í 4% úr 5% af innlánaaukningu bankanna. Samtals tók Framkvæmdasjóður 13.971 m.kr. að láni, þar með talinn notaður hluti erlendra lána, en lagði auk þess um 1.190 m.kr. af eigin fjármagni til nýrra útlána og eflingar innlendra lausafjárstöðu, sem batnaði um 1.114 m.kr. Yfirlitið hér á síðunni sýnir ný útlán Framkvæmdasjóðs 1976–1979, skipt eftir viðtak-

Lánveitingar Framkvæmdasjóðs

<i>Í m.kr.</i>	<i>1976</i>	<i>1977</i>	<i>1978¹⁾</i>	<i>1979</i>
Stofnlánadeild landbúnaðarins	1.100	1.450	1.850	1.950
Veðdeild Búnaðarbankans	20	100	-	-
Fiskveiðasjóður	2.609	3.250	2.100	6.880
Iðnlánasjóður	250	450	565	1.300
Verzlunarlánasjóður	40	50	60	100
Stofnlánadeild samvinnufélaga	40	50	60	100
Ferðamálasjóður	-	53	175	380
Lánasjóður sveitarfélaga	250	300	340	380
Byggðasjóður	250	12 ²⁾	161 ³⁾	2.150 ³⁾
Samtals til fjárfestingarlánasjóða	4.559	5.715	5.311	13.240
Lán til annarra aðila	525	642	930 ⁴⁾	807
Lánveitingar alls	5.084	6.357	6.241	14.047

1) Án beinna erlendra endurlána, 1.569 m.kr. 2) Bráðabirgðalán, nettó. 3) Þ.a. 1.481 m.kr. vegna milligöngu Byggðasjóðs í lánum til Orkusjóðs. 4) Þ.a. 600 m.kr. til ríkissjóðs v/lánsfjárskipta við Fiskveiðasjóð.

Lífeyrissjóðir

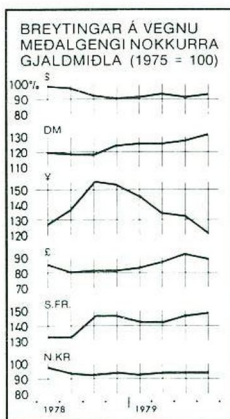
endum. Nánari upplýsingar um fjárfestingarlánasjóði eru birtar í 26.–29. töflum í viðauka.

Ætlað er, að ráðstöfunarfé lífeyrissjóða hafi orðið 34 milljarðar króna árið 1979, og er það um 59% hærra en ráðstöfunarfé ársins 1978, samanborið við 71% það ár umfram árið 1977. Enn er því mikil gróska í lífeyrissjóðakerfinu, eins og glögg má sjá af meðfylgjandi línuriti, þar sem sparnaður á vegum lífeyrissjóðanna er borinn saman við þjóðhagsstærðir. Um það bil 14% af heildarsparnaði þjóðarbúsins fóru um lífeyrissjóðakerfið á árinu 1979, og hefur sú hlutdeild rúmlega tvöfaldast á undanfönum tíu árum. Að nokkru er hlutfallið óvenjuhátt 1979 vegna rýrari innlends sparnaðar það ár heldur en árið þar á undan. Sparnaður í lífeyrissjóðum hefur í auknum mæli verið nýttur til þess að fjármagna opinbera lánafyrirgreiðslu við atvinnuvegi og íbúðabyggingar með milligöngu fjárfestingarlánasjóða. Þannig urðu ný lán lífeyrissjóða til fjárfestingarlánasjóða um 36% af heildarráðstöfunarfjármagni lífeyrissjóða 1979 samanborið við 27% á árinu 1978. Eru ákvæði laga nr. 82/1977, um ráðstöfunarskyldu á fjármagni lífeyrissjóða, þar með komin til framkvæmda að verulegu leyti. Reyndar varð ráðstöfun fjár með þessum hætti svo há sem raun ber vitni vegna þess, að nokkrir sjóðir lögðu til fé umfram skyldu í því skyni að vernda fjármagn sitt gegn verðlagsrýrnun, þar sem full verðtrygging fæst á umræddum lánum. Á árinu 1979 fengu lífeyrissjóðir almenna heimild til verðtryggingar eins og aðrir lánveitendur og er vitað um marga sjóði, sem hafa breytt eða eru í þann veginn að breyta lánskjörum sínum til fullrar verðtryggingar. Meðfylgjandi yfirlit sýnir fjárreiður lífeyrissjóða undanfarin ár. Nánari upplýsingar er að finna í 29. og 30. töflum í viðauka.

Fjárstreymi í lífeyrissjóðum

	Bráðabirgðatölur				Áætlun	
	1977		1978		1979	
	M.kr.	%	M.kr.	%	M.kr.	%
Sparnaður	10.785	45	18.900	75	30.150	60
Eigin tekjur, nettó	3.305	59	6.400	94	11.150	74
Iðgjaldatekjur	11.010	46	18.500	68	28.900	56
Fráðregnar lífeyrisgr. o.fl.	-3.530	59	-6.000	70	-9.900	65
Innkomnar afborganir	1.720	52	2.500	45	3.850	54
Ráðstöfunarfé	12.505	46	21.400	71	34.000	59
Ný útlán	11.600	42	17.700	53	28.200	59
Til Byggingarsjóðs ríkisins	983	1	1.556	58	4.094	163
Til Framkvæmdasjóðs	1.294	74	3.073	137	5.281	72
Til annarra fjárfestingarlánasj. ...	814	136	1.641	102	2.997	83
Önnur útlán	8.509	40	11.430	34	15.828	38
Innstæðu- og sjóðsbreytingar	905	.	3.700	.	5.800	.

Alþjóðleg þróun

Gengi íslensku krónunnar

47

GENGISMÁL

Meiri stöðugleiki ríkti almennt í gengismálum á alþjóðavettvangi á árinu 1979 en næstu tvö árin á undan, en þá urðu allverulegar breytingar á gengi helztu viðskiptagjaldmiðla heims innbyrðis. Alþjóðagjaldeyriskerfið byggðist á sveigjanlegu gengi helztu gjaldmiðla og breytist gengi þeirra því allört til samræmis við breyttar aðstæður á gjaldeyrismörkuðum, sem vanalega stafa af breytingum á efnahagsaðstæðum viðkomandi landa.

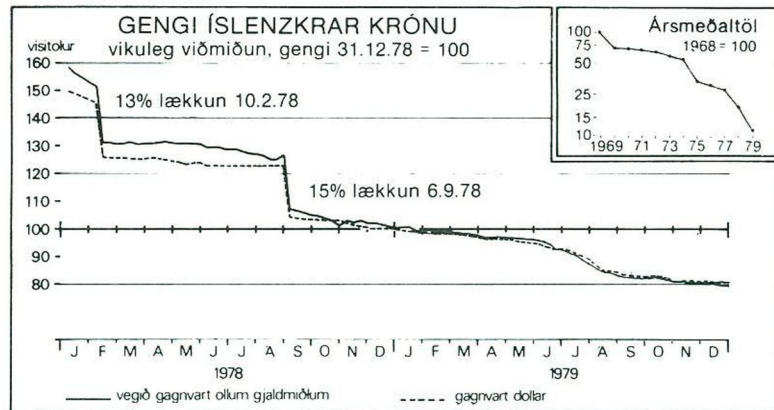
Gengi Bandaríkjadollars, v-þýzka marksins og svissneska frankans var tiltölulega stöðugt, en gengi japanska yensins lækkaði hins vegar verulega á árinu. Er talið, að versnandi viðskiptajöfnuður Japana vegna olíuverðhækkana og horfur í þeim efnum hafi valdið hér mestu um. Gengi sterlingspundsins hækkaði nokkuð frá upphafi árs þar til um mitt ár, en lækkaði síðan.

Vaxandi verðbólga í Bandaríkjunum hefur ekki haft þau áhrif á gengi Bandaríkjadollars, sem vænta hefði mátt, en vextir þar í landi hafa á hinn bóginn hækkað gífurlega og hefur það leitt til fjármagnsstreymis yfir í dollara, sem styrkt hefur dollarann gagnvart öðrum gjaldmiðlum á fyrstu mánuðum ársins 1980.

Gjaldeyrisbandalag aðildarlanda Efnahagsbandalags Evrópu, EMS (European Monetary System) var formlega sett á laggirnar á árinu, en því er ætlað að auka stöðugleika í gengismálum innan EBE. Gekk samstarfið innan EMS nokkurn veginn eins og til var ætlað.

Á meðfylgjandi línuriti má sjá þróun gengis nokkurra gjaldmiðla síðastliðin tvö ár.

Breytingar á gengi þeirra gjaldmiðla, sem Seðlabanki Íslands skráir, koma fram hér á landi jafnskjótt og þær verða gagnvart Bandaríkjadollar. Af þessu leiðir, að töluverðar hræringar eru að öllum jafnaði á daglegri gengisskráningu Seðlabankans í samræmi við breytt gengi gjaldmiðla á gjaldeyris-

mörkuðum gagnvart dollar, enda þótt gengi krónunnar sé óbreytt gagnvart dollar. Þetta stafar af því, að breytingar á gengi krónunnar miðast við dollar, en eru síðan reiknaðar yfir á aðra gjaldmiðla til samræmis við breytingar, sem kunna að hafa orðið á gjaldeyrismörkuðum þann dag sem gengi krónunnar er breytt.

Engin formleg gengisbreyting átti sér stað á árinu 1979, en gengissig varð töluvert. Frá ársbyrjun til ársloka lækkaði gengi krónunnar um 20,9%, sem samsvarar 26,4% hækkun á meðalgengi erlendra gjaldmiðla. Fram eftir ári 1979 voru fremur litlar breytingar á gengi krónunnar, en í maí fór að gæta erfiðleika hjá útflutningsatvinnuvegunum, m.a. vegna hækkandi heimsmarkaðsverðs á olíu. Gengissig frá áramótum til 30. apríl var aðeins 2,3%, en vegna erfiðleika útflutningsgreinanna seig gengið hraðar næstu mánuði á eftir eða um 14,4% til ágústloka. Síðustu fjóra mánuði ársins nam gengissig krónunnar 5,5%.

Í ársbyrjun 1979 var kaupgengi Bandaríkjadollars 317,70 kr., en í árslok 394,40 kr. Nemur hækkunin 24,1%.

Ef miðað er við meðalgengi erlendra gjaldmiðla árið 1979, var það 33,9% hærra en meðalgengi ársins 1978. Þetta samsvarar 25,3% lækkun á gengi krónunnar. Meðalkaupgengi Bandaríkjadollars 1978 var 271,47 kr., en 352,12 kr. árið 1979. Hækkunin milli ára varð því 29,7%, sem nemur 22,9% lækkun á gengi krónunnar gagnvart dollar.

ERLEND MÁL OG SAMNINGAR

Alþjóða- stofnanir

Að vanda átti Seðlabankinn ýmis samskipti við erlendar fjármálastofnanir og alþjóðastofnanir á sviði efnahags- og peningamála á árinu 1979. Má hér m.a. nefna Alþjóðagjaldeyrissjóðinn, Alþjóðabankann og systurstofnanir hans, Efnahags- og framfarastofnunina (OECD), fjárhagsnefnd Norðurlanda, norrænu seðlabankana og Alþjóðlega greiðslubankann (BIS), auk fjölda annarra viðskipta-, fjárfestingar- og seðlabanka. Á árinu 1979 var dr. Jóhannes Nordal, seðlabankastjóri, aðalfulltrúi Íslands í sjóðráði Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, en Jón Sigurðsson, forstjóri Þjóðhagsstofnunar, varafulltrúi. Aðalfulltrúi í bankaráði Alþjóðabankans og systurstofnana hans er viðskiptaráðherra, sem til 15. október var Svavar Gestsson, en síðan Kjartan Jóhannsson. Varafulltrúi er fjármálaráðherra, til 15. október Tómas Árnason, en síðan Sighvatur Björgvinsson. Finninn Matti Vanhala var sameiginlegur fulltrúi Norðurlandanna í sjóðsstjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, en dr. Gísli Blöndal, hagsýslustjóri, var varafulltrúi. Einar Magnussen frá Noregi var aðalfulltrúi Norðurlandanna í bankastjórn Alþjóðabankans til 1. júlí, en Hans Lundström frá Svíþjóð eftir það. Varafulltrúi var Valgeir Ársællsson, deildarstjóri í viðskiptaráðuneytinu. Ársfundur þessara tveggja stofnana var haldinn í Belgrad í Júgóslavíu í byrjun október og sóttu hann Svavar Gestsson, Tómas Árnason, Jón Sigurðsson, Davíð Ólafsson, seðlabankastjóri, og Sigurgeir Jónsson, aðstoðarseðlabankastjóri.

Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn

Starfsemi Alþjóðagjaldeyrissjóðsins var með hefðbundnum hætti á árinu, en áhrif þeirra miklu olíuverðhækkana, sem urðu á árinu, á greiðslujöfnuð aðildarlandanna settu mjög svip sinn á verkefni sjóðsins. Ný útlán stofnunarinnar á fjárhagsárinu, sem lauk 30. apríl 1979, voru samtals 3,7 milljarðar SDR, sem er um 48% aukning frá fyrra ári, en þó mun lægri upphæð en næstu árin þar á undan. Stærsti hluti aukningarinnar á þessu fjárhagsári er vegna tveggja stórra lána, sem Bandaríkjastjórn tók hjá sjóðnum til að styrkja stöðu dollarsins. Endurgreiðslur lána námu 4,9 milljörðum SDR.

Ísland tók engin ný lán hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum á árinu 1979, en endurgreiðslur eldri lána námu rúmlega 18 milljónum SDR. Heildarskuld landsins við sjóðinn um síðastliðin áramót var tæplega 35 milljónir SDR, sem jafngilti rúmum 18 milljörðum króna á gengi í árslok. Ráðgert er, að skuld þessi verði að fullu greidd á árinu 1983.

Seint á árinu 1978 ákvað sjóðráð Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, að kvóti aðildarlandanna skyldi aukinn um 50% að meðaltali, að því tilskildu, að nægjanlegur meirihluti aðildarlanda samþykkti þessa aukningu. Þessi kvótaaukning er hin sjöunda í röðinni frá stofnun sjóðsins, og kemur hún væntanlega til framkvæmda árið 1980. Íslenska ríkisstjórnin hefur fyrir sitt leyti veitt samþykki fyrir aukningu kvótans í samræmi við heimild í lögum nr. 38 29. maí 1979. Þegar aukningin kemur til framkvæmda, hækkar kvóti Íslands úr 29 milljónum SDR í 43,5 milljónir SDR.

Á árinu 1978 var einnig ákveðið að efna til nýrrar úthlutunar sérstakra dráttarréttinda á árabílinu 1979-1981. Í samræmi við þessa ákvörðun var Íslandi úthlutað rúmlega 3 milljónum SDR í upphafi árs 1979, og sömu upphæð var úthlutað til landsins í byrjun janúar 1980.

Alþjóðabankinn

Alþjóðabankinn og systurstofnanir hans, Alþjóðaþróunarstofnunin (IDA) og Alþjóðafjármálastofnunin (IFC) lánuðu samtals rúma 10,4 milljarða dollara á því fjárhagsári, sem lauk 30. apríl 1979, en 8,7 milljarða árið á undan. Alls veittu þessar stofnanir 295 lán á árinu til um 80 ríkja.

Framlag Íslands til Alþjóðaþróunarstofnunarinnar á því þriggja ára fjárhagstímabili, sem hófst um mitt ár 1977 og stendur enn, er 421 milljón króna.

Gjaldeyrislán

Síðari hluta árs 1975 gerði Seðlabankinn samkomulag við nokkra banka í Bandaríkjunum og Evrópu um 45 milljón dollara lántökuheimild til að styrkja stöðu þjóðarbúsins út á við og tryggja, að nægilegt fjármagn væri til taks til öryggis, ef gjaldeyrisforði landsmanna rýrnaði verulega. Í ágúst 1977 var endursamið um lánið og lánskjörin bætt. Í febrúar 1979 var endursamið um lánið á nýjan leik og kjörin enn bætt með tilliti til breyttra aðstæðna á alþjóðlegum lánamarkaði. Heimild þessi hefur ekki verið nýtt til þessa.

Seðlabankinn aflaði lána erlendis á árinu til ýmissa framkvæmda á vegum ríkisins og veitti nokkrum opinberum

Önnur erlend lán

stofnunum aðstoð við lántöku erlendis. Helztu lánin, sem tekin voru á árinu, voru 2 milljarða yena lán, sem tekið var fyrir ríkissjóð í Japan, 50 milljóna dollara lán, sem tekið var á bankamarkaði í Evrópu og Japan, 3,7 milljóna dollara lán, sem tekið var fyrir Póst og síma í Kanada, og 2,9 milljóna dollara lán, sem sama stofnun fékk að láni í Bandaríkjunum. Einnig veitti Seðlabankinn aðstoð við lántökur Landsvirkjunar á árinu.

Norrænt samstarf

Hinn árlegi fundur seðlabankastjóra Norðurlanda var haldinn í Stokkhólmi í júní 1979. Auk almennra samskipta bankanna innbyrðis og samstarfs þeirra á alþjóðavettvangi var á fundinum sérstaklega rætt um lántökuparfir opinberra aðila. Fjárhagsnefnd Norðurlanda, sem fjallar um samstarf landanna á vettvangi Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og ýmis sameiginleg vandamál og viðfangsefni á sviði gjaldeyris- og fjármála, hélt fjóra fundi á árinu, og sendi Seðlabankinn fulltrúa á þá alla. Nefndin starfar að nokkru leyti sem embættismannanefnd á vegum Norðurlandaráðs, og undirnefnd hennar samdi á síðari hluta ársins skýrslu um gjaldeyrissamstarf Norðurlanda, sem síðan var lögð fyrir fund Norðurlandaráðs í Reykjavík í marz 1980. Undirnefndin hélt tvo fundi, og sótti fulltrúi Seðlabankans þá báða.

Seðlabankinn hefur á undanförunum árum átt aðild að samstarfi norrænu seðlabankanna á sviði gjaldeyriseftirlits og hafa fulltrúar bankans sótt fundi í hinum bönkunum um þau málefni. Vorið 1979 var haldinn í Reykjavík fundur um gjaldeyriseftirlit og skyld málefni með þátttöku allra seðlabanka Norðurlanda.

UMSJÁ SJÓÐA OG ÝMIS STARFSEMI FYRIR RÍKISSJÓÐ

Ríkisábyrgðasjóður

Eins og sjá má á yfirlitinu hér á eftir hefur nýjum ríkisábyrgðum fækkað mjög miðað við fyrra ár. Munar þar mest um ábyrgðir á lánnum byggingarsamvinnufélaga, sem voru aðeins 3, en slíkum ábyrgðum hefur raunar fækkað mjög undanfarin ár. Einnig lækkaði fjárhæð hinna nýju ábyrgða nokkuð miðað við árið á undan.

	1978		1979	
	Fjöldi	M.kr.	Fjöldi	M.kr.
Hafnargerðir og dráttarbrautir	30	80	14	82
Hitaveitur	1	3.124	1	3.243
Iðnaður	1	60	–	–
Raforkumál, virkjanir	1	485	2	596
Samgöngur	1	80	–	–
Togarakaup	2	107	–	–
Byggingarsamvinnufélög	171	239	3	4
Annað	2	1.248	–	–
	209	5.423	20	3.925

Fjárhæð ábyrgðarkrafna, sem á Ríkisábyrgðasjóð falla, hefur farið mjög vaxandi undanfarin ár og jókst á sl. ári um 18% miðað við fyrra ár. Mjög veruleg aukning varð einnig á endurgreiðslum frá skuldurum, en samt hækkuðu nettógreiðslur um 18 m.kr. eða nokkru meira en árið áður, en þá nam hækkunin 11 m.kr. Alls námu nettógreiðslur á árinu 1979 392 m.kr. og hafa aldrei orðið meiri. Á yfirlitinu hér á eftir má sjá fjárhæðir innleysta krafna og endurgreiðslna árin 1975–1979.

	1975	1976	1977	1978	1979
Innleystar kröfur	720	1.210	1.394	2.900	3.416
Endurgreiðslur skuldara	681	937	1.031	2.526	3.024
	39	273	363	374	392

Eins og á undanförunum árum var mestur hluti greiðslna á árinu vegna ferjuskipanna 2, Akraborgar og Herjólfss, en einnig var um verulega skuldaaukningu sveitarfélaga við sjóðinn að ræða. Ríkisábyrgðasjóður sér um greiðslur af þeim erlendu lánnum, sem tekin voru vegna smíði stóru skuttogaranna, en

ríkissjóður lengir lánstíma þessara lána. Nettógreiðslur af þessum lánum námu alls 237 m.kr. á árinu. Starfsemi Tryggingardeildar útflutningslána var með svipuðum hætti og verið hefur undanfarin ár.

Lánaumsjá fyrir ríkissjóð

Seðlabankinn veitir ríkissjóði ýmsa fyrirgreiðslu í sambandi við lántökur innanlands og utan. Ríkisábyrgðasjóður annast vörzlu þeirra lána, sem ríkissjóður veitir af eigin fé sínu eða af andvirði lána, sem hann hefur tekið í því skyni að endurlána þau. Höfuðstóll slíkra endurlána nam 157.234 m.kr. í lok ársins og hafði hækkað á árinu um 44.825 m.kr. Nýjar lánveitingar námu alls 34.797 m.kr.

Spariskírteini

Samkvæmt fjárlögum 1979 var fjármálaráðherra heimilt að gefa út til sölu innanlands ríkisskuldabréf eða spariskírteini að fjárhæð 4.200 m.kr. auk skuldabréfa eða spariskírteina í stað þeirra, er innleyst kynnu að verða. Alls töldust heimildir til útgáfu spariskírteina á árinu nema 10.698 m.kr., þ.e. 4.200 m.kr. skv. framansögðu auk 6.298 m.kr. vegna innlausnar eldri skírteina á árinu 1979 og áður. Samkvæmt þessum heimildum voru gefin út til sölu spariskírteini samtals að fjárhæð 6.500 m.kr. í 2 flokkum. Sala fyrra flokksins hófst 15. marz og lauk í júní, og nam hún 2.500 m.kr. Sala seinna flokksins hófst 14. september og lauk seint í desember. Fjárhæð skírteina í þessum flokki nam alls 4.000 m.kr. Kjör þessara spariskírteina eru hin sömu og skírteina, sem út voru gefin árið áður. Hámarkslánstími er 20 ár, en þau eru innleysanleg að liðnum 5 árum. Ársvextir fyrstu 5 árin eru 3%, en meðalvextir allan lánstímann eru 3,5% á ári. Endurgreiðsla höfuðstóls og vaxta er bundin vísitölu byggingarkostnaðar og er grunnvísitala fyrra flokksins 280 stig, en hins síðara 355 stig. Alls hafa á árunum 1964–1979 verið gefnir út 29 flokkar spariskírteina, samtals að nafnverði 16.463 m.kr. Óinnleystar eftirstöðvar þessara spariskírteina námu í árslok 1979 15.993 m.kr. að nafnverði. Að viðbættum vöxtum og verðbótum nam verðmæti þessara skírteina 52.474 m.kr. Hins vegar nam innlausnarverð þeirra skírteina, sem innleysanleg voru í árslok 1979, 18.835 m.kr.

Happdrættisbréf

Ekki voru boðin til sölu happdrættisskuldabréf á árinu, en á árunum 1972–1977 voru alls seldir 10 flokkar happdrættisskuldabréfa samtals að fjárhæð 1.860 m.kr. Að meðtöldum verðbótum á skuldabréf þessi miðað við vísitölu framfærslukostnaðar hinn 1. nóvember 1979 nam verðmæti skuldabréfanna 10.336 m.kr. í árslok 1979.

Á árinu tók ríkissjóður 2 stór lán erlendis. Fyrra lánið, sem var 50 milljónir Bandaríkjadollara, var tekið hjá 8 erlendum

Erlend lán

bönkum fyrir milligöngu Hambros Bank, Mitsui Finance, Europe, og Scandinavian Bank. Lánið er til 12 ára, afborgunarlaust fyrstu 6 árin og vextir breytilegir, 5/8% yfir milli-bankavöxtum í London á hverjum tíma. Lánsfjárhæðin nam 16.780 m.kr. á lántökudegi, en þar eð lánsandvirði var ekki hafið allt í einu, varð jafnvirði þess í krónum nokkru hærra. Andvirði lánsins var varið til fjármögnunar ýmissa framkvæmda skv. lánsfjáráætlun, svo sem til vega- og hafnaframkvæmda og framkvæmda í orkumálum og til endurgreiðslu nokkurra eldri lána ríkissjóðs. Síðara lánið var tekið hjá The Mitsui Trust and Finance Company og Mitsui Mutual Life Insurance Co. Lán þetta er til 15 ára, afborgunarlaust fyrstu 10 árin, en endurgreiðist með misserislegum greiðslum á árunum 1989–1994. Vextir eru 7,5% á ári. Lán þetta var að fjárhæð 2 milljarðar japanskra yena eða jafnvirði 3.203 m.kr. á lántökudegi. Lánið var endurlánað Framkvæmdasjóði Íslands.

Orkusjóður

Framlag til Orkusjóðs samkvæmt fjárlögum 1979 nam alls 4.157 m.kr., þar af nam verðjöfnunargjald af raforkusölu 2.653 m.kr. Að auki var í fjárlögum 1979 talið með framlögum til Orkusjóðs fé það, sem fara átti til greiðslu fjármagnsútgjalda vegna Kröfluvirkjunar. Orkusjóður sá um greiðslur af lánum vegna virkjunarinnar, sem samtals urðu 2.451 m.kr. Lántökur sjóðsins námu alls 12.890 m.kr., en lánveitingar urðu 11.090 m.kr., þar af námu lán til Rafmagnsveitna ríkisins og Orkubús Vestfjarða vegna raforkuframkvæmda 10.038 m.kr., lán til hitaveituframkvæmda 505 m.kr. og lán til jarðhitaleitar 527 m.kr. Framlög af verðjöfnunargjaldi til Rafmagnsveitna ríkisins og Orkubús Vestfjarða námu 2.639 m.kr. Styrkveitingar til rafvæðingar í sveitum námu 167 m.kr. og til styrkingar rafdreifikerfa í sveitum 740 m.kr. Aðrar styrkveitingar námu 24 m.kr. Vaxtatekjur sjóðsins urðu 4.119 m.kr., en vaxtagjöld 4.611 m.kr.

Hafnabótasjóður

Lánveitingar Hafnabótasjóðs drógust nokkuð saman miðað við fyrra ár, en styrkveitingar til hafnarframkvæmda jukust, og stefnir þar í sömu átt og árið áður. Alls voru á árinu veitt 12 löng lán samtals 79 m.kr. og 9 bráðabirgðalán að fjárhæð 96 m.kr. Heildarlánveitingar urðu því 175 m.kr., en 192 m.kr. árið áður. Framkvæmdastyrkir, sem skv. hafnalögum mega nema allt að 15% umfram ríkisframlag, urðu alls 122 m.kr. eða 32 m.kr. hærrí en árið á undan. Styrkveitingar vegna skemmda á hafnarmannvirkjum námu 10 m.kr., svo að heildarstyrkveitingar Hafnabótasjóðs námu 132 m.kr. eða 28 m.kr. hærrí fjárhæð en árið á undan. Sjóðurinn tók á árinu bráðabirgðalán að fjárhæð 100 m.kr. hjá Atvinnuleysisstrygg-

Verðjöfnunarsjóður fiskiðnaðarins

ingasjóði, og var það eina lántakan á árinu. Samkvæmt hafnalögum á ríkissjóður að leggja Hafnabótasjóði til framlag sem nemi 12% af ríkisframlögum til hafnargerða. Framlag til sjóðsins nam 183 m.kr. og að auki fékk sjóðurinn viðbótarfjárveitingu, sem nam 46 m.kr., vegna sérstakra verkefna. Heildarvaxtatekjur sjóðsins námu 273 m.kr. á árinu, en vaxtagjöld urðu 145 m.kr. Nettóvaxtatekjur sjóðsins urðu því 128 m.kr., en 93 m.kr. árið áður.

Á heildina litið hélzt verðlag sjávarafurða á árinu 1979 fremur stöðugt. Hins vegar einkenndist framvindan eins og svo oft áður af kapphlaupi milli hækkunar framleiðslukostnaðar annars vegar og hækkunar afurðaverðs í sumum tilvikum og þó einkum gengisbreytinga hins vegar. Reyndist eins og fyrr óhjákvæmilegt að taka tillit til þessara viðhorfa við ákvörðun viðmiðunarverðs.

Á árinu voru gerðar breytingar á kjörum útlána til sjávarútvegsins, þannig að öll afurðalán voru ákveðin í erlendri mynt. Hafði þessi breyting það í för með sér, að hætt var að reikna Verðjöfnunarsjóði til tekna gengishagnað vegna gengissigs, þar sem farið var að ákveða öll viðmiðunarverð í erlendri mynt og sama gengið látið gilda fyrir viðmiðunarverðin jafnt sem söluverðin. Var þessari gengisbindingu viðmiðunarverða komið að fullu á frá 1. júní 1979, en hafði þá frá 1. janúar það ár verið miðuð við 50%. Við þetta hækkuðu greiðslur verðbóta og dró úr inngreiðslum.

Með lögum um stjórn efnahagsmála o.fl. frá 7. apríl 1979 var gerð eftirfarandi breyting á 9. gr. laganna um Verðjöfnunarsjóð:

„Fyrir upphaf hvers árs eða framleiðslutímabils skal sjóðsstjórnin að fenginni staðfestingu sjávarútvegsráðherra ákveða verðgrundvöll þann, sem miða skal við verðhækkun samkv. 7. gr. eða verðlækkun samkv. 8. gr. Skal hún þá einkum hafa hliðsjón af verðlagi þriggja undanfarinna ára svo og af mati á markaðs- og aflahorfum fyrir næstu ár, meðal annars með tilliti til þess, hvornig þær hafi verið metnar af Verðlagsráði sjávarútvegsins, þó þannig, að tekið sé tillit til sérstakra aðstæðna, svo sem óeðlilegra breytinga á erlendum mörkuðum, gengisbreytinga og annarra hliðstæðra atvika. Við ákvarðanir sínar skal sjóðsstjórnin einnig líta til afkomu sjávarútvegsgreina, eftir því sem það getur samrýmst tilgangi sjóðsins og raunverulegri verðjöfnun“.

Við samanburð dagverða á árinu 1979 við meðalverð þriggja undanfarinna ára, framreiknuð eftir hinum ýmsu vísitölum svo sem vísitölu neyzlúvöruverðs í U.S.A. og vísitölu verðlags

í utanríkisviðskiptum O.E.C.D.-landa, kom í ljós, að ekki var um neinar teljandi verðbreytingar að ræða, ef undan er skilinn frystur hörpudiskur, en verð á honum hefur farið verulega hækkandi að undanfögnu, og mjöl- og lýsisafurðir, en framan af árinu var verð á þeim mun lægra, en fór aftur hækkandi, er líða tók á árið.

Allt útlit er fyrir, að greiðslur verðbóta verði verulegar á árinu 1979 eða um 5.090 m.kr., og gildir það um flestar afurðir, sem til verðjöfnunar eru. Einu undantekningarnar eru frystur hörpudiskur, humar og söltuð ufsaflök, en gert er ráð fyrir um 200 m.kr. greiðslu í sjóðinn af þessum afurðum.

Endanlegt uppgjör liggur fyrir um greiðslur (verðhækkana-tekjur og verðbætur) vegna framleiðslu ársins 1978, en uppgjóri fyrir framleiðslu ársins 1979 er hins vegar enn ekki að fullu lokið, og eru því tölur ársins 1979 í eftirfarandi yfirliti að nokkru byggðar á áætlun:

Greiðslur Verðjöfnunarsjóðs eftir framleiðsluárum.

<i>Í millj.kr.</i>	<i>Framleiðsla 1978</i>		<i>Framleiðsla 1979</i>	
	<i>Innheimt</i>	<i>Útgreitt</i>	<i>Innheimt</i>	<i>Útgreitt</i>
Frystar fiskafurðir		1.413,4	19,5	
Fréðfiskur		1.813,1		180,0
Humar	76,5		34,5	
Rækja	183,4		0	0
Hörpudiskur	139,8		165,0	
Saltsíld:				180,0
Saltfiskafurðir:		1.302,7		1.529,0
Saltfiskur, óverkaður		1.278,8		1.467,0
Saltfiskur, verkaður		65,7		65,0
Söltuð ufsaflök	41,8		3,0	
Skreið:	0	0	0	0
Mjöl- og lýsisafurðir:	1.450,4			3.199,5
Mjöl:	1.158,3			2.260,5
Loðnummjöl	972,4			1.907,0
Spærlings- og kolm.mjöl	0	0		33,0
Fiskmjöl	185,9			320,5
Lýsi:	292,1			939,0
Loðnulýsi	292,1			939,0
Samtölur afurða	1.891,9	3.157,6	202,5	5.091,5
Samtölur deilda	1.450,4	2.716,1	19,5	4.908,5
Samtölur Verðjöfn.sj., nettó ..		1.265,7		4.889,0

Ath.: Merkið . . . táknar, að verðjöfnun hafi ekki verið tekin upp.

Heildarinnstæða Verðjöfnunarsjóðs í Seðlabankanum nam 7.558 m.kr. í árslok 1978, en 11.699 m.kr. í árslok 1979. Átti Mjöl- og lýsisdeildin mest bæði árin. Eftirfarandi yfirlit sýnir innstæður í árslok 1978 og 1979 ásamt breytingum á árinu 1979, skipt eftir deildum:

<i>Í m.kr.</i>	<i>Stofn- fjárd.</i>	<i>Frysti- afurðad.</i>	<i>Salt- sildard.</i>	<i>Salt- fiskd.</i>	<i>Skreið- ard.</i>	<i>Mjöl- og lýsisd.</i>	<i>Alls</i>
Innst. 31/12'78	133	867	0	2.470	366	3.722	7.558
Stofnfé fl.	-88	-	88	-	-	-	0
Inngr./útgr.	0	548	0	-1.086	-4	-1.688	-2.230
Gengisuppf. Vextir ¹⁾	16	419	28	655	125	992	2.235
	7	160	12	284	52	443	958
Framlag frá gengism. 1978 ²⁾	68	1.353	40	930	360	427	3.178
Innst. 31/12'79	136	3.347	168	3.253	899	3.896	11.699

1) Vextir voru 11,59% p.e. meðalvextir ríkisvixla í Bandaríkjunum og Bretlandi. 2) Hér er um uppgreiðslu að ræða, þar sem endanlegt uppgjör hefur enn ekki farið fram, en áætlað er, að til Verðjöfnunarsjóðs renni um 4.650 m.kr.

ÝMISLEGT UM STARFSEMI BANKANS, LÖGGJÖF OG FLEIRA

Lög um stjórn efnahagsmála

Með lögum nr. 13/1979, um stjórn efnahagsmála o.fl., var lögum Seðlabankans breytt í nokkrum veigamiklum atriðum. Breytt var 2. til 5. málsg. 11. gr., sem fjallar um bindiskyldu innlánsstofnana, við 13. gr. var bætt ákvæði til bráðabirgða um vaxtaákvarðanir og við 18. gr. var bætt nýrri málsg. um ákvarðanir í gengismálum. Mörg önnur ákvæði laga nr. 13/1979 snerta starfsemi Seðlabankans beint og óbeint, þó að þau breyti ekki lögum hans. Veigamest að þessu leyti eru ákvæði VII. kafla laganna um verðtryggingu sparifjár og lánsfjár, sem tengjast ákvæði til bráðabirgða við 13. gr. Seðlabankalaganna, sem vitnað er til hér að framan. Með gildistöku VII. kafla laga nr. 13/1979 voru felld úr gildi lög nr. 71/1966, um verðtryggingu fjárskuldbindinga.

Með ofangreindum breytingum á lögum Seðlabankans voru m.a. sett eftirfarandi stefnumið á sviði peninga-, vaxta- og gengismála:

1. Innstæðubinding innlánsstofnana megi hæst nema 28% af heildarinnstæðufé hjá hverri stofnun, en áður var þetta hlutfall 25%.
2. Á árunum 1979 og 1980 skulu vaxtaákvarðanir við það miðaðar, að fyrir árslok 1980 verði í áföngum komið á verðtryggingu sparifjár og lánsfjár.
3. Ákvarðanir um gengi íslensku krónunnar skulu miðast við að halda sem stöðugustu gengi og að ná settu markmiði um viðskiptajöfnuð, en tryggja jafnframt rekstrargrundvöll útflutningsatvinnuveganna og samkeppnisgreina.

Í öðrum köflum ársskýrslunnar er fjallað um áhrif ofangreindra breytinga á lögum Seðlabankans á starfsemi bankans, innlánsstofnana og stjórnun efnahagsmála.

Vaxtabreytingar á árinu 1979

Á árinu var vöxtum við innlánsstofnanir alls breytt fjórum sinnum. Fyrsta vaxtabreytingin tók gildi 10. janúar. Var nú heimilað að stofna vaxtaaukareikninga með þriggja mánaða uppsögn, og voru heildarvextir af slíkum reikningum ákveðnir 25% á ári. Þá átti sér einnig stað kerfisbreyting varðandi lán fyrir útflutningsframleiðslu, en þessi lán voru nú í fyrsta skipti miðuð við gengi erlends gjaldmiðils og vextir ákveðnir með hliðsjón af vöxtum, sem erlendir viðskiptabankar áskilja, svo og með hliðsjón af vöxtum af því fé, sem Seðlabankinn kann að endurlána á hverjum tíma. Vextir af lánnum miðuðum við gengi Bandaríkjadollars voru í samræmi við það ákveðnir 8,5% á ári.

Hinn 1. júní tók síðan gildi önnur vaxtabreyting ársins, sem hafði í för með sér nýtt lánskjarakerfi í samræmi við lög um stjórn efnahagsmála o.fl. nr. 13/1979, en með þeim lögum var mörkuð sú stefna í vaxta- og lánskjaramálum, að komið skyldi á verðtryggingu sparifjár og lánsfjár. Það er mikilvægur hluti hins nýja kerfis, að grunnvextir eru lágir og verðbótahluti vaxta greiddur eftirá með þeim hætti, að hann leggst við höfuðstól, þannig að endurgreiðslan dreifist á það, sem eftir er af lánstímanum. Samfara kerfisbreytingu þessari voru heildarvextir inn- og útlána hækkaðir um 2–3% og með því stigið fyrsta skrefið af sjö, sem ráðgert var að taka, til þess að fullri verðtryggingu sparifjár og lánsfjár yrði komið á með verðbótaþætti vaxta fyrir árslok 1980. Þá var enn fremur heimilað að veita lán gegn fullri verðtryggingu miðað við lánskjaravísitölu, og voru vextir slíkra lána ákveðnir 2% á ári.

Hinn 1. september tók gildi þriðja vaxtaákvörðun ársins, en verðbótaþáttur vaxta var nú hækkaður almennt um 5 prósentustig af öllum innlánnum, en 3–4,5 prósentustig af útlánnum, en grunnvextir héldust óbreyttir, og var þetta annar áfangi til fullrar verðtryggingar sparifjár og lánsfjár með verðbótaþætti vaxta. Vanskilavextir pr. mánuð hækkuðu úr 4% í 4,5%.

Hinn 1. desember tók gildi síðasta vaxtabreyting ársins, þar sem verðbótaþáttur vaxta var hækkaður um 4 prósentustig af innlánnum, en 2,5 prósentustig af útlánnum, og var þetta þriðji áfanginn til verðtryggingar sparifjár og lánsfjár.

Í kaflanum um peningamál er rætt frekar um vaxtabreytingar á árinu, og í töfluviðauka er yfirlitstafla um vexti einstakra flokka innlána og útlána (34. tafla).

Seðlar og mynt

59

Í árslok voru seðlar og mynt í umferð um 17,2 milljarðar króna og höfðu aukizt á árinu um 35,2%, en árið áður var aukning 39,5% og árið 1977 53,1%.

Hlutdeild 5000 kr. seðla í seðlamagninu fer stöðugt vaxandi

og er nú 87,8%, 1000 kr. seðlar eru 8,1%, 500 kr. seðlar 1,8% og 100 kr. seðlar 2,3%. Fjöldi seðla í umferð er um 8,6 m.stk., þar af 5000 kr. 2,9 m.stk., 1000 kr. 1,3 m.stk., 500 kr. 0,6 m.stk. og 100 kr. 3,8 m.stk.

Seðlagreiningardeild bankans bærust til vinnslu um 19,4 milljónir seðla á árinu 1979 samtals að fjárhæð 39,1 milljarður króna, og er það svipað magn og árið áður.

Í mynttalningu voru taldar um 21,8 milljónir peninga að fjárhæð samtals 364,3 millj. króna og er það um 33,8% aukning frá fyrra ári.

Gjaldmiðillinn

Rætt var ítarlega um gjaldmiðilsbreytinguna í ársskýrslu bankans fyrir 1978. Frumvarp um breytt verðgildi íslensks gjaldmiðils náði fram að ganga sem lög frá Alþingi seint í maí 1979. Varð á lokastigi samkomulag um eins árs frestun á málinu, þannig að breytingin tekur gildi hinn 1. janúar 1981. Bankastjórnin féllst á frestunina fyrir sitt leyti, en benti þó á, að seinkunin hefði í för með sér talsverðan kostnaðarauka af því að hafa í umferð á þessu ári mynt- og seðlastærðir, sem eru alltof dýrar miðað við nafnverð og í óheppilegum og úreltum verðstærðum. Fjögurra manna starfshópur innan bankans hefur unnið í á annað ár að undirbúningi gjaldmiðilsbreytingarinnar, sem er í tveimur aðalþáttum, verðgildisbreyting og gjaldmiðilsskipti.

Starfsemi banka- eftirlitsins

Á árinu 1979 gerði bankaeftirlitið athugun á efnahag og rekstri 30 sparisjóða. Auk þess var framkvæmt eftirlit hjá 2 bankaútibúum og athuganir gerðar hjá 3 innlánsdeildum samvinnufélaga. Þá var á árinu lokið við allumfangsmikla skýrslugerð um eftirlit með einum viðskiptabankanna, sem hófst á árinu 1978. Auk athugana á staðnum fer verulegur hluti af starfi bankaeftirlitsins fram með athugunum á mánaðarlegum upplýsingum innlánsstofnana í skýrsluformi auk athugana á ársreikningum þeirra svo og skýrslugerð þeim samfara. Auk þess sinnir bankaeftirlitið fjölmörgum öðrum verkefnum, er varða innlánsstofnanir í landinu.

Fjöldi banka, sparisjóða og innlánsdeilda samvinnufélaga var sem hér segir í árslok 1978 og 1979:

	Árslok 1979	Árslok 1978
Viðskiptabankar	7	7
Bankaútibú	74	72
Umboðsskrifstofur banka	20	19
Sparisjóðir	42	43
Umboðsskrifstofur sparisjóða	2	1
Innlánsdeildir samvinnufélaga	33	33

Afgreiðslustaðir alls 178 175

Á árinu opnaði Samvinnubanki Íslands h.f. útibú á Svalbarðseyri og yfirtók jafnframt starfsemi Sparisjóðs Svalbarðsstrandar og innlánsdeildar Kaupfélags Svalbarðseyrar. Búnaðarbanki Íslands opnaði umboðsskrifstofu í Varmahlíð í Skagafirði og að Skógum, Austur-Eyjafjallahreppi. Sparisjóður Hafnarfjarðar opnaði umboðsskrifstofu í norðurhluta Hafnarfjarðar. Þá var umboðsskrifstofu Verzlunarbanka Íslands h.f. í Umferðarmiðstöðinni í Reykjavík breytt í útibú í samræmi við upphaflegt leyfi. Innlánsdeildir samvinnufélaga eru jafnmargar í árslok 1979 og í árslok 1978, þrátt fyrir að innlánsdeild Kaupfélags Svalbarðseyrar hafi verið yfirtekin af Samvinnubankanum h.f. Stafar það af því, að athugun bankaeftirlitsins leiddi í ljós, að starfrækt var innlánsdeild í Reykjavík á grundvelli samvinnufélagalaganna á vegum Samvinnufélagsins Hreyfils.

Eftirtalin leyfi hafa verið veitt fyrir starfrækslu útibúa og umboðsskrifstofu, sem ekki höfðu tekið til starfa í árslok 1979: Landsbanka Íslands var veitt leyfi árið 1976 til starfrækslu útibús á fyrirhuguðu miðbæjarsvæði í Breiðholti og árið 1979 til starfrækslu umboðsskrifstofu á Tálknafirði. Alþýðubankanum h.f. var á árinu 1979 veitt leyfi til stofnunar útibús að Suðurlandsbraut 30, Reykjavík.

Í árslok voru óafgreiddar hjá Seðlabankanum umsóknir frá innlánsstofnunum um stofnun samtals 9 nýrra afgreiðslustaða.

Gjaldeyrismál og gjaldeyriseftirlit

Í maí voru sett ný lög um gjaldeyris- og viðskiptamál, sem komu í staðinn fyrir hliðstæð lög, er sett voru árið 1960. Víðtæk vinna fór fram á árinu í samstarfi viðskiptaráðuneytis, Seðlabanka og gjaldeyrisviðskiptabanka við endurskoðun á gjaldeyrisafgreiðsluháttum. Ný reglugerð var sett skv. lögnum í desembermánuði. Hið nýja fyrirkomulag tók fullt gildi hinn 1. apríl 1980.

Þjóðhátíðarsjóður

Árið 1979 var annað starfsár Þjóðhátíðarsjóðs, en hann starfar skv. skipulagsskrá, sem er nr. 361 frá 30. september 1977. Stjórn sjóðsins ákvað, að úthluta skyldi allt að 84 millj. kr. á árinu í styrki. Samkvæmt skipulagsskrá rennur fjórðungur úthlutunarfjár til friðlýsingarsjóðs til náttúruverndar á vegum Náttúruverndarráðs og fjórðungur til varðveislu fornminja, gamalla bygginga og annarra menningarverðmæta á vegum Þjóðminjasafns. Úthlutað var 27 styrkjum skv. umsóknum samtals að fjárhæð 42 millj.kr. Höfuðstóll sjóðsins í árslok 1979 var 558,2 millj.kr.

STJÓRN BANKANS OG STARFSLIÐ

Stjórn bankans

Engin breyting varð á árinu á skipan bankastjórnarinnar. Dr. Jóhannes Nordal var endurkjörinn formaður hennar til 31. marz 1982.

Bankaráðið var kjörið á Alþingi í árslok 1976 til fjögurra ára. Tók það til starfa í ársbyrjun 1977 og lýkur störfum í árslok 1980. Formaður þess var Jón Skaftason, fyrrverandi alþingismaður, en hann hætti störfum í bankaráðinu 1. september 1979, er hann tók við starfi yfirborgarfégeta í Reykjavík. Tók Ingi R. Helgason, hæstaréttarlögmaður, við starfi hans sem formaður bankaráðsins frá sama tíma. Sverrir Júlíusson, forstjóri, er og hefur verið varaformaður bankaráðsins frá 1. janúar 1977. Bankaráðið hélt 20 fundi á árinu.

Starfslið og deildir

Starfsmenn Seðlabankans voru í árslok 126 talsins, þar af 58 konur og 68 karlar. Fjórtán starfsmenn unnu hluta úr degi eða eru í sameiginlegum verkefnum fyrir Seðlabanka og Landsbanka og má því segja, að heilsdagsstarfsmenn hafi í árslok verið 119. Enda þótt tala stöðugilda sé óbreytt frá fyrra ári, fjölgaði starfsmönnum bankans um einn á árinu.

Sú breyting var gerð á árinu, að starf lánadeildar, lánafulltrúa og störf við verðbréf voru færð saman í lánadeild. Garðar Ingvarsson, hagfræðingur, er forstöðumaður hennar. Þá var gerð sú breyting, að stofnað var til sjálfstæðrar greiðslujafnaðardeildar, og er Ólafur Tómasson, viðskiptafræðingur, forstöðumaður hennar. Störf við hana voru áður unnin innan hagfræðideildar bankans.

STJÓRN SEÐLABANKA ÍSLANDS

31. desember 1979

Bankastjórn

Jóhannes Nordal, formaður

Davíð Ólafsson

Guðmundur Hjartarson

Bankaráð

Ingi R. Helgason, hrl., formaður
Sverrir Júlíusson, forstjóri, varaformaður
Pétur Sæmundsen, bankastjóri
Halldór Ásgrímsson, alþingismaður
Geir Magnússon, framkvæmdastjóri

Aðstoðarbankastjórar
Björn Tryggvason
Sigurgeir Jónsson

Varamenn

Ólafur B. Thors, borgarfulltrúi
Haukur Helgason, hagfræðingur
Jón G. Sólnes, fyrrv. alþingismaður
Eiríkur Tómasson, lögmaður

Endurskoðandi bankaráðs
Stefán Svavarsson, lektor

Hagfræðingur Seðlabankans
Bjarni Bragi Jónsson

AÐRIR HELZTU STARFSMENN

Aðalbókhald

Jóhann T. Ingjaldsson, aðalbókari
Sigmundur Andrésen, deildarstjóri

Aðalfjárhirzla

Stefán B. Stefánsson, aðalféhirðir
Sighvatur Jónasson, afgreiðslustjóri
Torfi Ólafsson, deildarstjóri seðlagreiningar

Aðalskrifstofa

Sigurður Örn Einarsson, skrifstofustjóri
Skúli Sigurgrímsson, deildarstjóri
Ágústa Johnson, fulltrúi

Alþjóðadeild

Geir H. Haarde, hagfræðingur

Bankaefirlit

Þóroddur Ólafsson, forstöðumaður
Ragnar Hafliðason, deildarstjóri

Endurskoðunardeild

Gunnlaugur Arnórsson, aðalendurskoðandi
Bjarni Kjartansson, deildarstjóri

Gjaldeyriseftirlit

Sigurður Jóhannesson, forstöðumaður
Jón V. Halldórsson, deildarstjóri
Ísólfrur Sigurðsson, deildarstjóri
Sveinn Sveinsson, lögfræðingur

Greiðslujafnaðardeild

Ólafur Tómasson, forstöðumaður
Ingvar A. Sigfússon, viðskiptafræðingur

Hagfræðideild

Eiríkur Guðnason, forstöðum. peningamálad.
Sveinn E. Sigurðsson, viðskiptafræðingur
Guðmundur Guðmundsson, tölfræðingur
Ingimundur Friðriksson, hagfræðingur

Lánadeild

Gardar Ingvarsson, forstöðumaður
Pétur Urbancic, deildarstjóri
Sigfús Styrkársson, deildarstjóri verðbréfa

Lánafulltrúi

Hjörtur Pjetursson, löggiltur endurskoðandi

Lögfræðingadeild

Sveinbjörn Hafliðason, forstöðumaður
Björn Ólafs, lögfræðingur
Sigfús Gauti Þórðarson, lögfræðingur

Ríkisábyrgðasjóður

Harald S. Andrésen, forstöðumaður
Sigurður G. Thoroddsen, deildarstjóri

Starfsmannahald - rekstur

Stefán Þórarinnsson, forstöðumaður
Jón H. Friðsteinsson, deildarstjóri

Útgáfustarfsemi og bókasafn

Valdimar Kristinnsson, ritstjóri
Haraldur Hannesson, bóka- og skjalavörður

SKÝRINGAR MEÐ ÁRSREIKNINGUM 1979

Gulleign

Í lok ársins 1979 nam gulleign Seðlabankans 48.506 gullúnum. Gullið var metið til verðs í íslenskum krónum samkvæmt verðskráningu Alþjóðagjaldeyrissjóðsins í árslokun, þar sem hver gullúnsa jafngildir 35 einingum sérstakra dráttarréttinda (SDR) eða rúmlega 18.181 íslenskri krónu samkvæmt síðustu gengisskráningu ársins.

Kvóti Íslands og staða við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn

Framsetningu kvóta Íslands við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn í reikningum bankans hefur nú verið breytt, frá því sem verið hefur á undanförunum árum. Ekki skiptir lengur máli, hvort framlag Íslands hefur verið greitt í gulli eða íslenskum krónum, og bókun kvótans, sem nú er jafnvirði 29 milljóna SDR, birtist nú í eignahlið efnahagsreiknings Seðlabankans annars vegar sem „mótvirði krónuinnstæðna Alþjóðagjaldeyrissjóðsins“ og hins vegar sem „gjaldeyrissstaða við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn“. Síðargreindi liðurinn er sá hluti kvótans, sem er umfram krónuinnstæðu sjóðsins vegna kvótaframlaga og jafngildir gjaldeyrissforða, enda getur Seðlabankinn að því marki dregið á sjóðinn í erlendri mynt gegn greiðslu í íslenskum krónum. Auk innstæðna vegna kvótaframlaga á Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn krónuinnstæður vegna ýmiss konar lánaþingreiðslu við Seðlabankann, og eru þær nú sýndar sérstaklega meðal skulda bankans.

Eignarhluti í stofnunum

Hlutfjáreign í Bank for International Settlements að upphæð rúmlega 296 þús. dollarar er talin með erlendum verðbréfum.

Hlutdeildarbréf fyrir framlögum til Útflutningslánaþjóðs að upphæð 165 millj. kr. eru talin með verðbréfum fjárfestingarlánastofnana.

Aðild Seðlabankans að Reiknistofu bankanna er ekki eignfærð í reikningum bankans, enda að formi til um að ræða starfrækslu á vegum allra banka landsins sameiginlega samkvæmt samstarfssamningi þar um.

Fastafjármunir

Kostnaðarverð fastafjármuna Seðlabankans er gjaldfært að fullu á kaupári samkvæmt venju í reikningsskilum banka, bæði héraðs og erlendis. Þó stendur eftir í reikningum bankans óafskrifaður hluti fasteigna að fjárhæð tæpar 10 millj.kr. Í árslok 1979 átti bankinn eftirtaldar fasteignir:

Í millj.kr.	Eignar- hlutd.	Fasteignamat		
		Hús (Leigul.)	Eignarl. mat	Brunab.- mat
Austurstræti 11	50%	193,8	217,8	659,8
Dugguvogur 9-11	31,9%	25,8	(2,9)	44,5
Ægisíða 54	50%	33,3	(8,9)	47,9
Sölvhólgata 2	100%	0	657,4	0
Einholt 4	100%	174,6	(44,1)	254,0

Auk þess átti bankinn eftirtalda fjármuni í lok ársins:

Bifreiðir	kaupverð	20	millj. kr.
Vélar og húsbúnaður	tryggingarmat	137	“ “
Bóka- og myntsafn	“	100	“ “

Eiginfjárreikningar

a) <i>Varasjóður:</i>			
Staða 1/1 1979	kr.	1.820.000.000	
Vextir fyrir árið 1979	-	465.000.000	
Ráðstöfun 31/12 1979	-	765.000.000	
	Staða 31/12 1979	kr.	3.050.000.000
b) <i>Húsbyggingarsjóður:</i>			
Staða 1/1 1979	kr.	400.000.000	
Vextir fyrir árið 1979	-	102.000.000	
Ráðstöfun 31/12 1979	-	398.000.000	
	Staða 31/12 1979	kr.	900.000.000
c) <i>Arðjöfnunarsjóður:</i>			
Staða 1/1 1979	kr.	200.000.000	
Vextir fyrir árið 1979	-	51.000.000	
Ráðstöfun 31/12 1979	-	49.000.000	
	Staða 31/12 1979	kr.	300.000.000
d) <i>Óráðstafaður tekjuafgangur:</i>			
Frá fyrra ári	kr.	12.715.242	
Óráðstafað 31/12 1979	-	34.879.047	
	Staða 31/12 1979	kr.	47.594.289
e) <i>Gengisbreytingareikningar:</i>			
i) Gengisbreytingareikningur	kr. ÷	540.559.248	
ii) Gengisreikn. 1/1 1979	kr.	3.996.937.331	
Hreyfing árið 1979	-	5.039.152.578	
	Nettó-staða 31/12 1979	kr.	8.495.530.661
<i>Arðsjóður:</i>			
Staða 1/1 1979	kr.	253.065.000	
Arður af stofnfé	-	180.000.000	
Vextir fyrir árið 1979	-	89.835.000	
	kr.	522.900.000	
÷ hluti Vísindasjóðs, hálfar tekjur ársins	-	134.917.500	
	Staða 31/12 1979	kr.	387.982.500

Arðsjóður

**Endurmat
samkvæmt vísitölu
og gengis-
skráningu**

Spariskírteini ríkissjóðs í eigu Seðlabankans voru í árslokin 1979 uppfærð samkvæmt vísitölu, og nam hækkun þeirra 370,7 millj.kr. Önnur skuldabréf ríkissjóðs í eigu bankans voru uppfærð samkvæmt verðbótaþætti vaxta til ársloka 1979, og nam sú upphæð 1.954,9 millj. kr. Þessar upphæðir voru taldar til vaxta sem eðlileg ávöxtun þeirra eigna, er hér um ræðir. Með vaxtatekjum ársins 1979 er nú einnig talin gengisuppfærsla að upphæð 4.442,3 millj. kr. af endurkaupum afurðalána, en í ársbyrjun tók gildi gengisbinding mikils hluta þessara lána. Með vaxtagjöldum ársins er nú í fyrsta sinn talin gengisuppfærsla innstæðna Verðjöfnunar- sjóðs fiskiðnaðarins að upphæð 2.234,9 millj.kr. Þessir inn- lendu liðir efnahags Seðlabankans eru gengisbundnir sam- kvæmt sérstökum lagaákvæðum og bera lága vexti í samræmi við það. Erlendar eignir og skuldir bankans voru í árslokin uppfærðar á lokagengi viðkomandi mynta, en gengismunur- inn að upphæð 5.039,2 millj.kr. var færður á gengisreikning, sem er eiginfjárreikningur.

**Ábyrgð utan
efnahagsreiknings**

hinn 4. apríl 1974 samþykkti Seðlabankinn ábyrgð (Promis- sory Notes) á skuldbindingum Landsvirkjunar gagnvart V/o Energomachexport í Moskvu að upphæð Sfr. 15.276.826,25. Í árslokin 1979 er ábyrgðin Sfr. 9.542.499,85, sem jafngildir kr. 2.361.883.223 samkvæmt lokagengi ársins.

Yfirlitstöflur yfir lánamarkaðinn

Töflurnar á þessari síðu svara til taflna sama efnis, er birtust í kaflanum „Yfirlit yfir lánamarkaðinn“ í ársskýrslum undanfarinna ára. Sá kaflur hefur verið felldur niður að sinni sökum þeirrar brenglunar, sem verðbólgan hefur valdið á gildi þessa efnis, en vegna samhengis milli ára eru töflurnar birtar hér.

Innlend og erlend lán 1979, flokkuð eftir endanlegum notendum¹⁾

(Nettóhreyfingar í m.kr.)

Lánveitendur	Lánþegar						Samtals
	Ríkissj. og ríkisst.	Sveitarfélög	Fyrirt. og sveitarf.	Atv.-fyrirtæki	Íbúða-eigend.	Aðrir einkaað.	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1979 Bráðabirgðatölur							
1 Innlend lán, alls	8.910	2.072	-98	78.366	38.125	6.342	133.717
11 Lánastofnanir	2.441	2.098	-506	79.125	38.125	6.263	127.546
111 Bankakerfið	1.224	1.176	-400	59.360	11.436	6.263	79.059
1111 Seðlabanki	14	-8	-400	-65	-	-	-459
1112 Innlánsstofnanir	1.210	1.184	-	59.425	11.436	6.263	79.518
112 Fjárfestingarlánasj.	1.177	902	-106	19.365	14.156	-	35.494
113 Lífeyrissjóðir	40	20	-	400	12.533	-	12.993
12 Ríki	-	-26	408	-759	-	79	-298
13 Einkaaðilar	6.469	-	-	-	-	-	6.469
2 Erlend lán, alls	1.264	-25	20.329	-1.644	-	-	19.924
21 Löng erlend lán	1.264	-25	15.896	8.713	-	-	25.848
22 Stutt erlend lán	-	-	4.433	-10.357	-	-	-5.924
3 Samtals (1+2)	10.174	2.047	20.231	76.722	38.125	6.342	153.641

¹⁾ Taflan er sambærileg þeim, sem birst hafa í lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar. Vegna rúmleysis eru nettólántökur lánastofnana ekki sýndar í töflunni.

Löng erlend lán 1978 og 1979, flokkuð eftir notendum

Í millj.kr.	1978			1979		
	Innkomin lán	Afb. lána	Nettó-hreyfing	Innkomin lán	Afb. lána	Nettó-hreyfing
Lánnotendur:						
Opinberir aðilar	17.849	5.348	12.501	29.334	12.199	17.135
Ríkissj. og ríkisst.	1.951	1.250	701	2.906	1.642	1.264
Ríkisfyrirtæki	10.756	2.813	7.943	20.471	7.667	12.804
Bæjar- og sveitarfél.	-	417	-417	262	287	-25
Fyrirtæki sveitarfélaga	5.142	868	4.274	5.695	2.603	3.092
Lánastofnanir	3.173	1.946	1.227	5.663	2.847	2.816
Framkvæmdasjóður	2.087	1.194	893	5.663	1.872	3.791
Fiskveiðisjóður	1.086	209	877	-	271	-271
Aðrar lánastofnanir	-	543	-543	-	704	-704
Atvinnuvegir	14.854	10.202	4.652	21.977	13.264	8.713
Erlend lán, alls	35.876	17.496	18.380	56.974	28.310	28.664

Fjárfesting og fjármögnun

Hreyfingar í m.kr.	Bráðab.- Lánsfjáráætlun				
	1976	1977	1978	1979	1979
1 Fjárfesting	76.300	115.780	146.650	216.040	182.237
11 Fjármunamyndun	78.010	108.750	150.540	212.940	182.237
12 Birgðabreytingar	-1.710	7.030	-3.890	3.100	-
2 Viðskiptajöfnuður við útlönd (=halli ¹⁾)	-4.390	-9.655	7.870	-7.220	2.000
21 Framlög	-855	-1.500	-1.965	-370	-3.000
22 Lánahreyfingar, nettó	-3.535	-8.155	9.835	-6.850	5.000
3 Innlendur sparnaður, brúttó (1+2) ²⁾	71.910	106.125	154.520	208.820	184.237
¹⁾ Viðskiptajöfnuður við útlönd í % af VÞF	-1,7	-2,5	1,4	-0,9	0,3
²⁾ Innlendur sparnaður í % af VÞF	27,0	27,8	26,8	24,8	25,1

Seðlabanki Íslands

<i>Eignir</i>	Krónur
Erlendar eignir í frjálsum gjaldeyri:	
a) Gullmynt	kr. 881.896.100
b) Sérstök dráttarréttindi við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn	— 84.237.700
c) Gjalddeyrisstaða við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn	— 2.810.754.400
d) Erlendir banka o.fl.	— 20.102.253.300
e) Erlend verðbréf og ríkisvixlar	— 40.875.404.100
	64 754 545 600
Innlánsstofnanir:	
a) Reikningsskuldir	kr. 3.215.404.970
b) Önnur stutt lán	— 2.500.000.000
c) Verðbréf	— 564.605.987
d) Endurkaup gengisbundin	— 30.197.447.300
e) Önnur endurkaup	— 28.525.128.000
f) Endurlánað erlent lánsfé	— 3.247.541.300
	68 250 127 557
Fjárfestingarlánastofnanir:	
a) Verðbréf	kr. 1.615.691.517
b) Endurlánað erlent lánsfé	— 1.651.864.000
	3 267 555 517
Ríkissjóður og ríkisstofnanir:	
a) Aðalviðskiptareikningar ríkissjóðs	kr. 327.148.527
b) Ríkisvixlar	— 8.500.000.000
c) Ríkisstofnanir	— 1.350.043.886
d) Verðbréf	— 27.663.993.679
e) Endurlánað erlent lánsfé	— 3.219.977.000
	41 061 163 092
Aðrir aðilar:	
a) Ýmsir reikningar	kr. 2.842.287
b) Verðbréf bæjar- og sveitarfélaga	— 36.032.194
c) Önnur verðbréf	— 27.098.895
d) Endurlánað erlent lánsfé	— 356.512.500
	422 485 876
Mótvirði innstæðna Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	12 253 585 600
Fasteignir	9 578 859
Ýmsir skuldunautar	141 842 915
Ógreiddir vextir	3 759 693 000
Peningar í sjóði	49 622 754
	Kr. 193 970 200 770
Erlend ábyrgð utan efnahagsreiknings	Kr. 2 361 883 223

Efnahagur 31. desember 1979

<i>Skuldir</i>	Krónur
Seðlar og mynt	17 126 446 700
Innlánsstofnanir:	
a) Almennar innstæður kr. 12.876.538.960	
b) Innstæður á uppsagnarreikningum — 698.942.225	
c) Bundnar innstæður — 53.319.816.639	
d) Mótreiðningar gjaldeyrisreikninga — 2.311.142.173	
e) Hlutdeild í ríkisvixlum — 290.000.000	
	69 496 439 997
Fjárfestingarlánastofnanir	7 257 221 175
Ríkissjóður og ríkisstofnanir:	
a) Aðalviðskiptareikningar ríkissjóðs kr. 6.361.931.997	
b) Ríkisstofnanir — 4.357.891.972	
	10 719 823 969
Sjóðir í vörzlu opinberra aðila	23 914 700 356
Aðrir aðilar	2 222 734 278
Erlendar skuldir til skamms tíma	6 334 703 400
Erlend lán til langs tíma	6 310 400 000
Innstæður Alþjóðagjaldeyrissjóðsins:	
a) Innstæður vegna kvóta kr. 12.253.585.600	
b) Innstæður vegna lána — 18.028.833.669	
	30 282 419 269
Mótvirði sérstakra dráttarréttinda við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn	5 420 565 100
Innstæður Alþjóðabankans og systurstofnana hans	417 691 873
Ýmsir skuldheimtumenn	467 580 203
Fyrirfram greiddir vextir	718 367 000
Gengisbreytingareikningar	8 495 530 661
Arðsjóður	387 982 500
Stofnfé	100 000 000
Varasjóður	3 050 000 000
Annað eigið fé	1 247 594 289
	Kr. 193 970 200 770

Reykjavík, 14. febrúar 1980

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal

Davíð Ólafsson

Guðmundur Hjartarson

Jóhann T. Ingjaldsson

Seðlabanki Íslands

<i>Gjöld</i>	Krónur
Vaxtagjöld:	
Vextir af innstæðum og uppfærsla Verðjöfnunarsjóðs . . . kr.	22.317.837.424
Vextir af skuldum erlendis	— 3.299.733.377
	25 617 570 801
Kostnaður:	
Kostnaður við seðla og mynt kr.	267.632.534
Kostnaður við nýbyggingar og húsnæðisbreytingar	— 282.822.998
Þátttaka í kostnaði Þjóðhagsstofnunar	— 98.300.000
Tillag til Eftirlaunasjóðs starfsmanna	— 30.000.000
Rekstrarkostnaður	— 1.255.178.755
	1 933 934 287
Gjöld til opinberra aðila:	
Gjöld af gjaldeyrisviðskiptum kr.	140.091.624
Landsútsvar, launaskattur o.fl.	— 62.843.038
	202 934 662
Greiddur arður af stofnfé kr.	180.000.000
Vextir af eigin sjóðum	— 618.000.000
Mismunur til eigin sjóða	— 1.246.879.047
	2 044 879 047
	Kr. 29 799 318 797

Ársreikning þennan fyrir Seðlabanka Íslands höfum við endurskoðað. Endurskoðunin var framkvæmd í samræmi við góða endurskoðunarvenju og voru í því sambandi gerðar þær kannanir á bókhaldi, sem nauðsynlegar þóttu.

Að okkar áliti gefur ársreikningurinn áreiðanlega mynd af afkomu og efnahag bankans í samræmi við góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 14. febrúar 1980

Stefán Svavarsson,
lögg. endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Gunnlaugur Arnórsson,
aðalendurskoðandi.

Rekstrarreikningur árið 1979

<i>Tekjur</i>			Krónur
Vaxtatekjur:			
Vextir og uppfærsla endurkeyptra lána	kr.	10.606.088.294	
Vextir af öðrum innlendum lánum	—	14.207.236.093	
Vextir af erlendum innstæðum og verðbréfum	—	4.726.873.523	29 540 197 910
Aðrar tekjur:			
Tekjur af sölu gjaldeyris	kr.	121.881.452	
Umboðslaun af gjaldeyrisyfifærslum	—	100.130.328	
Ýmsar tekjur	—	37.109.107	259 120 887
			<hr/>
			Kr. 29 799 318 797

Reikningurinn staðfestist hér með.

Fyrir hönd bankaráðs

Ingi R. Helgason,
formaður.

Með skírskotun til framanskráðra yfirlýsinga endurskoðenda og bankaráðs úrskurðast reikningurinn réttur.

Reykjavík, 14. maí 1980

Tómas Árnason,
viðskiptaráðherra.

Efnahagsreikningur Ríkisábyrgðasjóðs

<i>Eignir</i>	Krónur
Bankainnistæður	107 126 776
Kröfur vegna vanskila á lánum með ríkisábyrgð	2 852 623 902
Kröfur vegna vanskila á lánum ríkissjóðs	465 857 799
Viðskiptamenn	6 258 285
Endurlán ríkissjóðs	2 028 308 296
Ríkissjóður, viðskiptareikningur	53 732 051
Verðbréf	532 024 492
Skuldabréf til innheimtu:	
Skuldabréf ríkissjóðs	kr. 16.665.477
Skuldabréf Endurlána ríkissjóðs	— 159.116.699.645
	159 133 365 122
	Kr. 165 179 296 723

Reykjavík, 22. apríl 1980

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal

Davíð Ólafsson

Guðmundur Hjartarson

Harald S. Andrésson

31. desember 1979

<i>Skuldir</i>				Krónur
Viðskiptamenn				68 346 557
Skuldabréf til innheimtu:				
Skuldabréf ríkissjóðs	kr.	16.665.477		
Skuldabréf Endurlána ríkissjóðs	—	159.116.699.645	159 133 365 122	
Höfuðstóll:				
Höfuðstóll 01.01.79	kr.	4.580.676.440		
Afskrifaðar tapaðar kröfur	—	23.603.832		
	kr.	4.557.072.608		
Mismunur rekstrarreiknings	—	1.420.512.436	5 977 585 044	
				<hr/> <hr/> Kr. 165 179 296 723

Efnahagsreikning þennan fyrir Ríkisábyrgðasjóð höfum við endurskoðað. Endurskoðunin var framkvæmd í samræmi við góða endurskoðunarvenju og voru í því sambandi gerðar þær kannanir á bókhaldi, sem nauðsynlegar þóttu.

Að okkar áliti gefur efnahagsreikningurinn áreiðanlega mynd af efnahag sjóðsins í lok ársins 1979 í samræmi við góða reikningskilavenju.

Reykjavík, 17. apríl 1980

Stefán Svavarsson,
lögg. endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Gunnlaugur Arnórsson,
aðalendurskoðandi.

Með vísan til áritunar bankastjórnar Seðlabanka Íslands og endurskoðenda á reikninginn staðfestist hann hér með.

Reykjavík, 29. apríl 1980

Ragnar Arnalds,
fjármálaráðherra.

1. tafla. Þjóðdarframleiðsla og verðmætaráðstöfun.

Á verðlagi hvers árs í millj. kr.	Verðmætaráðstöfun					Viðskiptajöfnuður			Verg þjóðdar- fram- leiðsla
	Einka- neyzla	Sam- neyzla	Fjár- muna- myndun	Birgða- breyt- ingar ²⁾	Alls	Útfl. vöru og þjón.	Innfl. vöru og þjón.	Jöfn- uður	
1965	13.219	1.862	5.506	424	21.011	8.342	8.096	246	21.257
1966	16.471	2.270	7.003	72	25.816	9.091	9.412	-321	25.495
1967	17.469	2.505	7.984	38	27.996	7.882	10.146	-2.264	25.732
1968	18.830	2.800	8.725	-280	30.075	9.510	12.055	-2.545	27.530
1969	21.774	3.300	8.600	131	33.805	16.132	15.741	391	34.196
1970	28.183	4.230	10.511	-393	42.531	21.138	20.487	651	43.182
1971	35.667	5.519	16.050	1.580	58.816	22.373	26.233	-3.860	54.956
1972	44.685	7.225	19.100	-840	70.170	26.205	27.960	-1.755	68.415
1973	60.919	9.924	28.610	-189	99.264	37.390	40.025	-2.635	96.629
1974	93.210	15.670	45.150	2.578	156.608	48.080	63.610	-15.530	141.078
1975	124.990	21.968	63.560	3.680	214.198	72.190	93.570	-21.380	192.818
1976	164.110	29.938	78.010	-1.710	270.348	105.520	109.910	-4.390	265.958
1977	232.380	42.978	108.750	7.030	391.138	145.270	154.925	-9.655	381.483
1978	354.550	68.360	150.540	-3.890	569.560	249.805	241.935	7.870	577.430
1979 ¹⁾	531.610	100.600	212.940	3.100	848.250	385.615	392.835	-7.220	841.030

Á verðlagi ársins 1969	Verðmætaráðstöfun					Viðskiptajöfnuður			Verg þjóðdar- fram- leiðsla	Áhrif viðsk.- kjara- breyt.	Vergar þjóðdar- tekjur
	Einka- neyzla	Sam- neyzla	Fjár- muna- myndun	Birgða- breyt- ingar ²⁾	Alls	Útfl. vöru og þjón.	Innfl. vöru og þjón.	Jöfn- uður			
1965	20.960	2.747	9.368	697	33.772	15.172	15.759	-587	33.185	1.071	34.256
1966	23.678	2.947	10.963	165	37.753	16.336	18.091	-1.755	35.998	1.137	37.135
1967	24.099	3.144	12.285	70	39.598	15.057	19.352	-4.295	35.303	-71	35.232
1968	22.833	3.229	11.224	-496	36.790	14.096	17.737	-3.641	33.149	-403	32.746
1969	21.774	3.300	8.600	131	33.805	16.132	15.741	391	34.196	-	34.196
1970	25.311	3.551	9.272	-255	37.879	19.095	19.932	-837	37.042	1.463	38.505
1971	29.459	3.791	13.171	1.351	47.772	18.366	24.356	-5.990	41.782	2.807	44.589
1972	32.292	4.078	13.043	-787	48.626	20.255	24.699	-4.444	44.182	2.815	46.997
1973	35.101	4.463	15.670	-350	54.884	22.052	29.368	-7.316	47.568	4.881	52.449
1974	37.558	4.736	17.360	952	60.606	21.888	33.250	-11.362	49.244	3.782	53.026
1975	33.802	4.964	15.900	1.243	55.909	22.187	29.819	-7.632	48.277	1.673	49.950
1976	34.140	5.311	15.490	-770	54.171	24.836	29.455	-4.619	49.552	3.395	52.947
1977	36.871	5.353	17.270	570	60.064	27.403	34.950	-7.547	52.517	5.195	57.712
1978	39.083	5.554	16.040	-147	60.530	31.395	37.120	-5.725	54.805	5.445	60.250
1979 ¹⁾	39.865	5.665	15.790	-110	61.210	33.111	38.272	-5.161	56.049	3.176	59.225

Magnaukning frá fyrra ári í % ³⁾	Einka- neyzla	Sam- neyzla	Fjármuna- myndun	Verðmæta- ráðstöfun alls	Útflutn. vöru og þjónustu	Innflutn. vöru og þjónustu	Verg þjóðdar- fram- leiðsla	Vergar þjóðdar- tekjur
1966	13,0	7,3	17,0	11,8	7,7	14,8	8,5	8,4
1967	1,8	6,7	12,1	4,9	-7,8	7,0	-1,9	-5,1
1968	-5,2	2,7	-8,6	-7,1	-6,4	-8,3	-6,1	-7,1
1969	-4,6	2,2	-23,4	-8,1	14,4	-11,3	3,2	4,4
1970	16,2	7,6	7,8	12,1	18,4	26,6	8,3	12,6
1971	16,4	6,8	42,1	26,1	-3,8	22,2	12,8	15,8
1972	9,6	7,6	-1,0	1,8	10,3	1,4	5,7	5,4
1973	8,7	9,4	20,1	12,9	8,9	18,9	7,7	11,6
1974	7,0	6,1	10,8	10,4	-0,7	13,2	3,5	1,1
1975	-10,0	4,8	-8,4	-7,8	1,4	-10,3	-2,0	-5,8
1976	1,0	7,0	-2,6	-3,1	11,9	-1,2	2,6	6,0
1977	8,0	0,8	11,5	10,9	10,3	18,7	6,0	9,0
1978	6,0	3,8	-7,1	0,4	14,6	5,8	4,2	4,2
1979 ¹⁾	2,0	2,0	-1,6	1,1	5,5	3,1	2,3	-1,7

1) Bráðabirgðatölur.

2) Aðallega breytingar útflutningsvörubirgða og bústofns.

3) Miðað við verðlag ársins 1969.

1. tafla frh. Þjóðarframleiðsla og verðmætaráðstöfun.

Verðhækkunir frá fyrra ári í %	Einka- neyzla	Sam- neyzla	Fjármuna- myndun	Verðmæta- ráðstöfun alls	Útflutn. vöru og þjónustu	Innflutn. vöru og þjónustu	Verg þjóðar- framleiðsla
1966	10,3	13,6	8,7	9,9	1,2	1,3	10,5
1967	4,2	3,4	1,7	3,4	-6,0	0,7	2,9
1968	13,7	8,8	19,6	15,6	28,9	29,6	13,9
1969	21,2	15,3	28,7	22,3	48,3	47,2	20,4
1970	11,4	19,1	13,4	12,2	10,7	2,8	16,6
1971	8,7	22,2	7,5	9,7	10,0	4,8	12,8
1972	14,3	21,7	20,2	17,2	6,2	5,1	17,8
1973	25,4	25,6	24,7	25,3	31,0	20,4	31,1
1974	43,0	48,8	42,4	42,9	29,5	40,4	41,1
1975	49,0	33,8	53,7	48,3	48,1	64,0	39,5
1976	30,0	27,4	26,0	30,3	30,6	18,9	34,4
1977	31,1	42,4	25,0	30,5	24,8	18,7	35,3
1978	43,9	53,2	49,0	44,5	50,1	47,3	44,9
1979	47,0	44,3	43,8	47,5	46,3	57,5	42,4

2. tafla. Vísitölur verðlags.

	Vísitala framfærslukostnaðar 1. janúar 1968=100					Vísitala vöru og þjónustu 1. janúar 1968=100				
	1. febr.	1. maí	1. ág.	1. nóv.	Meðaltal	1. febr.	1. maí	1. ágúst	1. nóv.	Meðaltal
1968	101	103	105	109	105,6	101	104	105	111	106,5
1969	121	125	131	134	128,5	124	128	135	138	132,1
1970	137	141	147	154	145,4	141	146	152	163	151,0
1971	153	155	154	156	154,7	160	162	161	164	162,1
1972	157	170	175	176	170,7	170	184	189	192	185,5
1973	183	201	210	226	208,6	201	225	234	250	231,3
1974	242	289	297	342	298,3	268	320	321	378	328,8
1975	372	426	459	491	444,4	411	468	512	552	494,0
1976	507	566	605	645	587,3	567	631	679	727	659,7
1977	682	731	766	840	766,2	771	816	859	945	860,7
1978	936	1.044	1.162	1.234	1.103,9	1.060	1.167	1.307	1.392	1.241,7
1979	1.292	1.452	1.649	1.911	1.605,7	1.459	1.618	1.855	2.167	1.809,4
1980	2.085					2.373				

Vísitala byggingarkostnaðar 1. október 1955=100 / 1. október 1975=100

	1. marz				1. júlí	1. nóv.	Meðaltal	1. jan.				1. apríl	1. júlí	1. okt.	Meðaltal
	1. jan.	1. apríl	1. júlí	1. okt.											
1968	314	332	345	323	1976 ¹⁾			101	105	111	119	112			
1969	386	418	428	397	1977			126	135	138	159	146			
1970	439	480	524	465	1978			176	192	217	240	217			
1971	532	535	543	534	1979			258	280	309	355	318			
1972	603	683	689	634	1980			398	435						
1973	708	853	913	787											
1974	998	1.290	1.455	1.157											
1975	1.563	1.881	1.986	1.722											

1) Ný vísitala byggingarkostnaðar var tekin upp um áramótin 1975/1976 með grunntölu október 1975=100. Þann 1. janúar 1976 var hún 101 og tengdist þar eðri vísitölu, er stóð í 1998.

3. tafla. Fjármunamyndun.

Í millj. kr.	Á verðlagi hvers árs								
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979 ¹⁾
1 Fjármunamyndun alls	16.050	19.100	28.610	45.150	63.560	78.010	108.750	150.540	212.940
2 Atvinnuvegir	8.350	8.910	13.140	20.800	25.810	27.730	46.230	66.950	91.940
21 Landbúnaður	960	1.300	1.860	2.920	3.850	4.770	6.690	9.250	11.500
22 Fiskveiðar	790	1.880	4.640	4.910	4.880	3.500	10.440	10.720	16.500
23 Vinnsla sjávarafurða	530	800	1.265	1.920	2.640	2.570	4.985	6.390	10.200
24 Álverksmiðjan	710	830	240	170	200	45	220	790	4.960
25 Járblendiverksmiðjan	-	-	-	-	650	500	2.200	7.870	7.300
26 Annar iðn. (en 24, 25)	1.140	1.540	1.565	2.600	3.650	4.695	6.050	10.140	14.550
27 Flutningatæki	2.750	1.010	1.380	3.650	4.550	5.490	7.520	8.250	9.730
28 Verzlun, skrifst., veitinga- hús o.fl.	690	930	1.250	2.710	2.930	3.970	4.990	8.190	9.800
29 Ýmsar vélar og tæki	780	620	940	1.920	2.460	2.190	3.135	5.350	7.400
3 Íbúðarhús	2.700	4.120	7.740	10.200	13.460	16.940	23.270	33.980	49.000
4 Byggingar og mannvirki hins opinbera	5.000	6.070	7.730	14.150	24.290	33.340	39.250	49.610	72.000
41 Rafvirkjanir og rafveitur	1.510	1.680	1.800	4.100	9.960	15.720	13.860	15.000	23.500
42 Hita- og vatnsveitur	350	540	650	1.350	2.600	3.350	6.350	9.000	13.300
43 Samgöngumannvirki	1.880	2.350	3.480	5.450	7.250	8.810	11.545	15.810	22.000
44 Bygg. hins opinbera	1.260	1.500	1.800	3.250	4.480	5.460	7.495	9.800	13.200
Fjármunamynd., % af VÞF	29,2	27,9	29,6	32,0	33,0	29,3	28,5	26,1	25,3
Innl. sparnaður, % af VÞF	25,1	24,1	26,7	22,8	23,8	27,0	27,8	26,6	24,8
Fjármögnun af erl. uppruna, % af VÞF	7,0	2,6	2,7	11,0	11,1	1,7	2,5	-1,4	0,9

Í millj. kr.	Á verðlagi ársins 1969								
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
1 Fjármunamyndun alls	13.171	13.043	15.670	17.360	15.900	15.490	17.270	16.040	15.790
2 Atvinnuvegir	7.219	6.578	7.920	9.205	7.200	5.970	8.425	8.060	7.840
21 Landbúnaður	770	927	1.025	1.140	1.000	980	1.115	1.085	950
22 Fiskveiðar	634	1.398	2.975	2.400	1.430	680	1.990	1.300	1.340
23 Vinnsla sjávarafurða	438	543	680	730	690	550	900	800	960
24 Álverksmiðjan	628	616	140	70	50	10	35	90	385
25 Járblendiverksmiðjan	-	-	-	-	170	110	355	885	570
26 Annar iðn. (en 24, 25)	950	1.107	900	1.080	1.040	1.050	1.195	1.330	1.365
27 Flutningatæki	2.552	872	940	1.880	1.380	1.300	1.470	995	880
28 Verzlun, skrifst., veitinga- hús o.fl.	529	580	610	870	660	730	700	785	640
29 Ýmsar vélar og tæki	718	535	650	1.035	780	560	665	790	750
3 Íbúðarhús	2.057	2.569	3.775	3.270	3.040	3.100	3.275	3.250	3.190
4 Byggingar og mannvirki hins opinbera	3.895	3.896	3.975	4.885	5.660	6.420	5.570	4.730	4.760
41 Rafvirkjanir og rafveit.	1.215	1.095	920	1.470	2.490	3.300	2.150	1.550	1.695
42 Hita- og vatnsveitur	259	331	320	430	590	610	895	860	865
43 Samgöngumannvirki	1.463	1.535	1.855	1.945	1.570	1.510	1.470	1.380	1.340
44 Bygg. hins opinbera	958	935	880	1.040	1.010	1.000	1.055	940	860

1) Bráðabirgdatölur.

4. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd 1975—1979.

Í millj.kr.	1975	1976	1977	1978	Bráðab- tölur 1979
Vöruskiptajöfnuður	-20.600	-4.630	-10.455	8.660	9.270
Innfluttar vörur alls, f.o.b.	-68.040	-78.130	-112.345	-167.625	-269.180
Sérstakar fjárfestingarvörur	-8.430	-8.440	-13.615	-10.750	-19.119
Skip og flugvélar	-6.960	-4.530	-12.270	-6.385	-12.705
Vegna Þjórsárvirkjana	-1.160	-1.300	-585	-460	-1.150
Vegna álbræðslu	-10	-20	-115	-360	-2.550
Vegna Kröfluvirkjunar	-300	-2.590	-395	-105	-
Vegna járnblendiverksmiðju	-	-	-250	-3.440	-2.714
Rekstrarvörur vegna álbræðslu	-6.465	-6.500	-7.835	-12.690	-17.603
Rekstrarvörur vegna járnblendiverksmiðju	-	-	-	-	-2.128
Almennur innflutningur	-53.145	-63.190	-90.895	-144.185	-230.330
(Þar af olía)	(-8.627)	(-9.648)	(-14.707)	(-20.140)	(-52.486)
Útflutningur alls, f.o.b.	47.440	73.500	101.890	176.285	278.450
(Þar af ál)	(5.045)	(12.360)	(14.933)	(23.652)	(37.455)
Þjónustujöfnuður	-780	240	800	-790	-16.490
Innflutt þjónusta, alls	-25.530	-31.780	-42.580	-74.310	-123.655
Útflutt þjónusta, alls	24.750	32.020	43.380	73.520	107.165
Útgjöld af ferða- og dvalarkostnaði	-2.890	-4.105	-6.715	-11.335	-17.675
Tekjur af erlendum ferðamönnum	1.810	2.250	3.060	5.160	7.880
Útgjöld vegna samgangna	-10.470	-12.100	-17.200	-33.520	-59.270
Tekjur af samgöngum	13.230	17.150	23.360	40.960	58.790
Vaxtagjöld	-5.080	-7.825	-9.615	-17.180	-29.160
Vaxtatekjur	320	590	855	1.355	3.940
Útgjöld vegna trygginga	-2.150	-2.320	-2.710	-3.345	-3.710
Tekjur af tryggingum	1.640	1.810	2.030	3.170	7.430
Tekjur af varnarlíði, nettó	4.190	6.190	8.895	14.640	16.700
Ýmis útgjöld	-4.940	-5.430	-6.340	-8.930	-13.840
(Þar af vegna álbræðslu)	(-2.105)	(-2.335)	(-2.285)	(-3.405)	(-5.375)
Ýmsar tekjur	3.560	4.030	5.180	8.235	12.425
Viðskiptajöfnuður	-21.380	-4.390	-9.655	7.870	-7.220
Framlög án endurgjalds, nettó	-95	45	-10	-255	-1.000
Fjármagnsjöfnuður	17.125	8.460	18.428	14.070	24.110
Til útlanda, alls	-10.395	-12.355	-13.990	-24.025	-42.723
Frá útlöndum, alls	27.520	20.815	32.418	38.095	66.833
Erlent einkafjármagn til fjárfestingar	370	480	1.030	2.150	5.430
Erlent einkafjármagn (rekstrarfé)	6.090	330	480	70	-4.060
Afborganir af lánum einkaaðila	-2.160	-2.945	-3.585	-5.520	-6.750
Innkomin lán einkaaðila	2.390	3.330	6.450	8.620	13.590
Stuttar fjármagnshreyfingar einkaaðila, nettó	-3.630	-4.120	-2.890	-4.580	-10.353
Afborganir af opinberum lánum	-2.050	-2.805	-4.195	-6.040	-12.650
Innkomin opinber lán	11.875	10.240	19.385	18.195	32.500
Stuttar opinberar hreyfingar, nettó	-860	1.020	538	-1.950	4.433
Afborganir af lánum lánastofnana	-1.695	-2.485	-3.320	-5.935	-8.910
Innkomin lán lánastofnana	6.795	5.415	4.535	9.060	10.880
Úthlutun sérstakra dráttaréttinda við IMF	-	-	-	-	1.248
Skekkjur og vantalið, nettó	-450	-765	-2.813	-7.215	...
Heildargreiðslujöfnuður	-4.800	3.350	5.950	14.470	17.138
Gjaldeyrstengdir liðir	-5.140	-2.286	2.877	1.654	7.385
Skuldir Seðlabanka í frjálsum gjaldeyri	-5.770	-4.594	2.620	1.398	6.691
Vöruskiptareikningar	80	1.997	-	-	-
Viðskiptabankar, nettó	550	311	257	256	694
Gjaldeyrisforði Seðlabankans	340	5.636	3.073	12.816	9.753
Umreikningsgengi miðað við bandarískan dollara	153,63	181,91	198,78	271,47	352,12

5. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd – Ársfjórðungsfirli 1978—1979.

Í millj. kr.	1978				1979			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Vöruskiptajöfnuður	-4.330	-3.162	6.654	9.498	1.244	3.033	-1.562	6.555
Innfluttar vörur alls, f.o.b.	-34.092	-41.372	-40.491	-51.670	-49.328	-57.169	-75.948	-86.735
Útfluttar vörur alls, f.o.b.	29.762	38.210	47.145	61.168	50.572	60.202	74.386	93.290
Þjónustujöfnuður	-2.800	1.915	2.555	-2.460	-740	-4.700	-2.460	-8.590
Ferða- og dvalarkostnaður	-1.385	-1.655	-1.890	-1.245	-1.905	-3.620	-2.655	-1.615
Samgöngur	570	3.770	2.750	350	-1.100	1.870	1.760	-3.010
Vextir	-3.435	-3.615	-3.465	-5.310	-4.450	-5.130	-4.925	-10.715
Varnarlið	2.225	3.440	4.970	4.005	3.365	3.200	4.755	5.380
Annað	-775	-25	190	-260	3.350	-1.020	-1.395	1.370
Viðskiptajöfnuður	-7.130	-1.247	9.209	7.038	504	-1.667	-4.022	-2.035
Framlög án endurgjalds, nettó	-140	-35	-100	20	-310	-160	-375	-155
Fjármagnsjöfnuður	10.233	-1.667	-4.616	10.120	2.904	4.460	1.652	15.094
Erl. einkafjármagn	2.630	-2.035	-710	2.335	-1.010	940	-1.795	3.235
Innkomin löng lán	6.740	5.170	10.360	13.605	8.820	14.212	11.176	22.762
Afborganir af löngum lánum	-3.400	-5.495	-3.465	-5.135	-4.115	-7.550	-6.696	-9.949
Stuttar fjárm. hreyfingar, nettó . .	4.263	693	-10.801	-685	-791	-3.142	-1.033	-954
Úthl. sérst. dráttarr. við IMF	-	-	-	-	1.248	-	-	-
Skekkjur og vantalið, nettó	-3.002	-1.411	-3.220	418
Heildargreiðslujöfnuður	-39	-4.360	1.273	17.596	4.346	2.633	-2.745	12.904
Gjaldeyrisforði Seðlabankans . . .	1.407	-5.473	781	16.101	-994	1.824	-1.794	10.717
Gjaldeyristengdir liðir	-1.446	1.113	492	1.495	5.340	809	-951	2.187
Umr. gengi miðað við dollara	237,46	257,53	275,44	313,00	322,58	334,37	366,10	389,39

6. tafla. Staða þjóðarbúsins út á við.

Í millj. kr.	Föst lán	Stutt vörukauplán	Ógreiddur útflutn.	Gjald-eyrisstaða	Nettóstaða við útlönd	Umreikningsgengi miðað við bandar. dollara
1968	-11.467	-1.102	1.763	302	-10.504	87,90
1969	-11.726	-1.270	1.110	1.988	-9.898	87,90
1970	-11.095	-1.719	763	3.263	-8.788	87,90
1971	-14.445	-1.888	700	4.756	-10.877	87,12
1972	-17.246	-2.240	1.182	6.180	-12.124	97,60
1973	-20.929	-3.183	2.030	6.242	-15.840	83,60
1974	-41.442	-5.904	3.040	1.914	-42.392	118,30
1975	-73.027	-7.374	4.730	-3.379	-79.050	170,60
1976	-95.923	-10.155	6.240	403	-99.435	189,50
1977	-134.320	-15.636	9.546	6.066	-134.344	212,80
1978	-236.130	-27.797	18.769	20.270	-224.888	317,70
1979	-335.000	-48.818	27.579	44.354	-311.885	394,40

7. tafla. Gjaldeyrisstaða bankanna.

Seðlabankinn

Frjáls gjaldeyrir og gull

Í millj. kr.	Gjald- eyris- fordi ¹⁾ (1)	Skuld við Alþjóðagjald- eyrissjóðinn (2)	Aðrar skuldir (3)	Nettó- eign (4)	Vöruskipta- reikningar, nettóeign (5)	Viðskipta- bankar, nettó- eign (6)	Heildar- gjald- eyris- staða bankanna (7)	Umreiknings- gengi miðað við bandar. dollara (8)
Árslok 1969	3.429	-991	-328	2.110	-108	-14	1.988	87,90
- 1970	4.727	-155	-912	3.660	-77	-320	3.263	87,90
- 1971	6.034	-	-680	5.354	-185	-413	4.756	87,12
- 1972	8.223	-	-1.405	6.818	-67	-571	6.180	97,60
- 1973	8.406	-	-884	7.522	-833	-447	6.242	83,60
- 1974	5.745	-2.249	-768	2.728	-1.179	365	1.914	118,30
- 1975	7.988	-6.268	-4.372	-2.652	-1.712	985	-3.379	170,60
- 1976	15.261	-12.435	-4.624	-1.798	-	1.395	-403	189,50
- 1977	21.285	-14.615	-2.368	4.302	-	1.764	6.066	212,80
- 1978	43.778	-19.595	-6.857	17.326	-	2.944	20.270	317,70
1979:								
Janúar	43.784	-19.272	-4.861	19.651	-	2.109	21.760	321,50
Febrúar	39.473	-19.372	-2.951	17.150	-	995	18.145	323,50
Mars	43.815	-18.629	-2.416	22.770	-	2.554	25.324	326,50
Apríl	46.106	-18.436	-2.287	25.383	-	2.962	28.345	329,80
Mái	50.463	-18.650	-2.360	29.453	-	1.063	30.516	337,20
Júní	48.209	-18.605	-2.984	26.620	-	2.650	29.270	343,60
Júlí	51.234	-19.389	-2.717	29.128	-	1.659	30.787	358,70
Ágúst	55.432	-19.672	-2.851	32.909	-	3.107	36.016	375,70
September	51.971	-19.723	-5.746	26.502	-	3.754	30.256	379,60
Október	55.993	-19.526	-6.044	30.423	-	3.648	34.071	390,40
Nóvember	54.020	-18.629	-4.539	30.852	-	3.696	34.548	391,40
Desember	64.754	-18.037	-6.334	40.383	-	3.971	44.354	394,40

1) Þ.e. gulleign, sérstök dráttarréttindi við IMF, gjaldeyrisstöðuframlag til IMF, verðbréf og innstæður hjá erlendum bönkum.

8. tafla. Skipting innflutnings eftir notkun.

C.i.f.-verð í millj. kr.	Neyzlu- vörur	Rekstrar- vörur	Fjárfestingar- vörur	Samtals	Umreiknings- gengi miðað við bandar. dollara
1968	2.955	1.858	3.072	7.885	57,00
1969	4.084	3.046	3.726	10.856	88,00
1970	5.017	4.499	4.337	13.853	88,00
1971	6.305	5.525	7.532	19.362	88,00
1972	7.486	5.873	7.067	20.426	88,00
1973	10.249	8.998	12.627	31.874	90,02
1974	15.987	17.444	19.148	52.579	100,24
1975	21.216	27.946	25.911	75.073	154,03
1976	26.872	31.077	27.731	85.680	182,31
1977	38.978	40.803	41.200	120.981	199,29
1978	67.765	60.408	56.148	184.321	272,14
1979	95.426	114.541	81.346	291.313	392,93

9. tafla. Útflutningur. Skipting á helztu vöruflokka.

F.o.b.-verð í millj. kr.	Sjávar- vörur	Landb.- vörur	Iðnaðar- vörur (þ.a.ál)	Aðrar vörur	Samtals	Umreiknings- gengi miðað við bandar. dollara	
1968	4.118	406	71	(-)	93	4.688	57,00
1969	7.736	591	850	(591)	289	9.466	88,00
1970	10.111	423	2.228	(1.708)	153	12.915	88,00
1971	11.056	400	1.600	(888)	119	13.175	88,00
1972	12.320	515	3.651	(2.716)	211	16.697	88,00
1973	19.190	765	5.785	(4.441)	299	26.039	89,67
1974	24.592	945	6.534	(4.789)	806	32.877	99,84
1975	37.339	1.374	8.056	(5.047)	668	47.437	153,63
1976	53.368	1.872	16.986	(12.364)	1.274	73.500	181,91
1977	75.128	2.398	22.343	(14.933)	2.020	101.889	198,78
1978	134.658	4.076	34.835	(23.652)	2.717	176.286	271,47
1979	208.010	7.127	60.159	(37.455)	3.156	278.452	352,93

10. tafla. Út- og innflutningsverð og viðskiptakjör.

	Útflutningsverð ¹⁾		Innflutningsverð ²⁾		Viðskipta- kjör
	Í ísl. krónum	Í erl. mynt ³⁾	Í ísl. krónum	Í erl. mynt ³⁾	
<i>Ársmeðaltöl (1972=100,0)</i>					
1972	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1973	143,1	131,6	124,1	114,1	115,3
1974	191,8	158,8	184,5	152,7	104,0
1975	269,3	142,4	303,1	160,3	88,8
1976	360,9	168,4	360,7	168,3	100,1
1977	465,5	192,1	429,2	177,1	108,5
1978	686,6	199,1	633,1	183,5	108,5
1979	991,5	214,7	1.018,7	220,6	97,3
<i>Ársfjórðungsmeðaltöl</i>					
1978 1. "	594,8	198,4	545,9	182,1	109,0
2. "	641,9	200,0	604,1	188,2	106,3
3. "	699,8	199,8	661,4	188,8	105,8
4. "	781,6	192,2	788,4	193,8	99,1
1979 1. "	843,1	200,8	826,8	197,0	102,0
2. "	940,6	217,1	954,1	220,2	98,6
3. "	1.013,4	209,0	1.087,1	224,0	93,2
4. "	1.119,2	217,3	1.241,5	241,1	90,1

1) Verð alls vöruútflutnings. 2) Verð almenns vöruinnflutnings. 3) Vísitölur í erlendri mynt eru reiknaðar á mælikvarða miðgengis.

11. tafla. Vísitala meðalgengis erlendra gjaldmiðla.

Ársmeðaltöl	Mánaðarmeðaltöl						
	1978	1979	1978	1979			
1972	28,99	Janúar	77,96	120,82	Júlí	94,61	134,71
1973	31,48	Febrúar	90,09	121,73	Ágúst	96,05	141,45
1974	34,96	Marz	92,66	122,56	September	113,96	145,84
1975	54,68	Apríl	92,61	123,47	Október	116,94	147,34
1976	62,00	Mái	92,77	124,79	Nóvember	117,60	149,38
1977	70,25	Júní	93,75	128,51	Desember	119,22	151,16
1978	100,00						
1979	133,89						

12. tafla. Verðmæti inn- og útflutnings eftir löndum.

Í millj. kr.	Innflutningur (c.i.f.)				Útflutningur (f.o.b.)			
	1976	1977	1978	1979	1976	1977	1978	1979
Alls	85.660	120.969	184.321	291.307	73.500	101.889	176.286	278.452
EFTA	15.961	24.850	40.785	66.224	15.265	14.895	22.820	38.028
Austurríki	516	603	1.296	1.303	43	37	77	222
Finnland	1.736	2.263	4.132	7.016	1.258	2.016	3.992	5.586
Noregur	7.161	12.057	15.363	24.602	1.918	1.854	2.679	5.412
Portúgal	269	343	677	7.501	7.672	5.719	7.188	9.808
Sviss	801	1.119	1.975	3.795	2.377	2.865	5.893	9.860
Svíþjóð	5.478	8.465	17.342	22.007	1.997	2.404	2.991	7.140
EBE	37.194	57.207	86.815	135.318	22.855	30.601	56.519	107.507
Belgía	2.659	3.054	4.679	10.036	588	1.625	1.452	1.537
Bretland	8.645	13.289	19.812	32.532	8.854	14.745	29.822	53.356
Danmörk	8.157	12.367	18.313	25.798	2.302	2.000	3.385	5.125
Frakkland	1.718	3.813	4.045	6.692	410	682	1.457	8.061
Holland	5.206	9.201	14.226	22.362	603	1.951	1.827	5.102
Írland	144	264	384	525	5	42	104	775
Ítalía	1.320	2.736	4.092	6.013	2.362	2.447	4.449	10.101
Luxemborg	37	135	224	147	2	10	39	116
Vestur-Þýzkaland	9.308	12.348	21.040	31.213	7.729	7.099	13.984	23.334
Austur-Evrópa	11.858	14.859	18.875	36.863	7.521	12.370	13.597	22.576
Austur-Þýzkaland	185	320	631	759	168	171	39	215
Búlgaría	21	14	24	37	21	-	-	-
Pólland	858	2.711	1.337	1.664	2.186	4.026	4.670	5.828
Rúmenía	26	47	37	92	44	34	237	2.357
Rússland	10.024	10.885	15.572	32.622	4.029	7.178	6.941	10.805
Tékkóslóvakía	689	851	1.238	1.605	752	491	941	2.699
Ungverjaland	55	31	36	84	321	470	769	672
Önnur Evrópulönd	794	917	1.229	1.639	3.374	5.279	10.925	15.615
Færeyjar	30	321	31	30	397	743	967	1.358
Grikkland	7	14	17	42	904	1.476	1.862	3.430
Júgóslavía	30	32	74	72	26	560	2.821	1.980
Spánn	708	522	1.065	1.435	1.873	2.146	4.570	8.847
Tyrkland	19	28	42	60	174	354	705	-
Norður-Ameríka	9.241	8.311	13.776	20.719	21.339	31.072	52.409	79.431
Bandaríkin	9.003	7.963	13.092	19.016	21.183	30.813	51.629	77.910
Kanada	238	348	684	1.703	156	259	780	1.521
Ástralía	3.803	3.717	5.485	8.577	38	49	76	82
Brasílía	919	1.724	2.167	3.702	480	224	1.130	710
Ísrael	81	133	196	341	-	-	-	7
Japan	3.481	3.852	6.249	9.076	1.120	1.733	2.770	8.489
Kína	90	169	264	455	-	2.170	2.853	-
Nígíría	1	9	6	712	803	2.059	6.059	2.507
Panama	81	109	203	223	52	233	81	177
Önnur lönd	2.156	5.112	8.271	7.458	653	1.204	7.047	3.323
Umreikningsgengi mið- að við bandar.dollara	182,31	199,29	272,14	352,93	181,91	198,78	271,47	352,12

13. tafla. Yfirlit yfir fjármál ríkissjóðs.

Rekstrargrunnur

M.kr.	Greiðslujöfnuður						Greiðsluhreyfing v. bankakerfið				
	Fjármagnsafgangur/þörf (= -)						Lán- tökur nettó	Lausa- skuldir	Greiðslu- jöfnuður	Gagnv. Seðla- banka	Banka- innst. og sjóður
	Rekstrarjöfnuður			Lánveit. nettó	Alls						
Tekjur	Gjöld	Afgangur									
1968	6.741	6.907	-166	-56	-222	224	-303	-301	-267	-34	
1969	7.455	7.590	-135	-151	-286	207	-459	-538	-511	-27	
1970	9.800	9.351	449	-13	436	213	-160	489	431	58	
1971	13.258	13.534	-276	-162	-438	430	-134	-142	-208	66	
1972	18.530	18.395	135	-8	127	622	-632	117	58	59	
1973	24.876	25.129	-253	-12	-265	693	-729	-301	-364	63	
1974	37.721	41.008	-3.287	-43	-3.330	830	-891	-3.391	-3.514	123	
1975	51.044	58.577	-7.533	-492	-8.025	2.177	344	-5.504	-5.531	27	
1976	71.324	70.508	816	-520	296	1.909	-2.723	-518	-896	378	
1977	100.278	102.821	-2.543	-535	-3.078	3.899	-2.585	-1.764	-2.133	369	
1978	163.651	165.260	-1.609	-2.320	-3.929	5.716	-5.581	-3.794	-4.551	757	
1979 ¹⁾											
Jan.	12.761	17.236	-4.475	2	-4.473	-64	-72	-4.609	-4.043	-566	
Febr.	28.555	35.607	-7.052	-247	-7.299	56	-507	-7.750	-7.718	-32	
Marz	43.473	53.738	-10.265	-558	-10.823	1.140	-204	-9.887	-9.674	-213	
Apríl	58.741	71.698	-12.957	-554	-13.511	1.766	482	-11.263	-10.857	-406	
Mái	77.594	89.448	-11.854	-659	-12.513	2.971	665	-8.877	-8.795	-82	
Júní	96.009	108.821	-12.812	-676	-13.488	3.262	-168	-10.394	-10.404	10	
Júlí	113.462	131.230	-17.768	-652	-18.420	3.842	1.649	-12.929	-12.812	-117	
Ágúst	137.371	148.716	-11.345	-670	-12.015	3.435	1.085	7.495	-7.603	108	
Sept.	159.105	168.198	-9.093	-929	-10.022	3.499	-20	-6.543	-6.434	-109	
Okt.	182.741	190.640	-7.899	-1.092	-8.991	3.974	1.292	-3.725	-3.023	-702	
Nóv.	210.485	210.699	-214	-1.104	-1.318	3.953	399	3.034	2.018	1.016	
Des.	238.689	241.639	-2.950	-1.101	-4.051	5.009	154	1.112	2.157	-1.045	

1) Greiðslugrunnur: Frá ársbyrjun til loka mánaðar.

14. tafla. Skipting ríkistekna eftir tekjustofnum.

M.kr.	Beinir skattar			Óbeinir skattar						Aðrar tekjur	Tekjur alls
	Tekju- og eignarsk.	Aðrir	Alls	Sölu- skattur	ÁTVR	Vöru- gjald	Aðflutn.- gjöld	Aðrir	Alls		
1968	772	560	1.332	1.303	696	-	1.974	1.353	5.326	83	6.741
1969	641	874	1.515	1.501	750	-	2.351	1.217	5.819	121	7.455
1970	1.048	679	1.727	2.654	875	-	2.877	1.428	7.834	239	9.800
1971	1.473	984	2.457	3.517	1.108	-	3.817	2.189	10.631	170	13.258
1972	4.317	622	4.939	4.300	1.660	-	4.530	2.888	13.378	213	18.530
1973	5.709	729	6.438	5.716	2.206	-	6.365	3.859	18.146	292	24.876
1974	5.937	1.198	7.135	11.863	3.276	-	9.136	5.920	30.195	391	37.721
1975	6.103	1.832	7.935	17.885	4.736	1.207	10.118	8.406	42.352	757	51.044
1976	9.186	2.312	11.498	24.851	6.145	3.877	11.907	11.886	58.666	1.160	71.324
1977	11.043	2.973	14.016	36.151	8.219	5.907	16.852	17.234	84.363	1.899	100.278
1978	28.044	4.145	32.189	53.578	12.459	8.634	25.819	28.061	128.551	2.911	163.651

15. tafla. Skipting ríkisútgjalda eftir málefnaflokkum.

M.kr.	Almenn mál	Mennta- mál	Heilbr.- og velf.- mál	Niður- greiðslur	Land- búnaður	Sjávar- útvegur	Iðn- aður	Orku- vinnsla	Sam- göngur	Ýmis- legt	Gjöld alls
1968	799	1.060	2.319	551	531	536	23	88	766	234	6.907
1969	875	1.315	2.736	487	658	156	33	115	1.001	214	7.590
1970	1.193	1.704	3.305	571	660	208	49	192	1.222	247	9.351
1971	1.490	2.425	4.580	1.640	823	275	67	194	1.793	247	13.534
1972	2.174	3.124	6.938	1.681	821	321	85	350	2.343	558	18.395
1973	2.977	4.278	9.694	2.142	1.192	647	220	244	2.977	758	25.129
1974	4.570	6.574	14.599	3.740	2.226	1.053	270	1.590	4.823	1.563	41.008
1975	6.323	8.292	22.017	5.586	2.793	2.626	396	1.176	6.916	2.452	58.577
1976	8.261	11.448	26.990	5.157	3.700	1.958	422	1.187	7.915	3.470	70.508
1977	12.536	16.235	40.871	5.770	5.834	2.452	637	2.555	10.373	5.558	102.821
1978	19.920	26.797	66.396	11.785	9.185	3.812	906	3.435	14.773	8.251	165.260

16. tafla. Skipting ríkisútgjalda eftir tegundum.

M.kr.	Sam- neyzla	Vextir	Rekstrartilfærslur				Fjár- festing	Fjármagns- tilfærslur	Gjöld alls
			Til alm.- trygginga	Niður- greiðslur	Annað	Alls			
1968	1.774	109	1.480	551	1.203	3.234	443	1.347	6.907
1969	2.190	172	1.945	487	826	3.258	469	1.501	7.590
1970	2.705	168	2.539	571	838	3.948	821	1.708	9.351
1971	3.616	200	3.480	1.640	1.346	6.466	1.402	1.850	13.534
1972	5.040	335	5.681	1.681	1.321	8.683	1.590	2.747	18.395
1973	7.105	456	8.095	2.142	1.942	12.179	2.126	3.263	25.129
1974	11.156	789	11.577	3.740	5.071	20.388	3.012	5.662	41.008
1975	14.588	1.796	16.502	5.586	5.387	27.475	4.796	9.922	58.577
1976	20.250	2.398	19.905	5.157	6.010	31.072	4.701	12.087	70.508
1977	35.558	3.370	23.243	5.770	12.241	41.254	8.013	14.626	102.821
1978	56.900	6.489	42.872	11.785	17.378	72.035	9.606	20.230	165.260

17. tafla. Seðlar og mynt.

Í millj. kr.	1978			1979		
	Seðlar og mynt í mánaðarlok	Meðaltal hvers mánaðar	Seðlar og mynt að frádr. seðlasj. banka og sparisjóða	Seðlar og mynt í mánaðarlok	Meðaltal hvers mánaðar	Seðlar og mynt að frádr. seðlasj. banka og sparisjóða
Janúar	9.027	9.648	7.866	12.411	13.434	10.816
Febrúar	9.028	9.578	7.862	12.638	13.359	10.930
Marz	9.718	9.924	8.636	14.247	14.054	12.629
Apríl	9.962	10.116	8.807	14.514	15.089	12.356
Mai	10.524	11.225	9.141	14.616	15.608	12.565
Júní	11.608	11.463	10.338	15.787	15.705	13.808
Júlí	11.905	12.266	10.187	16.284	16.799	13.809
Ágúst	10.842	12.069	9.501	16.123	16.886	13.885
September	11.582	11.790	10.165	15.637	16.229	13.581
Október	11.625	12.108	10.214	15.662	16.436	13.203
Nóvember	12.095	12.540	10.671	17.076	17.212	14.953
Desember	12.983	14.138	12.181	17.126	19.877	15.735 ¹⁾

1) Bráðabirgðatala.

18. tafla. Skipting seðla og myntar eftir stærð í árslok.

Seðlastærð	1976		1977		1978		1979	
	M.kr.	%	M.kr.	%	M.kr.	%	M.kr.	%
5000 kr.	4.506,4	78,5	7.386,8	83,4	10.539,9	86,1	14.530,5	87,8
1000 —	820,8	14,3	975,6	11,0	1.129,3	9,2	1.344,3	8,1
500 —	164,3	2,9	198,1	2,3	241,0	2,0	290,0	1,8
100 —	248,7	4,3	295,1	3,3	326,3	2,7	382,0	2,3
Samtals	5.740,2	100,0	8.855,6	100,0	12.236,5	100,0	16.546,8	100,0
<i>Myntstærð</i>								
50 kr.	108,3	36,8	140,3	36,9	188,6	37,8	281,9	42,2
10 —	117,0	39,8	149,3	39,2	196,6	39,4	247,9	37,2
5 —	34,9	11,8	43,8	11,5	56,8	11,4	73,8	11,1
1 —	34,1	11,6	47,2	12,4	57,4	11,4	63,7	9,5
Samtals	294,3	100,0	380,6	100,0	499,4	100,0	667,3	100,0

19. tafla. Ávísanaskipti.

	1977		1978		1979	
	Heildar- upphæð	Fjöldi tékka	Heildar- upphæð	Fjöldi tékka	Heildar- upphæð	Fjöldi tékka
	M.kr.	Þús. stk.	M. kr.	Þús. kr.	M. kr.	Þús. stk.
Janúar	40.305	601	62.339	616	90.935	607
Febrúar	43.740	574	67.248	625	98.555	621
Marz	50.986	563	67.929	662	117.116	676
Apríl	49.046	557	69.991	654	112.891	663
Mái	55.520	621	81.631	717	130.699	727
Júní	56.817	626	85.142	661	126.203	703
Júlí	56.691	599	86.057	640	137.854	745
Ágúst	58.442	625	87.820	649	143.325	733
September	60.620	644	87.683	630	142.958	689
Október	52.320	638	97.138	685	165.144	797
Nóvember	71.774	689	97.501	667	161.901	767
Desember	78.771	805	120.654	774	184.960	868
Samtals	675.032	7.542	1.011.133	7.980	1.612.541	8.596

20. tafla. Bindiskylda- og endurkaupahlutföll.

Gildistími	Bindiskylda		Endurkaup	
	Hlutf. af innlána- aukningu (%)	Hlutf. af heildar- innstæðum (%)	Lán Seðlabankans sem hlutfall af afurðaverðmæti	
			Útflut- ings- afurðir (%)	Afurðir fyrir innanlands- markað (%)
Frá 1/3/73	30	21		
“ 1/7/73	30	22		
“ 1/1/75	30	23	Frá 1/1/72	58,5
“ 1/1/76	30	25	“ 1/1/78	56,5
“ 1/5/79	30	27	“ 1/1/79	53,5
“ 1/6/79	30	28	“ 1/2/80	52,0

21. tafla. Úr peningamálum.

Staða í lok tíma- bils í m.kr.	Útlán ²⁾				Peningamagn			Lausafj.staða innl.st.			
	Erl. eignir nettó ¹⁾ (1)	Banka- kerfi (2)	Seðla- banki (3)	Innláns- stofn. (4)	I ₃ (5)	II ₄ (6)	III ₅ (7)	Heildar- innlán innl.st. (8)	Samtals (9)	Við útlönd (10)	Endurl. erlent lánsfé ⁶⁾ (11)
1960	-2	4.660	221	4.439	1.093	...	3.596	3.206	-92	28	-
1961	526	5.236	408	4.828	1.414	...	4.522	4.045	73	-31	-
1962	1.325	5.770	476	5.294	1.699	...	5.607	5.047	237	-53	171
1963	1.466	6.354	256	6.098	1.692	...	6.369	5.751	96	-64	246
1964	1.726	7.322	460	6.862	2.148	5.610	7.634	6.895	201	-78	243
1965	2.043	8.919	320	8.599	2.674	7.665	9.454	8.484	421	-24	286
1966	2.120	10.031	89	9.942	2.807	8.168	10.632	9.593	16	-107	398
1967	1.295	11.408	672	10.736	2.624	8.217	11.115	10.147	-438	-221	535
1968	748	13.092	1.192	11.900	2.904	8.776	12.043	11.101	-827	-388	785
1969	2.090	14.978	1.557	13.421	3.808	10.880	14.751	13.635	163	88	276
1970	3.300	17.811	1.759	16.052	4.668	13.508	18.202	16.825	-27	-284	128
1971	4.750	21.238	1.651	19.587	5.685	16.006	21.859	20.183	-653	-378	657
1972	6.185	24.841	1.349	23.492	6.978	19.165	25.858	23.781	-828	-512	803
1973	6.304	34.123	2.849	31.274	9.681	25.949	34.404	31.786	-1.009	-368	1.426
1974	2.100	51.913	6.102	45.811	12.450	33.572	43.882	40.524	-1.935	588	5.468
1975	-3.250	69.569	13.501	56.068	17.050	44.139	56.604	52.289	1.640	1.167	12.575
1976	-277	86.544	15.764	70.781	20.747	54.788	74.973	69.417	2.157	1.220	16.602
1977	6.181	118.272	17.403	100.869	30.600	78.291	107.924	99.228	5.254	1.746	21.592
1978:											
Jan.	2.245	125.076	20.407	104.669	29.529	78.187	108.534	100.668	23	1.260	21.912
Febr.	2.138	132.926	26.295	106.631	31.808	81.021	112.238	104.376	1.965	2.148	25.026
Marz	6.614	138.637	26.133	112.504	33.986	84.261	116.100	107.464	2.646	2.150	25.040
Apríl	9.589	140.290	25.126	115.164	34.593	86.802	120.019	111.212	3.295	2.333	25.063
Mái	5.370	146.197	23.639	122.558	35.493	88.773	122.635	113.495	199	818	26.879
Júní	2.205	153.640	26.646	126.994	37.111	91.694	126.345	116.007	-2.372	787	27.181
Júlí	-1.609	161.014	29.794	131.220	37.933	92.826	128.305	118.117	-3.448	1.032	27.196
Ágúst	-3.627	159.583	27.517	132.066	34.557	88.853	124.962	115.460	-5.669	4.115	27.988
Sept.	2.424	166.614	29.417	137.197	38.552	93.191	130.097	119.932	42	2.688	35.814
Okt.	10.629	165.979	28.292	137.687	40.957	97.999	135.243	125.029	3.583	3.908	34.559
Nóv.	14.453	174.666	26.121	148.545	44.713	102.949	141.174	130.512	2.253	2.082	35.800
Des.	20.410	171.908	29.983	141.925	43.210	111.750	159.997	148.365	13.030	3.427	38.824
1979:											
Jan.	21.714	184.419	35.812	148.607	42.403	112.016	162.947	152.993	6.485	2.453	34.961
Febr.	17.859	195.054	39.378	155.676	44.697	115.255	168.791	158.729	4.631	1.367	35.055
Marz	25.092	203.538	41.294	162.244	50.571	125.973	180.955	168.256	12.494	2.893	35.346
Apríl	28.483	209.481	41.547	167.934	53.060	131.281	186.997	174.570	12.360	3.330	35.505
Mái	30.549	214.074	42.250	171.824	54.843	136.255	193.037	180.402	13.927	1.411	35.279
Júní	29.483	221.627	37.049	184.578	55.243	138.171	196.094	182.118	4.112	3.004	38.315
Júlí	30.822	227.173	37.394	189.779	56.427	140.331	199.511	185.605	1.107	1.993	38.458
Ágúst	35.976	223.775	34.124	189.651	55.395	139.646	199.655	185.669	-518	3.507	40.332
Sept.	29.809	236.315	36.037	200.278	54.784	139.200	201.400	187.725	-4.661	3.740	45.834
Okt.	33.542	240.864	31.196	209.668	57.674	143.889	207.235	194.032	-2.435	3.743	47.557
Nóv.	34.168	252.882	26.887	225.995	63.450	150.803	214.791	199.838	-822	3.749	51.051
Des.	44.316	252.484	29.690	222.794	64.468	170.029	251.941	236.206	13.185	4.343	57.525

1) Gjaldeyriseign bankakerfisins að frádrægnum skuldum til skamms tíma. 2) Endurlánað erlent lánsfé er ekki talið með. Ríkisvixlar eru taldir með.
 3) Peningamagn (M1), þ.e. samtala seðla og myntar í umferð og veltiinnlána í innlánsstofnunum. 4) Peningamagn og almennt sparifé (M2).
 5) Peningamagn og sparifé á almennum bóku og uppsagnarríkingum (M3). 6) Erlent lánsfé, sem Seðlabanki og innlánsstofnanir hafa endurlánað.

22. tafla. Úr reikningum Seðlabankans.

Kröfur að frádregnum innstæðum¹⁾

<i>Staða í lok tíma- bils í m. kr.</i>	<i>Ríkis- sjóður (1)</i>	<i>Ríkis- stofn. (2)</i>	<i>Fjárf.- lánasj. (3)</i>	<i>Innl.- stofn. (4)</i>	<i>Aðrir (5)</i>	<i>Endur- kaup (6)</i>	<i>Bundnar innst. (7)</i>	<i>Grunn- fé²⁾ (8)</i>	<i>Seðlar og mynt í umf. (9)</i>	<i>Opinberir sjóðir í vörzlu Seðlab.³⁾ (10)</i>
1960		111	59	790	22	737	55	552	390	-
1961		-45	380	218	22	795	444	1.101	477	1
1962		-97	480	-401	18	682	752	1.697	560	3
1963		-314	471	-392	16	747	968	1.758	617	17
1964		-160	495	-791	21	777	1.281	2.328	740	24
1965	304	-496	314	-681	47	1.165	1.391	2.816	970	42
1966	-39	-414	340	-550	79	1.311	1.730	2.977	1.039	103
1967	233	-294	532	-393	114	1.304	1.911	3.093	968	66
1968	572	-234	595	-119	172	1.438	2.073	3.280	942	287
1969	702	25	63	-955	244	1.898	2.640	4.212	1.116	211
1970	196	279	-27	-1.807	735	1.744	3.359	5.103	1.377	411
1971	336	-68	235	-1.636	682	2.053	4.030	6.058	1.676	1.354
1972	248	-55	680	-1.637	154	2.690	4.741	7.551	2.077	1.539
1973	629	780	279	-2.087	144	3.979	6.797	10.523	2.618	2.235
1974	3.495	1.326	-279	4.528	172	8.226	8.579	13.336	3.358	4.138
1975	9.286	1.099	1.030	3.796	152	12.524	11.400	17.891	4.316	2.605
1976	11.003	1.879	110	2.287	136	16.010	15.891	24.379	5.555	4.541
1977	14.600	281	-811	3.144	130	26.499	22.482	37.780	8.696	7.122
1978:										
Jan.	17.203	685	-782	4.175	125	24.993	24.589	35.992	7.866	7.699
Febr.	22.111	1.366	-472	2.021	119	24.343	24.871	37.224	7.862	9.127
Marz	23.966	-449	-1.534	2.880	114	26.590	25.702	38.521	8.636	11.683
Apríl	24.925	-2.305	-2.305	2.960	125	27.586	26.593	38.604	8.807	12.619
Mái	23.262	-1.856	-1.806	4.984	119	29.710	27.406	40.279	9.141	10.575
Júní	25.249	-838	-1.887	7.025	122	30.046	27.932	41.498	10.338	10.312
Júlí	27.778	-291	-2.380	8.479	199	31.059	28.632	42.316	10.187	10.304
Ágúst	24.668	544	-1.834	14.603	198	32.069	29.217	41.364	9.501	10.401
Sept.	25.509	1.705	-1.798	10.144	193	33.909	28.442	42.816	10.165	13.076
Okt.	24.967	1.124	-2.459	7.891	192	35.046	29.549	44.207	10.214	15.328
Nóv.	23.097	769	-2.784	11.365	249	40.477	30.987	48.028	10.662	17.662
Des.	26.053	1.828	-1.042	-1.499	140	39.738	32.880	58.656	12.181	19.568
1979:										
Jan.	30.703	2.977	-3.412	-4.015	180	35.554	36.560	55.532	10.816	21.933
Febr.	32.707	4.567	-3.106	-3.361	152	35.469	37.416	56.631	10.930	22.966
Marz	34.061	5.142	-4.460	-7.073	146	38.379	38.800	63.182	12.629	23.224
Apríl	34.991	4.485	-4.914	-8.159	132	40.168	41.591	65.763	12.356	23.015
Mái	34.889	5.648	-5.583	-13.617	108	41.859	43.379	73.048	12.565	19.570
Júní	35.902	-571	-5.839	-2.876	114	42.740	45.530	67.159	13.808	19.778
Júlí	39.466	-3.985	-5.515	-2.362	112	43.309	47.294	69.351	13.809	19.948
Ágúst	34.426	-1.964	-5.513	854	77	43.109	48.416	69.317	13.885	19.637
Sept.	35.025	-643	-5.255	7.198	73	45.169	48.293	69.890	13.581	19.850
Okt.	28.640	794	-4.915	7.798	67	48.683	48.780	69.761	13.203	19.392
Nóv.	23.477	1.654	-5.090	15.492	65	60.235	50.720	74.195	14.953	20.209
Des.	28.333	-324	-5.641	-2.514	66	58.723	53.320	86.332	15.735	23.915

1) Endurlánað erlent lánsfé er ekki talið með. 2) Heildarinnstæður innlánsstofnana hjá Seðlabanka og útgefnir seðlar og mynt. Breyting á þessum lið er jöfn peningaústreymi úr Seðlabankanum, sem samanstendur af lánum og gjaldeyriskaupum umfram sölu. 3) Aflatryggingarsjóður. Verðjöfnunarsjóður fiskiðnaðarins. Jöfnunarsjóður sveitarfélaga. Verðhækkunarreikningur útflutningsbirgða. Tryggingarsjóður fiskiskipa og orlofsfé.

23. tafla. Innlán og útlán innlánsstofnana.1)

Staða í lok tíma- bils í m.kr.	Veltiinnlán ²⁾³⁾			Spariinnlán ²⁾⁴⁾				Útlán ⁵⁾			
	Bankar	Spari- sjóðir	Samtals	Bankar	Spari- sjóðir	Innláns- deildir	Samtals	Bankar	Spari- sjóðir	Innláns- deildir	Samt.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1960	608	119	703	1.504	676	241	2.421	3.496	702	241	4.439
1961	866	88	937	2.013	712	282	3.007	3.889	661	278	4.828
1962	1.048	127	1.139	2.568	924	345	3.837	4.102	863	329	5.294
1963	1.015	97	1.074	3.299	909	397	4.606	4.927	810	361	6.098
1964	1.335	101	1.409	4.041	922	454	5.417	5.655	800	407	6.862
1965	1.623	123	1.704	5.062	1.110	532	6.704	7.216	917	466	8.599
1966	1.678	145	1.768	5.868	1.287	590	7.745	8.356	1.082	504	9.942
1967	1.527	157	1.656	6.426	1.373	607	8.406	9.043	1.190	503	10.736
1968	1.809	167	1.962	6.884	1.532	630	9.046	10.066	1.310	515	11.900
1969	2.455	268	2.692	8.282	1.853	654	10.789	11.327	1.544	531	13.421
1970	2.938	374	3.291	10.367	2.257	741	13.365	13.495	1.948	601	16.052
1971	3.543	493	4.009	12.470	2.728	782	15.980	16.505	2.453	629	19.587
1972	4.361	575	4.898	14.569	3.213	872	18.654	19.861	2.883	704	23.492
1973	6.207	823	7.063	19.213	4.050	1.067	24.330	26.777	3.522	869	31.274
1974	8.113	1.049	9.097	24.453	5.109	1.360	30.923	40.242	4.329	1.118	45.811
1975	11.303	1.507	12.735	30.959	6.604	1.805	39.367	48.816	5.578	1.514	56.068
1976	13.415	1.755	15.191	42.448	8.812	2.268	53.528	61.714	7.207	1.864	70.781
1977	19.262	2.686	21.903	60.668	12.597	3.112	76.376	87.953	10.046	2.569	100.869
1978:											
Jan.	18.948	2.678	21.663	61.939	12.972	3.112	77.911	91.425	10.690	2.551	104.669
Feb.	20.784	2.872	23.946	62.858	13.266	3.112	79.125	92.895	11.110	2.546	106.631
Marz	22.541	2.792	25.350	64.290	13.536	3.126	80.826	98.046	11.335	2.548	112.084
Apríl	22.735	2.943	25.785	66.758	13.901	3.126	83.772	99.568	11.879	2.527	114.211
Mái	22.798	3.141	26.352	67.910	14.363	3.126	85.383	106.829	12.440	2.524	122.182
Júní	23.401	3.293	26.773	69.597	14.627	3.128	87.350	110.839	13.148	2.517	126.598
Júlí	24.071	3.539	27.745	70.396	14.877	3.124	88.400	114.453	13.698	2.511	130.923
Ágúst	21.634	3.226	25.056	70.470	14.716	3.124	88.314	115.131	13.989	2.510	131.879
Sept.	24.835	3.477	28.387	71.407	14.899	3.124	89.434	120.166	14.138	2.510	137.015
Okt.	26.818	3.712	30.742	74.143	14.696	3.124	91.963	120.354	14.178	2.510	137.375
Nóv.	29.877	3.849	34.052	75.497	15.391	3.124	94.012	130.339	15.025	2.464	148.222
Des.	26.771	3.938	30.689	91.120	18.859	5.063	115.041	122.216	15.219	4.185	141.925
1979:											
Jan.	27.337	3.835	31.587	94.365	19.400	5.063	118.828	128.338	15.851	4.149	148.607
Feb.	29.425	4.031	33.772	97.108	20.157	5.063	122.328	133.991	16.308	4.149	154.676
Marz	33.643	4.437	37.942	101.863	20.931	4.992	127.786	138.213	16.996	4.078	159.794
Apríl	35.289	4.874	40.705	104.611	21.701	4.992	131.305	143.452	17.560	4.078	165.434
Mái	36.838	4.825	42.278	108.104	22.463	4.992	135.559	147.816	18.390	4.035	170.967
Júní	35.627	5.336	41.435	110.136	22.744	4.894	137.774	158.453	19.484	3.936	182.326
Júlí	37.009	5.464	42.618	111.632	23.360	4.894	139.886	163.419	20.373	3.935	187.692
Ágúst	35.867	5.220	41.511	112.366	23.497	4.894	140.758	162.671	20.775	3.946	187.852
Sept.	35.181	5.415	41.204	114.507	23.516	4.800	142.822	173.016	21.825	3.850	199.479
Okt.	38.336	5.463	44.471	116.899	24.203	4.800	145.902	181.622	22.767	3.850	208.784
Nóv.	41.889	5.855	48.497	118.311	24.383	4.800	147.494	197.474	23.232	3.844	225.386
Des.6)	41.222	5.930	48.733	145.515	30.450	7.500	183.465	191.494	23.852	6.103	222.504

1) Innlánsstofnanir eru viðskiptabankar, sparisjóðir, innlánsdeildir kaupfélaga og Póstgíröstofan. Vegna rúmleysis eru inn- og útlán Póstgíröstofunnar ekki sýnd sérstaklega í töflunni, en þau eru talin með í samtöludálkunum (3) og (11). 2) Innlán stofnana innbyrðis eru ekki talin með. 3) Samtala innstæðna á hlaupareikningum og sparisjóðsávisanabókum. Geymslufé vegna innflutnings er ekki talið með. Dálkur (3) sýnir samtölu veltiinnlána að frádregnum óuppperðum tékkum. 4) Samtala innstæðna á almennum sparisjóðsbókum og uppsagnarreikningum. 5) Endurlánað erlent lánsfé er ekki talið með útlánunum. Dálkur (11) sýnir samtölu útlána að viðbættum óuppperðum tékkum og að frádregnum lánun milli innlánsstofnana innbyrðis. 6) Bráðabirgdatölur.

24. tafla. Innlán og útlán innlánsstofnana.

Flokkun eftir tegundum og stofnunum.

Staða í millj.kr. í árslok	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979 ²⁾
Innlán:								
Hlaupareikningar	3.035	4.434	5.498	8.173	9.561	13.229	19.153	29.816
Sparisjóðsávisanareikningar	1.939	2.650	3.686	4.709	5.730	8.866	12.025	17.550
Gíróreikningar	30	100	77	118	171	441	554	1.984
Frá dregin millibankainnlán veltinnl.	-50	-70	-42	-107	-155	-182	-518	-341
Frá dregnir óuppgerðir tékkar . . .	-56	-52	-123	-157	-116	-450	-524	-276
Almennar bækur	12.296	16.287	21.186	27.113	34.071	47.736	68.359	102.550
Vaxtaaukareikningar, 3 mánaða . . .	-	-	-	-	-	-	-	9.848
Vaxtaaukareikningar, 12 mánaða . .	-	-	-	-	10.139	19.314	35.633	60.446
Aðrir reikningar með uppsagnarfresti	6.382	8.061	9.804	12.279	9.348	9.383	11.128	10.827
Frá dregin millibankainnlán spariinnl.	-21	-19	-67	-24	-30	-56	-78	-205
Geymslufé v/innflutnings	226	393	509	187	698	937	1.557	792
Gjaldeyrisreikningar	-	-	-	-	-	11	1.078	3.216
Heildarinnlán	23.781	31.786	40.528	52.289	69.416	99.227	148.365	236.206
Landsbanki	7.678	10.300	13.438	17.485	24.347	34.724	52.508	81.768
Útvegsbanki	2.790	3.969	4.629	5.461	7.309	10.407	14.459	22.962
Búnaðarbanki	4.237	5.591	7.356	9.700	12.259	18.028	27.367	43.291
Iðnaðarbanki	1.255	1.632	2.100	2.650	3.522	4.840	7.680	12.674
Verzlunarbanki	1.292	1.685	2.013	2.466	3.352	4.476	6.186	8.974
Samvinnubanki	1.454	1.971	2.598	3.578	4.630	6.876	10.015	17.050
Alþýðubanki	452	664	941	1.109	1.141	1.525	2.312	4.025
Sparisjóðir	3.788	4.874	6.159	8.111	10.567	15.283	22.797	36.380
Innlánsdeildir kaupfélaga	872	1.067	1.360	1.805	2.268	3.112	5.063	7.500
Póstgíróstofa	18	84	57	82	138	406	503	1.858
Frá dregnir óuppgerðir tékkar . . .	-56	-52	-123	-157	-116	-450	-524	-276
Útlán:								
Greiddar óinnleystar ábyrgðir . . .	539	736	507	577	752	1.301	2.778	6.340
Yfirdráttarlán)	4.195	5.506	9.630	8.727	8.326	10.425	12.526	16.180
Afurðalán	3.172	4.768	9.230	14.610	19.512	32.542	47.582	77.006
Víxlar	9.452	13.093	17.725	20.559	25.110	30.089	36.594	44.780
Vaxtabréf	356	373	428	536	656	1.024	1.591	270
Skuldabréf	5.087	5.942	7.191	9.571	11.677	14.007	15.185	19.395
Vaxtaaukaútlán	-	-	-	-	2.911	8.918	21.508	49.695
Visitölubundin lán	-	-	-	-	-	-	-	2.809
Útlán innlánsdeilda kaupfélaga . .	704	869	1.118	1.514	1.864	2.569	4.185	6.103
Frá dregin millibankaútlán	-12	-12	-18	-26	-27	-6	-23	-73
Heildarútlán	23.492	31.274	45.811	56.068	70.781	100.869	141.925	222.505
Landsbanki	8.855	12.378	19.791	23.951	29.755	42.485	59.868	94.636
Útvegsbanki	3.568	4.818	7.548	8.138	10.288	15.451	18.000	27.524
Búnaðarbanki	3.653	4.721	6.675	8.818	11.192	16.230	24.428	37.838
Iðnaðarbanki	1.119	1.368	1.733	2.261	2.830	3.816	5.961	9.615
Verzlunarbanki	1.144	1.428	1.707	2.065	2.641	3.256	4.586	6.608
Samvinnubanki	1.191	1.598	2.119	2.719	3.964	5.503	7.822	12.895
Alþýðubanki	331	465	669	864	1.044	1.214	1.551	2.377
Sparisjóðir	2.883	3.522	4.329	5.578	7.207	10.046	15.219	23.852
Innlánsdeildir kaupfélaga	704	869	1.118	1.514	1.864	2.569	4.185	6.103
Póstgíróstofa	18	84	57	82	23	306	328	1.128
Óuppgerðir tékkar	38	35	82	105	-	-	-	-
Frá dregin millibankaútlán	-12	-12	-18	-26	-27	-6	-23	-73

1) Þar með taldir óuppgerðir tékkar 1972-1975. 2) Bráðabirgðatölur.

25. tafla. Lánaflokkun innlánsstofnana.

Staða í millj. kr. í árslok	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	479	545	716	698	1.179	1.076	2.017	2.953
Bæjar- og sveitarfélög	650	858	1.224	1.266	1.433	2.265	3.748	4.794
Lánastofnanir	1.321	1.708	2.337	2.931	3.806	5.083	6.586	8.134
Fjárfestingarlánasjóðir	1.310	1.678	2.307	2.890	3.744	4.993	6.504	7.850
Aðrar lánastofnanir	11	29	30	41	62	90	82	284
Fyrirtæki	16.212	21.896	33.806	41.596	51.375	74.690	103.878	163.040
Landbúnaður	2.339	3.337	4.514	7.212	9.586	15.293	23.970	37.819
Sjávarútvegur	3.589	5.047	10.235	12.226	16.146	26.399	33.252	50.135
Verzlun	5.061	6.279	8.747	10.588	12.359	15.312	21.747	37.018
Samvinnuverzlun	1.659	2.059	2.777	3.401	4.350	5.432	7.666	11.067
Olíufélög	474	787	1.578	1.889	1.717	1.700	2.499	8.495
Önnur verzlun	2.928	3.433	4.392	5.298	6.293	8.180	11.582	17.455
Iðnaður	3.081	4.201	6.107	7.296	8.603	11.404	15.911	24.422
Byggingarverktakar íbúða	325	433	568	679	766	776	1.156	1.633
Aðrir byggingarverktakar	222	285	564	453	667	701	1.094	1.271
Samgöngur	870	1.173	1.643	1.436	1.508	2.630	3.171	5.613
Raforkumál	52	73	65	53	48	55	155	144
Þjónustustarfsemi	635	1.032	1.281	1.548	1.693	2.121	3.422	4.984
Annað, ósundurliðað	38	35	82	105	-	-	-	-
Einstaklingar	4.830	6.268	7.728	9.577	12.987	17.753	25.697	43.583
Íbúðabyggingar	3.215	3.929	4.773	5.746	7.733	10.548	15.594	27.346
Annað	1.615	2.339	2.955	3.831	5.255	7.206	10.103	16.237
Útlán, alls	23.492	31.274	45.811	56.068	70.781	100.869	141.925	222.505

26. tafla. Samandregið greiðslufirlit fjárfestingarlánasjóða.

Hreyfingar í millj.kr.	Uppruni		Tekin ný lán ²⁾							Ráðstöfun	
	Eigið framlag, nettó ¹⁾	Skatttekjur og framlög	Ríkið ³⁾	Bankakerfið ⁴⁾	Lífeyris-sjóðir ⁵⁾	Atvl.-trygg.-sjóður ⁶⁾	Skyldu-sparn. o.fl. ⁷⁾	Erlend lán ⁸⁾	Alls ⁹⁾	Innstæðu- og sjóðs-breytingar (-=lækkun)	Ný útlán ¹¹⁾
1969	222	608	511	334	13	97	320	222	1.497	335	1.992
1970	417	884	-	335	70	104	350	-	859	90	2.070
1971	440	967	-	701	90	174	364	-	1.329	-137	2.873
1972	540	938	360	533	191	166	433	617	2.300	-264	4.042
1973	851	1.857	1.102	758	355	173	664	840	3.892	751	5.849
1974	398	3.365	800	774	835	296	926	305	3.936	449	7.250
1975	661	4.596	2.760	3.187	1.345	170	1.307	895	9.664	351	14.570
1976	966	5.733	5	2.128	2.058	697	1.654	2.080	8.622	780	14.541
1977	1.805	8.590	2.984	1.699	3.091	589	2.441	-	10.804	505	20.694
1978	1.233	12.959	2	2.775	6.289	785	4.135	3.233	17.219	268	31.143
1979 ⁴⁾											
Jan.	-240	2.578	-	-208	770	231	328	-	1.121	2.596	863
Feb.	-1.499	4.059	-	220	1.548	231	699	-	2.698	2.740	2.518
Marz	-1.747	5.165	-	-162	2.635	231	1.069	-	3.773	2.681	4.510
Apr.	-1.275	6.473	-	636	2.777	748	1.364	-	5.525	3.484	7.239
Maí	1.537	7.472	-	16	3.745	748	1.799	-	6.308	5.409	9.908
Júní	2.494	8.385	-	820	5.524	748	2.262	-	9.354	5.549	14.684
Júlí	3.636	9.321	-	92	6.140	748	2.860	933	10.773	4.188	19.542
Ág.	4.226	10.576	-	585	6.673	1.266	3.541	933	12.998	4.748	23.052
Sept.	3.807	11.649	-	1.258	7.368	1.783	4.216	933	15.558	4.339	26.675
Okt.	4.274	12.742	-	499	8.600	1.784	4.865	2.501	18.249	2.922	32.343
Nóv.	6.836	15.096	-	129	9.576	1.784	5.250	2.501	19.240	3.507	37.665
Des.	5.896	17.136	-	1.228	12.372	1.784	5.937	5.749	27.070	4.237	45.865

1) Eigið framlag, nettó, eru endurgreiðslur af veittum lánum að frágæmum endurgreiðslum af teknum lánun og greiddum rekstrarkostnaði. 2) Bráðanirgðalán, nettó, innifalin. 3) Aðeins taldar beinar erlendar lántökur sjóðanna. Gengisbundin lán endurtanuð frá innlendum aðilum eru talin með lánun viðkomandi stofnana. 4) Tölur innan ársins sýna greiðslur frá ársbyrjun til loka mánaðar.

27. tafla. Lánaflokkun fjárfestingarlánasjóða.¹⁾

Í millj. kr.	Árleg ný útlán					Útlán í árslok		
	1975	1976	1977	1978	1979	1976	1977	1978
Lánþegar:								
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	365 ¹⁾	222	100	1.994 ⁵⁾	1.582 ²⁾	1.625	1.765	4.850
Bæjar- og sveitarfélög	489	944	1.081	1.528 ⁷⁾	1.597	3.478	4.483	7.170
Innlánsstofnanir ²⁾	56	71	10	–	1	205	217	286
Atvinnufyrirtæki	10.377	8.726	13.606	18.302	27.552	35.933	47.494	76.294
Landbúnaður	1.401	1.595	2.289	2.382	3.390	5.503	7.407	9.721
Sjávarútvegur	6.952 ⁴⁾	4.572 ⁴⁾	6.635	10.393	13.704	22.206	29.223	48.979
Verzlun	106	244	524	1.075	2.089	563	1.045	2.006
Iðnaður	1.214	1.620	2.721	3.127	6.200	6.114	8.121	12.327
Byggingarverkt. íbúðarhúsnæðis	548	489	1.110	800	1.585	887	735	1.738
Aðrir verktakar	37	52	20	35	68	160	174	248
Samgöngur	26	14	45	84	104	59	86	90
Raforkumál	2	–	55	35	7	259	151	194
Þjónustustarfsemi	64	125	175	370	395	293	434	821
Annað, ósundurliðað	27	15	32	1	10	69	118	170
Íbúðarlán til einstaklinga	3.283	4.578	5.897	9.319	15.133	16.392	23.585	31.139
Útlán, alls	14.570	14.541	20.694	31.143	45.865	57.633	77.544	119.739

1) Útlán milli sjóða ekki talin með. ²⁾ Eingöngu lán Framkvæmdasjóds, sem viðskiptabankarnir endurlána í ákveðin verkefni. ³⁾ Endurlánað erlent lánsfé frá Framkvæmdasjóði 215 m.kr. og lán Iðnþróunarsjóds vegna hlutafjárframlags í járnblendiverksmiðju. ⁴⁾ Þar af útlán Fiskveiðisjóds vegna breytinga á stuttum skuldum sjávarútvegsfyrirtækja í löng lán 2.350 m.kr. árið 1975 og 74 m.kr. árið 1976. ⁵⁾ Endurlánað erlent lánsfé 1.394 m.kr. og verðtryggt lán 600 m.kr., hvort tveggja frá Framkvæmdasjóði. ⁶⁾ Þ.a. endurlánað erlent lánsfé 200 m.kr. til Vestmannaeyjakaupstaðar frá Framkvæmdasjóði. ⁷⁾ Þ.a. endurlánað erlent lánsfé 1.480 m.kr. til Orkusjóds.

28. tafla. Útlán einstakra fjárfestingarlánasjóða.

Í millj.kr.	Árleg ný útlán					Útlán í árslok		
	1975	1976	1977	1978	1979	1976	1977	1978
Íbúðalánasjóðir, samtals	3.595	4.840	6.557	9.744	16.496	17.091	23.664	32.673
Byggsj. ríkisins og Veðdeild L.Í.	3.263	4.397	6.223	9.104	15.321	15.672	21.749	30.122
Byggingarsjóður verkamanna . . .	332	443	334	640	1.175	1.419	1.915	2.551
Aðrir fjárfestingarlánasj., samtals .	10.975	9.701	14.137	21.399	29.369	40.542	53.880	87.066
Stofnlánadeild landbúnaðarins . .	1.390	1.543	2.191	2.514	2.970	5.605	7.575	9.992
Veðdeild Búnaðarbankans	49	86	174	1	–	579	739	718
Framleiðnisjóður landbúnaðarins	1	5	22	19	41	25	40	56
Fiskveiðisjóður Íslands	5.975	3.602	5.477	8.285	11.340	18.376	23.855	39.884
Verzlunarlánasjóður	70	167	234	466	934	409	597	987
Stofnlánadeild samvinnufélaga . .	36	65	267	539	1.020	132	387	893
Iðnlánasjóður	497	743	1.326	1.893	3.256	1.971	3.044	4.508
Veðdeild Iðnaðarbankans	72	43	82	136	209	108	156	240
Iðnþróunarsjóður	631	555	648	930	1.522	2.700	3.312	5.394
Iðnrekstrarsjóður	48	43	57	84	131	120	147	202
Ferðamálasjóður	23	10	87	250	283	162	232	527
Lánasjóður sveitarfélaga	297	712	798	1.019	1.301	1.600	2.405	3.746
Byggðasjóður	1.515	1.602	2.132	2.764	5.555	5.582	7.706	11.495
Framkvæmdasjóður	371	525	642	2.499	807	3.173	3.685	7.974
Útlán alls, til annarra en sjóða . .	14.570	14.541	20.694	31.143	45.865	57.633	77.544	119.739
Innbyrðis lán sjóðanna	4.035	4.559	5.715	5.311	14.250	18.723	24.694	45.032
Frá Framkvæmdasjóði	4.035	4.559	5.715	5.311	13.240	18.545	24.548	44.894
Frá Iðnþróunarsjóði	–	–	–	–	–	178	146	138
Frá Byggingarsjóði ríkisins	–	–	–	–	810	–	–	–
Frá Byggðasjóði	–	–	–	–	200	–	–	–

29. tafla. Samandregið greiðslufirlit einstakra fjárfestingarlánasjóða 1979.

Hreyfingar í millj.kr.	Uppruni					Ráðstöfun		
	Eigið framlag, nettó (1)	Skatt- tekjur og framlög (2)	Tekin ný lán ²⁾			Erlend lán (6)	Innstæðu- og sjóðs- breytingar (=lækkun) (7)	Ný útlán (8)
			Fjárf.- lána- sjóðir (3)	Líf- eyris- sjóðir (4)	Önnur innlend lán (5)			
Byggingarsj. ríkisins og Veðdeild L.Í.	-1.011	6.085	-	4.094	7.706	-	743	16.131
Byggingarsjóður verkamanna	321	985	-	-	-	-	131	1.175
Stofnlánadeild landbúnaðarins	-1.256	1.792	1.950	740	-5	-	251	2.970
Veðdeild Búnaðarbankans	-154	10	200	-	-56	-	-	0
Framleiðnisjóður landbúnaðarins	0	31	-	-	-	-	-10	41
Fiskveiðisjóður	2.196	4.286	6.880	-	-828	-	1.194	11.340
Verzlunarlánasjóður	48	-	100	738	5	-	43	934
Stofnlánadeild samvinnufélaga	15	-	100	940	-	-	35	1.020
Iðnlánasjóður	817	813	1.300	348	-	-	22	3.256
Veðdeild Iðnaðarbankans	46	-	-	231	-	-	68	209
Iðnþróunarsjóður	1.569	-	-	-	-	-	47	1.522
Iðnrekstrarsjóður	20	50	-	-	-	-	-61	131
Ferðamálasjóður	112	25	380	-	-4	-	230	283
Lánasjóður sveitarfélaga	534	601	380	-	-	-	214	1.301
Byggðasjóður	1.449	2.458	2.150	-	-	-	302	5.755
Framkvæmdasjóður	1.190	-	810	5.281	2.131	5.749	1.114	14.047
Frádráttur v/innbyrðis lánsviðskipta:								
Byggingarsj. ríkis til Framkvæmdasj.	-	-	-810	-	-	-	-	-810
Byggðasjóður til Veðd. Búnaðarbk.	-	-	-200	-	-	-	-	-200
Framkvæmdasjóður til ýmissa sjóða	-	-	-13.240	-	-	-	-	-13.240
Fjárfestingarlánasjóðir, alls	5.896	17.136	-	12.372	8.949	5.749	4.237	45.865

1) Sjá atugasemnd við 26. töflu. 2) Bráðabirgðalán, nettó, innifalin. Lánahreyfingar milli sjóða eru sýndar í 3. dálki, en heildaráhrif þeirra eru þurrkuð út með sérstökum frádráttarlínum.

30. tafla. Greiðslufirlit lífeyrissjóða.

Í millj. kr.	1972	1973	1974	1975	1976	1977	Bráðab.- tölur Áætlun	
							1978	1979
Uppruni fjármagns:								
Eigið framlag, nettó	601	842	1.344	2.205	3.210	5.025	8.900	15.000
Innborgaðar afborganir	279	390	541	805	1.130	1.720	2.500	3.850
Innborgaðir vextir	373	559	932	1.700	2.610	4.070	7.500	12.550
Kostnaður o.fl., nettó	-51	-107	-129	-300	-530	-765	-1.100	-1.400
Framlög, nettó	1.290	1.988	2.920	4.015	5.340	7.480	12.500	19.000
Iðgjöld	1.767	2.690	3.992	5.445	7.565	11.010	18.500	28.900
Frá dregst:								
Lífeyrisgreiðslur	-453	-668	-1.020	-1.350	-2.100	-3.450	-5.900	-9.750
Endurgreidd iðgjöld	-24	-34	-52	-80	-125	-80	-100	-150
Uppruni = ráðstöfun (1+2=4+5)	1.891	2.830	4.264	6.220	8.550	12.505	21.400	34.000
Ráðstöfun fjármagns:								
Útlán og skuldabréfakaup	1.570	2.409	3.536	5.565	8.150	11.600	17.700	28.200
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	30	35	9	25	90	45	90	100
Bæjar- og sveitarfélög	6	13	4	12	20	40	40	50
Fjárfestingarlánasjóðir	191	355	852	1.345	2.058	3.091	6.270	12.372
Atvinnufyrirtæki	86	163	78	225	180	530	560	700
Einstaklingar (sjóðfélagar o.fl.)	1.257	1.843	2.593	3.958	5.802	7.894	10.740	14.978
Innstæður- og sjóðsbreytingar	321	421	728	655	400	905	3.700	5.800

31. tafla. Efnahagsreikningur

	Í millj.kr.	Árstok					
		1973	1974	1975	1976	1977	1978
Eignir:							
<i>Erlendar eignir í frjálsum gjaldeyri</i>		8.405	6.579	9.137	16.529	22.771	46.778
Gull		109	147	203	224	351	633
Sérstök dráttarréttindi Alþjóðgjaldeyrissjóðsins		679	907	956	396	690	742
Gjaldeyrissaða við Alþjóðgjaldeyrissjóðinn		615	834	1.150	1.267	1.489	3.001
Erlendir bankar o.fl.		3.524	1.752	2.447	10.605	12.713	19.772
Erlend verðbréf og ríkisvixlar		3.478	2.939	4.381	4.037	7.528	22.630
Vöruskiptareikningar		22	-	-	-	-	-
Krónuframlag til Alþjóðgjaldeyrissjóðsins		1.846	2.503	3.449	3.802	4.468	9.002
Innlánsstofnanir		5.821	15.199	18.171	24.488	33.352	45.981
Önnuleystir tékkar		3	4	4	5	43	1
Reikningsskuldir		880	95	26	675	2.108	895
Önnur stutt lán		855	3.812	1.668	1.306	959	2.200
Verðbréf		104	3.062	3.155	2.569	2.102	1.240
Endurkaup, gengisbundin		-	-	-	-	-	-
Önnur endurkaup		3.979	8.226	12.524	16.010	26.499	39.738
Endurlánað erlent lánsfé		-	-	794	3.923	1.641	1.907
Fjárfestingarlánastofnanir		1.493	1.327	3.186	3.824	3.603	3.641
Reikningsskuldir		100	5	-	-	-	-
Önnur stull lán		150	-	-	-	-	-
Verðbréf		1.045	1.104	2.962	2.725	2.392	1.963
Endurlánað erlent lánsfé		198	218	224	1.099	1.211	1.678
Ríkissjóður og ríkisstofnanir		2.858	6.443	13.724	16.252	20.074	34.602
Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs		32	2.969	5.031	1.918	2.249	9.860
Ríkisvixlar		-	-	-	-	-	-
Viðskiptareikningar ríkisstofnana		1.604	1.913	1.704	2.153	690	2.539
Verðbréf		1.191	1.031	3.121	1.926	1.572	3.721
Endurlánað erlent lánsfé		31	531	3.868	10.255	15.563	18.482
Aðrir aðilar		144	172	147	259	343	451
Ýmsir reikningar		1	10	12	23	23	52
Verðbréf bæjar- og sveitarfélaga		78	80	65	53	51	44
Önnur verðbréf		65	82	70	60	56	43
Endurlánað erlent lánsfé		-	-	-	123	213	312
Gengisbreytingareikningar		90	-	412	80	-	-
Fasteignir		17	8	10	10	10	10
Ýmislegt		139	110	279	308	470	935
Alls		20.835	32.341	48.515	65.552	85.091	141.400
Skuldir:							
<i>Seðlar og mynt</i>		2.871	3.678	4.679	6.035	9.236	12.983
Innlánsstofnanir		7.655	9.663	13.217	18.349	28.587	45.674
Almennar innstæður		843	1.069	1.807	2.443	6.078	11.898
Innstæður á uppsagnarreikningum		15	15	10	15	27	98
Bundnar innstæður		6.797	8.579	11.400	15.891	22.482	32.880
Gjaldeyrissinnstæður		-	-	-	-	-	798
Hlutdeild í ríkisvixlum		-	-	-	-	-	-
Fjárfestingarlánastofnanir		1.016	1.388	1.934	2.635	3.203	3.005
Ríkissjóður og ríkisstofnanir		1.418	1.091	1.679	1.871	3.221	4.114
Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs		300	42	55	152	160	475
Reikningar ríkisstofnana		1.118	1.049	1.624	1.719	3.061	3.639
Sjóðir í vörzlu opinberra aðila		2.235	4.138	2.605	4.541	7.122	19.568
Innstæður Alþjóðabankans og systurstofnana hans		18	38	52	78	78	344
Innstæður Alþjóðgjaldeyrissjóðsins		1.845	5.586	10.867	17.505	20.572	31.594
Erlendar skuldir í frjálsum gjaldeyri til skamms tíma		883	767	4.372	4.623	2.368	6.858
Vöruskiptareikningar		855	1.179	1.712	-	-	-
Erlend lán til langs tíma		256	1.435	3.570	5.613	4.256	5.719
Móvirði úthluunar SDR		794	1.076	1.483	1.635	1.922	3.071
Ýmislegt		151	805	1.183	1.300	1.854	2.228
Gengisbreytingareikningar		-	497	-	-	618	3.456
Eiginfjárreikningar		838	1.000	1.162	1.367	2.054	2.786
Alls		20.835	32.341	48.515	65.552	85.091	141.400

Seðlabankans 1973–1979.

Mánaðarlok

<i>Jan.</i>	<i>Febr.</i>	<i>Marz</i>	<i>Apríl</i>	<i>Mai</i>	<i>Júní</i>	<i>Júlí</i>	<i>Ágúst</i>	<i>Sept.</i>	<i>Okt.</i>	<i>Nóv.</i>	<i>Des.</i>
44.694	42.496	46.448	48.828	53.137	50.144	53.093	60.196	56.756	60.472	57.990	64.754
633	637	642	643	652	679	717	746	763	765	778	882
1.989	1.655	702	703	385	286	771	430	441	442	83	84
3.000	3.022	3.045	3.050	3.093	3.219	3.397	3.539	3.624	3.636	3.698	2.811
15.393	13.148	16.144	15.900	20.001	16.029	17.013	19.957	13.185	15.709	14.199	20.102
23.679	24.034	25.915	28.532	29.006	29.931	31.195	35.524	38.743	39.920	39.232	40.875
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.000	9.067	9.136	9.149	9.278	9.657	10.191	10.616	10.872	10.909	11.094	12.254
41.707	43.350	44.449	46.197	47.795	50.945	53.673	56.756	63.966	64.648	74.997	68.252
15	38	27	30	24	21	24	17	39	19	28	1
984	1.632	224	1.042	1.195	3.253	5.973	7.178	11.260	8.626	8.043	3.215
2.185	3.320	3.155	2.840	2.825	3.610	3.095	3.430	3.665	3.410	2.795	2.500
1.064	1.214	1.214	988	988	872	803	774	774	656	673	565
1.581	9.425	16.218	20.589	21.623	23.869	26.506	26.537	27.445	29.581	32.664	30.197
33.973	26.044	22.161	19.579	20.236	18.871	16.803	16.572	17.724	19.102	27.571	28.526
1.905	1.677	1.450	1.129	904	449	469	2.248	3.059	3.254	3.223	3.248
3.650	3.597	3.604	3.616	3.321	3.336	3.609	3.405	3.189	3.347	3.331	3.268
-	-	-	-	-	-	215	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.952	1.952	1.944	1.939	1.606	1.604	1.586	1.586	1.582	1.694	1.692	1.616
1.698	1.645	1.660	1.677	1.715	1.732	1.808	1.819	1.607	1.653	1.639	1.652
40.514	43.626	46.390	46.480	47.551	43.181	45.679	42.036	42.682	38.696	38.992	41.061
5.160	6.682	7.953	8.919	7.133	7.307	9.823	3.885	3.022	908	84	327
-	-	50	-	1.643	1.748	1.913	2.201	3.201	3.116	3.391	8.500
3.726	5.151	6.459	6.062	7.221	1.898	837	2.001	2.312	3.541	4.425	1.350
13.107	13.106	13.106	13.104	13.057	13.055	13.053	13.039	12.985	27.644	27.643	27.664
18.521	18.687	18.822	18.395	18.497	19.173	20.053	20.910	21.162	3.487	3.449	3.220
496	470	466	453	431	443	456	439	439	442	427	423
95	69	69	54	32	39	40	6	3	-	1	3
44	43	39	39	38	38	38	38	37	37	37	36
41	40	38	40	37	36	34	34	34	30	27	27
316	318	320	320	324	330	344	361	365	375	362	357
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	-
17	40	35	30	68	49	44	27	55	68	53	3.958
140.088	142.656	150.538	154.763	161.591	157.765	166.755	173.485	177.969	178.592	186.894	193.970
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.411	12.638	14.247	14.514	14.616	15.787	16.284	16.123	15.637	15.662	17.076	17.126
43.137	44.031	48.963	51.280	58.456	51.393	53.090	53.211	54.292	54.119	57.147	69.497
5.622	5.541	8.940	8.284	13.652	3.761	3.642	2.563	3.708	2.535	3.563	12.877
101	102	55	215	215	715	655	655	656	656	653	699
36.560	37.416	38.800	41.591	43.379	45.530	47.294	48.416	48.293	48.780	50.720	53.320
854	972	1.168	1.190	1.210	1.387	1.499	1.577	1.635	2.148	2.211	2.311
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	290
5.364	5.058	6.404	6.853	7.189	7.443	7.316	7.099	6.837	6.609	6.782	7.257
4.075	3.576	4.386	4.612	4.569	5.358	7.734	6.994	5.893	6.940	11.581	10.720
502	161	225	179	345	217	189	260	208	1.649	6.263	6.362
3.573	3.415	4.161	4.433	4.224	5.141	7.545	6.734	5.685	5.291	5.318	4.358
21.933	22.966	23.224	23.015	19.570	19.778	19.948	19.637	19.850	19.392	20.209	23.915
344	344	325	314	314	314	299	439	430	430	430	418
31.319	31.777	30.644	30.223	30.602	30.024	31.440	31.663	32.004	31.848	30.573	30.282
2.769	2.951	2.416	2.287	2.360	2.984	2.717	6.241	9.124	9.304	7.661	6.335
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.787	5.823	5.877	5.936	6.070	5.841	6.098	6.387	6.453	6.637	6.654	6.310
4.318	4.350	4.383	4.390	4.451	4.633	4.890	5.093	5.216	5.234	5.322	5.421
2.026	2.608	2.876	3.796	4.579	4.222	5.415	6.325	7.081	8.618	9.315	3.407
3.819	3.748	4.007	4.757	6.029	7.202	8.738	11.487	12.366	11.013	11.358	8.496
2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	2.786	4.786
140.088	142.656	150.538	154.763	161.591	157.765	166.755	173.485	177.969	178.592	186.894	193.970

32. tafla. Úr reikningum lánastofnana.¹⁾

Í millj. kr.	Staða í árslok			Hreyfingar				
	1976	1977	1978	1975	1976	1977	Brbt. 1978	Áætlun 1979
Eignir:								
Erlendar eignir til skamms tíma, nettó	-277	5.969	20.410	-4.692	3.341	5.950	14.470	17.000
Útlán og endurlánað erlent lánsfé . . .	169.614	233.269	356.101	37.714	35.435	58.479	103.339	146.686
Ríkissj. og ríkisstofnanir	17.410	19.950	37.753	6.975	2.839	2.270	16.215	2.026
Bæjar- og sveitarfélög	6.641	8.104	13.327	492	1.673	1.186	3.592	5.516
Atvinnufyrirtæki	100.587	140.135	214.150	22.073	18.323	38.076	57.834	94.569
Landbúnaður	15.268	22.839	33.860	3.976	3.769	7.605	10.582	16.557
Sjávarútvegur	44.965	67.030	103.375	12.025	6.692	19.093	23.711	30.845
Verzlun	14.417	18.721	29.328	3.147	2.072	4.277	10.605	24.182
Samvinnufélög	5.236	6.987	10.220	1.260	1.061	1.761	3.224	4.546
Olíufélög	2.177	2.512	5.882	739	-193	335	3.370	12.461
Aðrir (kaupmenn)	7.004	9.222	13.226	1.148	1.204	2.181	4.011	7.175
Iðnaður	15.368	20.560	30.334	2.032	2.861	5.019	7.585	14.434
Byggingarverkt. íbúðarhúsnæðis	1.653	1.511	2.894	645	563	1.099	1.136	2.008
Aðrir byggingarverktakar	1.223	919	1.376	-60	622	-326	384	189
Samgöngur	2.158	3.740	5.105	-527	234	1.526	1.413	4.842
Raforkumál	2.155	1.005	1.441	239	1.309	-1.179	382	-851
Þjónustustarfsemi	2.087	2.606	4.290	334	182	496	1.641	1.844
Annað, ósundurliðað	1.293	1.204	2.147	262	19	466	395	519
Einstaklingar	44.976	65.080	90.871	8.174	12.600	16.947	25.698	44.575
Íbúðarlán	39.718	57.873	80.768	7.295	11.172	15.000	22.802	38.441
Annað	5.258	7.207	10.103	879	1.428	1.947	2.896	6.134
Eignir = skuldir (1+2 = 4+5+6)	169.337	239.238	376.511	33.022	38.776	64.429	117.809	163.686
Skuldir:								
Lántökur, nettó	40.326	53.132	88.795	11.327	5.300	7.981	20.266	23.512
Innlend lán	15.544	22.785	33.997	3.203	867	3.848	2.098	2.919
Erlend lán	24.782	30.347	54.798	8.124	4.433	4.133	18.168	20.593
Bankakerfið	16.133	21.036	37.047	7.703	3.015	4.902	16.011	16.684
Fjárfestingarlánasjóðir	8.649	9.311	17.751	421	1.418	-769	2.157	3.909
Innstæður, seðlar og mynt	76.192	110.916	171.673	10.729	19.826	34.690	60.902	89.957
Eigið fé og annað, nettó	52.819	75.190	116.043	10.966	13.650	21.758	36.641	50.217
Bankakerfið	4.382	6.331	10.689	585	263	1.677	4.492	-384
Fjárfestingarlánasjóðir	22.892	30.559	43.054	4.966	5.967	9.296	13.249	20.451
Lífeyrissjóðir	25.545	38.300	62.300	5.415	7.420	10.785	18.900	30.150

1) Lánastofnanir eru: bankakerfið, fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir. Innbyrðis viðskipti lánastofnana eru ekki talin með. Hreyfingar innihalda ekki að öllu leyti bókhaldslegt endurmat gengis- og verðtengdra liða stöðu í árslok.

33. tafla. Gengi erlendra gjaldmiðla samkvæmt skráningu Seðlabanka Íslands.

		Meðalgengi				Árslokagengi	
		1976	1977	1978	1979	1978	1979
1 Bandarískur dollar	Kaup sala	181,91 182,31	198,78 199,29	271,47 272,14	352,12 352,93	317,70 318,50	394,40 395,40
1 Sterlingspund	Kaup sala	327,22 328,26	347,41 348,41	522,08 523,41	745,15 746,85	646,50 648,10	879,50 881,70
1 Kanadadollar	Kaup sala	184,41 184,92	186,69 187,19	237,55 238,15	300,53 301,23	267,90 268,60	336,20 337,10
100 Danskar krónur	Kaup sala	3.012,07 3.020,38	3.310,08 3.318,73	4.957,62 4.969,80	6.697,65 6.712,97	6.250,90 6.266,60	7.377,15 7.395,85
100 Norskar krónur	Kaup sala	3.338,02 3.347,19	3.732,45 3.742,23	5.196,92 5.209,72	6.959,64 6.975,56	6.333,70 6.349,70	8.008,10 8.028,40
100 Sænskar krónur	Kaup sala	4.181,44 4.192,97	4.434,04 4.445,61	6.033,81 6.048,75	8.220,01 8.238,82	7.398,70 7.417,30	9.475,10 9.499,10
100 Finnisk mörk	Kaup sala	4.717,66 4.730,78	4.942,76 4.955,63	6.622,79 6.639,12	9.076,16 9.097,02	8.092,20 8.112,60	10.653,70 10.680,70
100 Franskir frankar	Kaup sala	3.802,20 3.812,18	4.049,13 4.059,70	6.061,83 6.076,84	8.295,43 8.314,41	7.584,60 7.603,70	9.804,80 9.829,70
100 Belgískir frankar	Kaup sala	472,16 473,47	555,69 557,14	868,70 870,84	1.203,81 1.206,56	1.102,15 1.104,95	1.410,60 1.414,20
100 Svissneskir frankar	Kaup sala	7.285,57 7.305,55	8.331,04 8.352,82	15.441,14 15.479,19	21.215,31 21.263,87	19.653,55 19.703,05	24.688,60 24.751,20
100 Gyllini	Kaup sala	6.896,76 6.915,70	8.110,16 8.131,32	12.635,56 12.666,63	17.586,22 17.626,54	16.098,30 16.138,80	20.747,00 20.799,60
100 V-þýzk mörk	Kaup sala	7.239,32 7.259,26	8.582,35 8.604,80	13.623,73 13.657,29	19.276,24 19.320,32	17.405,85 17.449,65	22.906,90 22.965,00
100 Lírur	Kaup sala	21,83 21,90	22,53 22,59	32,08 32,16	42,38 42,48	38,28 38,38	49,00 49,12
100 Austurrískir schillingar	Kaup sala	1.016,66 1.019,45	1.205,49 1.208,63	1.882,94 1.887,60	2.645,60 2.651,89	2.372,70 2.378,60	3.184,50 3.192,60
100 Escudos	Kaup sala	602,78 604,43	521,01 522,37	613,75 617,41	719,60 721,25	689,90 691,60	792,00 794,00
100 Pesetar	Kaup sala	271,76 272,50	262,54 263,21	357,52 358,41	524,68 525,86	452,00 453,20	596,45 597,95
100 Yen	Kaup sala	61,42 61,59	74,55 74,75	131,66 132,00	160,53 160,90	163,17 163,59	164,64 165,06
1 SDR ¹⁾	Kaup sala	(210,02) (210,48)	(232,08) (232,68)	(339,88) (340,72)	(454,94) (455,99)	(413,90) (414,94)	519,55 520,87

1) Gengi á SDR var fyrst skráð hjá Seðlabanka Íslands 2. júlí 1979.

34. tafla. Vextir á helztu flokkum inn- og útlána í bankakerfinu.

		Innlánsvextir í % á ári							Vanskila- vextir í % á mánuði
		Hlaupa- reikn.	Ávísana- reikn.	Almenn spari- innlán		Bundnar innstæður			
I. Innlánsstofn.				6 mán.	12 mán.	12 mán.	3 mán.	Vaxtaaukainnlán	
Frá				og 10 ár					
Frá	1.05.73	4	3	9	10½	12	1½
"	15.07.74	5	5	13	14½	16	2
"	1.05.76	3	3	13	14½	16	22	..	2
"	10.11.76	3	3	13	14½	16	22	..	2½
"	1.08.77	3	3	13	14½	16	26	..	3
"	21.11.77	3	3	16	17½	19	29	..	3
"	21.02.78	3	3	19	20½	22	32	..	3
"	10.01.79	3	3	19	20½	22	32	25	3
"	1.06.79	5½	5½	22	23	24½	34½	27½	4
"	1.09.79	11	11	27	28	29½	39½	32½	4½
"	1.12.79	15	15	31	32	33½	43½	36½	4½
Þ.a. grunnvextir									
Frá	1.06.79	-	-	5	6	7½	7½	5½	..

		Útlánsvextir í % á ári						
		Yfirdr.- lán	Vixlar forv.1)	Lán v/út- fl. afurða forvextir2)	Önnur af- urðalán forvextir	Fasteigna- og hand- veðsláns3)	Vaxta- auka- útlán	Vísitölu- bundin lán4)
Frá	1.05.73	9+3	11	7	9	13	.	.
"	15.07.74	13+3	16	8	10	18	.	.
"	1.05.76	14+4	16¾	8	10	19	22½	.
"	21.03.77	14+4	16¾	11	11	19	22½	.
"	1.08.77	14+5	17¼	11	11	20	27	.
"	21.11.77	15+7	20½	15	15	23	30	.
"	21.02.78	18+7	23½	18	18	26	33	.
"	10.01.79	18+7	23½	8½	18	26	33	.
"	1.06.79	22+5	25½	8½	20½	28½	35½	2
"	1.09.79	25½+5	28½	8½	23½	32	40	2
"	1.12.79	28+5	31	8½	26	34½	42½	2
Þ.a. grunnvextir								
Frá	1.06.79	5	5½	8½	3½	6½	8½	2

		Innst. á uppsagnarr.		Bundnar innst.5)	Lán v/ útl.- afurða2)	Önnur afurða- lán	Vixlar gegn verðbr.	Yfirdr.- lán til banka		
		Alm. innst.	90 daga 180 daga							
II. Seðlabanki										
Frá	1.05.73	8	11½	12	M+1¼	6¼	8¼	12½	18	
"	1.08.74	10-14	15½	16	M+2½	7¼	9¼	16	24	
"	1.01.76	10-14	15½	16	M+1¼	7¼	9¼	16	24	
"	1.05.76	12-17	15½	16	M+1¼	7¼	9¼	17	24	
"	11.12.76	12-17	Vaxtaaukareikningar		M+1¼	7¼	9¼	17	36	
"	1.01.77	13-18			M+2¼	7¼	9¼	17	36	
"	1.08.77	13-19	12 mán.	24 mán.	M+2¼	10	10	18	36	
"	21.11.77	15-22	29	30	M+2¼	14	14	21	36	
"	21.02.78	17-25	32	33	M+2¼	17	17	24	36	
"	10.01.79	17-25	32	33	M+2¼	7½	17	24	36	
		2 mán. 9 mán. 18 mán.								
"	1.06.79	20-28	27½	34½	35½	M+2¼	7½	19½	26	46)
"	1.09.79	25-33	32½	39½	40½	M+2¼	7½	22½	29	4½6)
"	1.12.79	29-37	36½	43½	44½	M+2¼	7½	25	32½	4½6)

1) Frá 15/7/74 var óheimilt að taka forvexti til lengri tíma en 6 mánaða í senn, og eftir 1/6/79 var óheimilt að taka forvexti til lengri tíma en 3 mánaða í senn.
2) Lán v/útflutningsafurða voru bundin gengi erlendis gjaldeyris frá 10. janúar 1979. 3) Á tímabilinu 1/5/73-1/8/77 voru vextir fasteigna- og handveðslána 1% lægri en hér eru sýndir, ef samið var um skemmir lánstíma en 2 ár. 4) Lánstími vísitölu bundinna lána er minnst 4 ár. 5) M táknar meðalvexti, sem viðkomandi innlánsstofnun greiðir af sínum innlánnum. Af fyrstu 100 m.kr. bundinna innstæðna eru greiddir 1% hærri vextir en hér eru sýndir. Á árinu 1978 var álagið miðað við fyrstu 60 m.kr. en 1974-1977 við fyrstu 20 m.kr. 6) Vextir á mánuði.